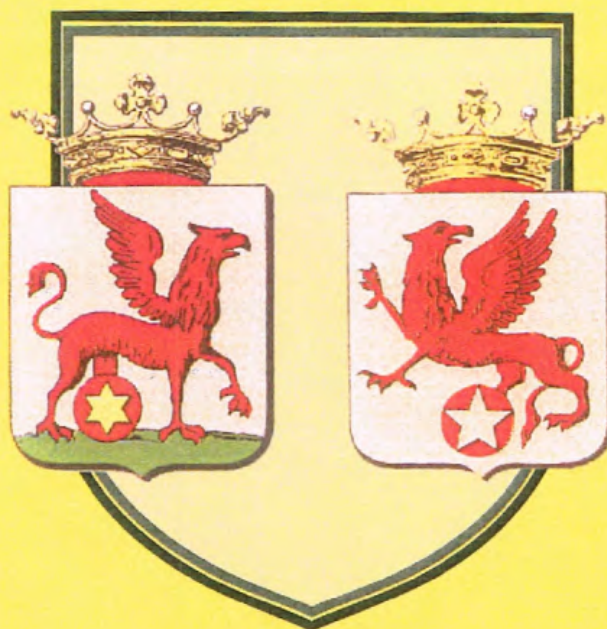

STELLINGWARVER® SPREUKEKELINDER VEUR KIENDER

Saemenstelling: Stellingwarver Schrieversronte;
Financieel meugelik maekt deur Kring van Bercoop

2011

Ni'jaorsdag
Vostmaond

zaoterdag

zundag

1

2

jannewaori

week 52

jannewaori

Schient de zunne mit ni'jjaor slim helder en klaor
Dan zal et wodden een goed bi'jejaor
(Wube Lamers van de Kuunderwal)

2011

Ni'je Maone 10.03

maendag

deensdag

3

4

jannewaori

week 1

jannewaori

Alle veurdiel kan ik niet krieggen
En alle schae die past me niet
(De Haule)

2011

Harmen Houtman

Een ni'je kaans

*Elkeniene een ni'je kaans;
opni'j beginnen, opni'j perberen,
hieltied ere dingen leren.*

*Niet mit minne zaeken deurgaon,
niet op zere ti'jen staon gaon.
Kappen mit een oold verleden,
leven in een beter heden.*

*Elkeniene een ni'je kaans,
opni'j naor mooie doelen streven
en jezels volledig geven.*

*Niet naor oolde zaeken kieken,
en in de diepste zeerte fieken.
Vol van passie naor de toekomst lopen,
mar... et 'beste oolde' moej' nooit slopen.*

Van de redaktie

Een spiksplinterni'j jaor!

Een spiksplinterni'j jaor mit vanzels een spiksplinterni'je Stellingwarver Spreukekelinder! Een kelinder die weer hielemaole vol staot mit allemaole ni'je riempies, gedichten, verhaelties, infermetieve stokkies, spreukies, foto's en tekenings. Deur et hiele jaor henne kommen jim wark tegen van: Jan Bakker, Roely Bakker, Klaas Boersma, Gerrit Hof, Sjoerd Hoogenkamp, Koosje Hornstra, Harmen Houtman, Henk Jager, Kees Koopstra, Sjoukje Oosterloo, Marijke Ponne, Frank Spijkers en Freddie de Vries. Daornaost warkten d'r een twaelftal vri'jwilligers van museum Oold Ark in Makkinge an de kelinder mit. De redaktie was weer in hanen van Annie Dedden en Sietske Bloemhoff.

In de kelinder bin ok gedichten van Jan Veldhuizen (1941 – 2005) opneumen. Die gedichten kommen uut zien boekien *Gewoon Stellingwarfs De tael van mien moeke*. Dat boek verscheen in 2004 en is al weer een peer jaor uutverkocht. Dat gelt ok veur et boek *Pake (een schets uut et Berkoper volksleven)* van Klaas Bergsma (1899 – 1974). Uut dat boek bin een tal fragmenten in disse kelinder te vienen.

Wi'j weensken jim vanzels allemaole een hiel goed 2011 én hiel veul (lees)plezier an disse ni'jste Stellingwarver Spreukekelinder!

woensdag

donderdag

5

6

jannewaori week 1

jannewaori

Et komt tot de veurdeure in, en 't gaot lieke hadde
tot de achterdeure weer uut
(wodt zegd aj' aorig rejaol leven; *De Fochtel*)

2011

vri'jdag

zaoterdag

7

8

jannewaori week 1

jannewaori

Een achterommekiekertien kriegien
(wodt zegd aj' niks kriegien; *De Hoeve*)

2011

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassien

*Kees Keeshond wil gien hond meer wezen,
hi'j zegt: 'Ik wodde een heer,
zoas mien baos mit vest en jasse,
een hoetien en zo meer.
En an mien poot hang ik een stok,
waor as ok heren mit lopen,
en as ik dan een winkel zie,
gao ik me een piepe kopen.'*
*Mar doe, doe zag die Kees een poes,
en was hi'j toch weer hond,
sprong blaffend, bietend deur de tuun,
modder vleug in 't rond.
Je aandere veurdoen as daj' binnen,
och kiend, dat hooft gieniene vol,
ie valen dan, krék as Kesien hond,
votdaolik uut je roll'.*

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Kennismaeken mit Pake

Pake woonde in Berkoop, een dörpien tussen de Lende en de Kuunder. Mit dat dörpien was hi'j vergruud. Hi'j woonde op een klein boerespullegien, een vrundelik wit veurhuus mit een briede gang achterlanges. Pake hadde altied een zwatte kleppette op. Die paste krek in et witte kraansien haor, dat hi'j nog overhullen hadde. In zien oren hongen twie fiene goolden rinkies mit een zwat raantien an de binderkaant. Dat kwam van et wasken mit grune ziepe. D'r bleef altied wat an die rinkies hangen en daor kleefde dan stof op vaaste. Pake hadde een mooie ringbaord, die uutleup in een klein baortien. Niet groot, mar goed onderhullen en mooi. Et paste bi'j Pake. Zonder dat ringbaortien was Pake Pake niet. Pake leup altied mit een stok. De fietsen kwammen krek op, mar Pake was te oold om nog fietsen te leren en hi'j hadde d'r ok gien belang bi'j. 'Zolange as mien bienen nog niet of binnen, blieve ik lopen,' zee hi'j dan. Beppe kon niet zo goed lopen en bleef vaeke thuus as Pake te gaaste gong naor zien zeune of iene van zien dochters. Zien viefschaften jassien was wel wat glad, mar dat was niet van aarmoede. Zolange as et niet of was, niet stokkend, kocht Pake gien aander. Wodde et wat al te glad dan bosselde Beppe et weer wat op mit zwatte inkt. Dan was et weer knap. Pake kon him daor niet drok omme maeken, as et mar zwat en hiel was! 'Ze hebben mien dubbelties altied nog anneumen,' zee Pake, 'en zolange as dat deurgaot, dan gaot et nog wel.' Pake was op zien meniere een wiesgeer.

zundag

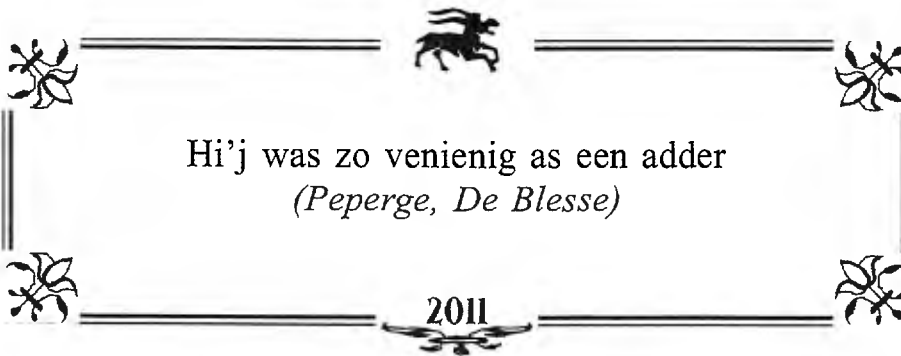
9

jannewaori week 1/2

maendag

10

jannewaori

Zunne op 08.44, zunne onder 16.52
Eerste Kertier (maone) 12.31

deensdag

11

jannewaori week 2

woensdag

12

jannewaori

Henk Jager

Et Vinkegegat (1)

Et Vinkegegat is een diep zaandzoeggat ten westen van de Vinkegevaortweg. Et ontston omdebi'j' 1968 bi'j de ruilverkaveling 'Lende Zunnekaante'. Et zaand dat vri'j kwam is bruukt veur et dempen van de Vinkegevaort en et anleggen van de Vinkegevaortweg. Bi'j de ofroning van de ruilverkaveling is et gebied overdreugen an Staatsbosbeheer.

Om et gat henne is bos anplaant. Et gaot heufdzaekelik om Kannedepopelieren (*Canadapopulier*). De blaeden van die bomen hebben lange platte staelen. Zodoende roezen ze bi'j hadde wiend. Ok staon d'r Elzenbomen (*Zwarte elzen*), Esken (*Essen*), Esdoorns (*Esdoorns*) en Iekenbomen (*Zomereiken*).

De bos het een dichte ondergruui van groffe Braandnettels (*Grote brandnetel*). An de zunnekaante van et gat is in de bos ok aorig wat Brummel (*Braam*) en Hoppe (*Hop*) opscheuten. Laestnuumde is een weelderig gruiende klimplaante die van de grond of tot hoge in de bomen gruiet. Bi'j et waeter langes staon riekelik bluiende roegtekruuden, zoas Moerasspirea (*Moerasspirea*), Moerasandoorn (*Moerasandoorn*) en Peerdestat (*Kattenstaart*). Ok gruiet d'r een inkelde groffe Zeggepolle (*Pluimzegge*). An de oostelike kaante doen ok Wilgepollen (*Grauwe wilgen*) et goed, die tot meters veer et waeter ingaon.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Henk Jager

Et Vinkegegat (2)

Et waeter het een donkere inkiek, mar is beheurlik helder. Dichtebi'j de kaante liggen ondiepe stokken mit beheurlike velden Pompebloeme (*Gele plomp*). Inkelde kommen hier ok Waeterlelie (*Witte waterlelie*), Doereboolte (*Kleine lisdodde*) en Paampel (*Grote egelskop*) veur. In et gat bin inkelde vissteigers anlegd. Ok liggen d'r stekkie bi'j et waeter langes, daor aj' mooi li'j zitten kunnen. Meugelik wodt d'r hier veural op Karper (*Karper*) viskt. D'r huzen liekewel ok alderhaande aandere vissen, waaronder Voorn (*Blankvoorn*), Baors (*Baars*) en Snoek (*Snoek*). In de jaoren tachtig hebbe ikke, de schriever, hier nog dikke Aol (*Paling*) vangen kund. Van de Vinkegevaortweg of lopt een mit de auto beriedber pad naor et gat.

Om et gat henne is een kuierroute uutzet. Ok is d'r een ofslag naor een verveningsgebied achter Steggerde. Op et bi'j De Wetering langes liggende kuierp pad staot een protte Poddeblad (*Ridderzuring*). Ok al lopt De Wetering dichtebi'j et Vinkegegat langes, d'r stroomt een hiel aander soort waeter deur. Et is aorig troebel en zicht roodbruun van de iezeroer...

donderdag

13

jannewaori

week 2

vri'jdag

14

jannewaori

Riek op 'e diek en aarm in de pong
*(wodt zegd as iene him riek veurdot, mar niks het;
Makkinge)*

2011

zaoterdag

15

jannewaori

week 2

zundag

16

jannewaori

Ik zal, mar liever niet as al
(Ni'jberkoop)

2011

Sjoukje Oosterloo

Tien Stellingwarver enten

Tien Stellingwarver enten schaetsten langs d' elf steden, veurbi'j Liwwadden kreeg iene een haegelschot, doe weren d'r nog mar negen.
Negen Stellingwarver enten belaanden in een sni'jjacht, nao Sneek en Ielst sturf iene an de kroep, doe weren d'r nog mar achte.
Acht Stellingwarver enten reden over Sloten en Staveren, niet te geleuven, iene brak de pote, doe weren d'r nog mar zeuven.
Zeuven Stellingwarver enten gongen bi'j Hindelopen tot de flesse, iene was gulzig en verslokte him, doe weren d'r nog mar zesse.
Zes Stellingwarver enten reden van Workum naor Bolsward, en och lieve, ien ente kreeg de koolde koorts, doe weren d'r nog mar vieve.
Vuuf Stellingwarver enten haelden Harlingen, 't was singelier, daor ree een ente him te pletter, doe weren d'r nog mar vier.
Vier Stellingwarver enten reden deur Franeker, en zie, ien ente wodde hielendal krankjorem, doe weren d'r nog mar drie.
Drie Stellingwarver enten reden over Bartlehiem, daor het iene van de drie onverwaachs et lotien legd, doe weren d'r nog mar twie.
Twie Stellingwarver enten schaetsten deur naor Dokkum, hoe et gaon is wet gieniene, ien ente zee kwak, en ree doe in een wak, doe was d'r nog mar iene.
Ien Stellingwarver ente docht ik riede op de Bonke as de beste, ofgrieselike blik wodde hi'j om zien snaeter, en was niet meer, dit was de laeste.

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Pake as pesjent (1)

Pake wodde ziek, hiel slim ziek. Dokter vun de toestaand van Pake noedelik, om niet te zeggen slim noedelik. 'Jim moe'n him niet allierend laoten, en wodt et minder, doe mi'j dan daolik bericht,' zee dokter. Zo gong de eerste dag en kwam de twiede dag en ok de twiede naacht. De schoonzeune zol waeken tot naachs vier ure en dan zol Pake zien dochter him oflossen. Doe de klokke twaelf ure sleugen hadde, kreeg de waeker et pietereulielaampien. Hi'j leut et even over de zieke lochten en zee: 'Hoe gaot et Pake, kuj' et wat hebben?' 'Och jaowel, mien jonge, mar de piene is niet vot.' 'Kan 'k wat veur je doen? Hej' ok hier of daor zin an? Zeg et mar.'
Et heufd van Pake kwam wat over zied. 'Now jonge, aj' et doen willen, ik zol wel een branewientien lussen,' mompelde Pake. Een branewientien! Was dat now van de koorse of was et mienens? 'Mienen jow dat, Pake?' 'Ja, mien jonge.'
De schoonzeune was een verstaandige man. As de oolde baos daor now zoe'n zin an hadde - hi'j had d'r wel meer had in zien levend - waaromme dan aenlik niet? Dokter had ommes zegd dat et zo oflopen wezen kon. Doe die man dat plezier dan toch. Wie zol d'r an tekot kommen? Veurzichtig haelde de schoonzeune de boekflesse en een glassien uut de kaaste en dee et half vol. Hi'j zette et glassien op de beddeplaanke, tilde de pesjent wat overaende en leut him veurzichtig wat drinken. Stel je veur dat de oolde baos d'r in stikkken zol! Pake pruufde, nikte tevreden en maekte et glassien leeg. 'Now?' 'Sjonge jonge, wat smaekt me dat lekker, jonge.' 'Woj' nog wel iene?' 'Now, wel graeg,' zee Pake, en dee de ogen dichte wiels hi'j mit de lippen nog wat naoprufde. Et twiede glassien was al wat voller as et eerste.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Begin van de Bidweke
veur de ienhied

maendag

deensdag

17

18

jannewaori

week 3

jannewaori

Zunne op 08.37, zunne onder 17.03
Volle Maone 22.21

woensdag

donderdag

19

20

jannewaori

week 3

jannewaori

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Pake as pesjent (2)

Mit kleine teugies dronk Pake et leeg. Et was him an te zien dat et him lekker smaekte. 'Wi'j' wel geleuven da'k daor van opknappe? Ik vule me d'r best bi'j!'

'Now, as et zo goed smaekt, maj' om mi'j nog wel iene hebben.' Hi'j docht bi'j himzels: Morgen kan 't misschien al niet meer, neffens dokter zien zeggen. Nao een kertiertien kreeg pake zien dadde glassien en et was krek as wodde hi'j helderder en fleuriger. 'Ik geleuve da'k now wel even slaopen kan. Zoj' die kussens even onder mien bien weghaelen willen, dat ligt zo ongemakkelijk,' vreug hi'j. De schoonnezeune schrok d'r van. Wat haelde hi'j uut? Eerst de oolde man draank geven en now de kussens weghaelen, die dokter d'r mit zin hennelgd hadde? Weer heurde hi'j hoe as dokter zee: 'Weten doen wi'j et ok nooit. Mar hool d'r rekenschap mit dat de oolde baos de morgen niet haelt. De ontsteking is al te veer henne.' Aj' dan toch de morgen niet haelen, kan 'k je dat plezier ok wel doen, docht hi'j. Hi'j was kot van beraod en zee: 'Now, toe dan mar pake, ik wete niet a'k d'r goed an doe, mar aj' lekker liggen is ok wat weerd.' 'Ik vraoge et toch zels, et is veur mien eigen rekinge, ie hoeven d'r nooit gien berouw over te hebben,' zee Pake. Mit een half uurtien sleup Pake rustig. Van et wisselen van de waekers vernam hi'j niks. Hi'j sleup. Doe dokter de ere morgens kwam, wus hi'j niet wat hi'j zag. 'Wel allemachtig,' reup hi'j, 'hier is een wonder gebeur. Oonze pesjent is d'r hielendal weer bovenop! Hoe is et meugelik!' Pake knapte now hadde weer op en al es gauw kon hi'j zels zien koegies weer melken. En hi'j het nao die tied vast nog wel tien jaor leefd. 'Onkruud vergaot niet,' zee hi'j zels.

Museum OOLD ARK in Makkinge

Et museum Oold Ark is ontstaon in 1994 doe de gemiente Oost-Stellingwarf de gereedschoppeverzaemeling van A.K. Mulder uut Makkinge kocht hadde. D'r is doe deur de gemiente tegere mit de Rotary Oosterwoolde en Dörpsbelang Makkinge de stichting Oold Ark opricht. Et bestuur van de stichting het mit een twintigtal willewarkers alle gereedschop inventariseerd en een plakken geven in et museum. Alles is inricht in de vorm van een warkplaetse, zoas een smidse, boerderi'je, timmerwarkplaetse, huusholing en zowat henne. Op disse maniere perberen wi'j een veurstelling te geven van et leven en warken in een tied dat de meenselike spierkracht nog een krachtbron was.

Tiedens een rondleiding deur et museum vertellen de willewarkers jow et verhael hoe as de meensken heur ark bruukten en de hieltied verbeterden om et toch al zo zwaore wark te verlichten. Butendat kriegen jow een beeld van et leven in de Stellingwarven in de jaoren 1850-1950.

Tegere mit de meule 'De Weyert' die naost et museum staot, vienen jow in Makkinge een stokkien historie, dat wissezekers een bezukien weerd is.

Jan Veenstra (veurzitter)

vri'jdag

21

jannewaori week 3

zaoterdag

22

jannewaori

Epifanie (prot.)

zundag

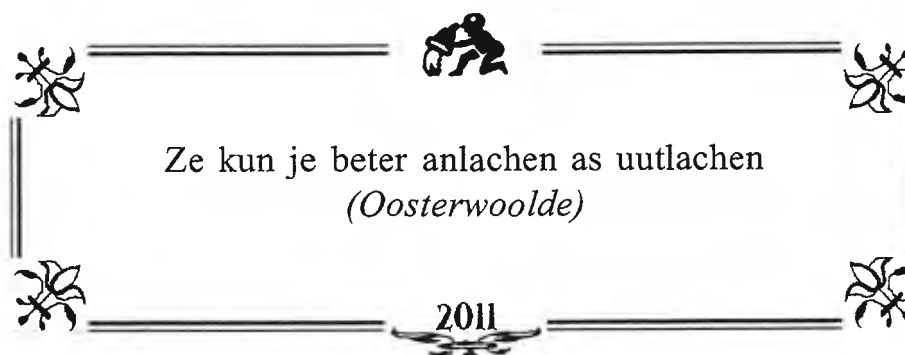
23

jannewaori week 3/4

maendag

24

jannewaori

Harmen Houtman

Een ogenblik

*In mien ogen bi'j' de wiend,
dan weer de zonne en de maone.*

*Jow iris is een laandschop
mit een revier, die iene traone.*

*Jow pupil steert naor mi'j
en zet je hiele wereld eupen,
in de naacht bin ik onwennig,
want... dan hej' ze beidend sleuten*

*Een ogenblik, ik gun et jow,
ie meugen mi'j bekieken,
een tel, een ure of nog langer
jow blik zal altied aandere lieken.*

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassies

*Ien bladziede in dit album,
Hej' ofstaon an mi'j.
Neem ie now disse riegels an,
As een tolk van oonze vrundschoep.*

***

*Niet lange weenskt,
Kot zeg ik jow,
Wat ie mi'j weensken,
Dat weenskt ik jow.*

Zunne op 08.29, zunne onder 17.15
Laeste Kertier (maone) 13.57

deensdag

25

jannewaori week 4

woensdag

26

jannewaori

Die lopt gien haeze (meer) an
*(hi'j lopt niet zo hadde (meer);
Buil, Ni'jhooltpae, Ni'jberkoop)*

2011

donderdag

27

jannewaori week 4

vri'jdag

28

jannewaori

Et liekt wel een aep op een stokkien
*(zegd van iene die d'r nuver uutzicht; De Fochtel,
Ni'jtriene, Scharpenzeel, Oosterwoolde)*

2011

Sjoerd Hoogenkamp

Wat wetenswaardigheden over munten (1)

Woorden as 'dollar' en 'daelder' kommen van et Duutse woord Taler. De eerste Taler was de Joachimstaler guldengroschen, oftewel de guldengroschen uut et Joachimsdal.

De grootste munt is een 10 Dalerstok uut Zweden en weegt mar liefst 19,7 kilo.

De duurste munt ooit, die ooit veild wodde, is een Amerikaanse munt uut 1933. Die 'dubbele adelaar' is veild veur roem 7,5 miljoen dollar. De duurste munt, die ooit in Nederlaand veild is, brocht 'mar' 80.000 euro op.

De stuver is nuumd naor de opstoevende vonken van et vuuriezor, die op de eerste munt ofbeeld stonnen.

In 1907 sleug de overhied ronde stuvers van nikkel. Ze hadden ongeveer etzelde fermaot as et zulveren kwattien. Ideaol om in schiemerdonker zokke stuvers uut te geven as een kwattien. Die stuver kreeg dan ok de bi'jnaeme aovendkwattien. De regering wisselde liekewel in 1913 de munt omme veur vierkaante stuvers, zodat verwarring niet meer meugelik was.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Sjoerd Hoogenkamp

Wat wetenswaardigheden over munten (2)

Et 'snuuien' van zulveren en goolden munten kon je eertieds aorig wat opleveren. D'r wodde dan een kleine hoeveulhied metaol van de raand ofsmeden. De munt koj' gewoon weer uitgeven en ie speerden zo kleine hoeveulheden edelmetaal op. Mar zoks moch vanzels niet en de straffen weren niet misselik. De eerste keer gong misschien alliend je haand d'r of, mar aj' et nog een keer flikten, dan gong je kop d'r of. Om snuuien tegen te gaon kregen munten een kaobelraand of een kaantschrift. Mit et verdwienen van edelmetaal as muntmateriaol wodde et snuuien niet meer lonend.

De Eskimo's gebrukten vishaoken as betaelmiddel, omdat daor muulik an te kommen was.

In bepaolde dielen van Azië wodden kaurischulpen bruukt om mit te betaelen.

Dat de schulpe al lange een betaelmiddel was, is te zien an de Latiense naeme die de schulpe het: *Cypraea moneta*.

zaoterdag

29

jannewaori

week 4

zundag

30

jannewaori

Kom, ik zal de aevenseerschoenen mar es antrekken
(opschieten: Munnikeburen)

2011

H.M. Keuninginne Beatrix (1938)

Dujmaond

maendag

31

jannewaori

week 5

deensdag

1

feberwaori

Ze kun akkederen as katte en hond
(ze kun niet mit mekeer opschieten;
Peperge, De Blesse, Steggerde)

2011

Gerrit Hof

Gatten

'Hej' Eduard Hamburger d'r bi'j haeld? Mit veurriekosten en kosten veur et konsult? Ik had jow ok wel uut de droom helpen kund en dan waj' aorig goedkoper uut west.' Vrouw Van Andel sprekt die verdekte beschuldiging van mi'j ogenblikkelijk tegen. Van Eduard – hi'j is dierenarts - was et een vrundediens, mar de diagnose die hi'j vervolgens stelde, was utermaote zorgelik. Et gevrot in heur pas opknapte tuun was dudelik ofkomstig van een das. 'Daar ben ik niet blij mee en dat wou ik je ook even laten weten.' Disse netuurmelding verraste mi'j.

Heur woongenot, zo dichte bi'j de netuur, had een geweldige deuk oplopen, dat was me wel dudelik. Ik zette ogenblikkelijk een stokmennig troostwoorden in. 'Wees mar bliede daj' gien wild zwien in de tuun had hebben,' daormit inspeulend op een eer bericht uut de netuur. 'Die dieren kun d'r hielemaole wat van.' Et was mi'j wel dudelik, ienige blieken van humor was dit keer niet besteded an mien buurtgenote. 'De rekening van Klaas Nieuwenhuis voor tuinrenovatie heb ik nog niet eens gekregen en nu dit al,' zee ze d'r nog achteran. Netuurlik bin ik even henne gaon te kieken, en inderdaod, typisch dassewark. De dassen kommen koter bi'j de huzen om eten te zuken. In de buurt zit inderdaod een dasseburcht, mar die zit toch nog wel op een beheurlike ofstaand. Van disse naachtdieren is liekewel bekend dat ze tiedens de naachtelike tochten beheurlik zwaarven kunnen. Buurman Hesselink, niet onbekend mit dassen op de boerderi'je, hadde heur nog een tip geven: 'Span een stroomdraotien om de tuun.' Heur stemme verradt heur twiefels...

Een weke laeter belde ik nog even mit Vrouw van Andel. 'Bin ze d'r nog weer west?' vreug ik. 'Oh ja,' was heur bescheid, 'de gaten worden steeds groter. Je kunt de nageltjes mooi zien zitten in de verse grond.'

Jan Bakker

Daenkend an Stellingwarf

*Daenkend an Stellingwarf
zie 'k de Lende en de Kuunder
staorigan deur 't kelieze-
laandschop gaon,
boswallegies
vruchtbere akkers omzeumen;
zwatbont vee in de
grune kaampen staon;*

*as kralen an een ketten
de dörpen, tussen
bomen verscheulen,
liggen in 't laand;
vaorten en broggen,
boties in de sluus,
pingo's en pettens,
et Aekinger zaand;*

*de locht is d'r schone
en bi'j de haast varft de zunne
et gruun van de bomen
in goulden kleuren;
et volk is d'r vrundelik
en in disse kontreinen
kuj' de Stellingwarver tael
praoten en heuren.*

Maria Lichtmis (r.k.)
Zunne op 08.19, zunne onder 17.28

Ni'je Maone 03.31
Chinees Ni'jjaor (4708 -
Jaor van het konijn/haas/kat)

woensdag

donderdag

2

3

feberwaori

week 5

feberwaori

De iene is de aander niet
*(meensken bin now ienkeer verschillend;
Langedieke, Steggerde)*

2011

vri'jdag

zaoterdag

4

5

feberwaori

week 5

feberwaori

Aandermaans boeken bin duuster te lezen
*(ie kommen nooit percies te weten, hoe as et mit de zae-
ken van een eer gaat; Hooltpae, Noordwoolde)*

2011

Harmen Houtman

Zesentwintig vlokkies

A B C D
E F
G H I J
K L M N O
P Q R S
T U V W
X Y Z

*Zes-en-twintig vlokkies maeken een alfabet
en mit zesse hej' de W I N T E R daelezet
d'r is een wolken dat zó 'koolde' schrift
en een schriever die hoopt dat et nog even sni'jen blift.*

Henk Jager

Steekmug (1)

De naeme van et diertien is *mogge, neve* of *nefien*.

Et leven van een mogge begint mit een eiegen dat op et waeter legd is. Nao een schoft hier op ommedreven te hebben komt daor de larve uut teverschien. De moggelarve verblift krek onder et oppervlak. Et waeter het daor een hoog zuurstofgehalte en et daglocht dringt d'r goed in deur. Zodoende is de moggelarve zien voer, dat bin mikreskopisch kleine algen en besies, d'r riekelik anwezig. De moggelarve haelt gien zuurstof uut et waeter, mar aosemt an de oppervlakte, zodat hi'j in slim versmerigd, en dus zuurstof-aarm waeter leven kan. Awwe de moggelarve verstoren, zwemt hi'j al kronkelende de diepte in.

Veural in klein ofsleuten waeter kan et wemelen van de moggelarven, zoas in drinkersbakken, drinkerskoelen en bospoelen. Alderdeegst een regentonne kan een waore mogge(larve)kwekeri'je wezen. In die fase kun de moggen op verschillende menieren bestreden wodden. Een aorige meniere is et uutzetten van een tal exemplaoren van een netuurlike vi'jaand van de moggelarve, bi'jglieks et stielbaosien (*tiendoornige stekelbaars*). Minder akseptabel is et utgieten van een kleine hoeveulhied eulie op et waeter. Dat vloeit dan uut tot een uterst dun laagien, dat een groot stok waeter bedekken kan. Et spul belet de moggelarven om aosem te haelen... Et verwoest liekewel ok et milieu veur aander waeterleven...

(Lees veerder op et volgende blattien)

zondag

6

feberwaori

week 5/6

maendag

7

feberwaori

Et gat onder de aarm nemen
(d'r gauw vandeur gaon; Buil, Else)

2011

Zunne op 08.07, zunne onder 17.41

deensdag

8

feberwaori

week 6

woensdag

9

feberwaori

Za'k je even een pakkien anmeten!
(een waand op 'e huud geven; Buil)

2011

Henk Jager

Steekmug (2)

Van een gegeven ogenblik of veraandert de moggelarve in een poppe, die ok krek onder waeter leeft en waaruut nao een dag of wat de mogge veur et locht komt...

Al kot naodat ze uut de poppe kommen binnen, peren de moggen. De mannegies leven dan niet lange meer, al snoepen ze meugelik nog een posien van hunningdauw en nektar. Et leven van een vrouwgies-mogge duurt gemiddeld twie tot drie weken. Hierbi'j legt ze om de drie daegen eigies. Veur de ontwikkeling daorvan (de eigies) moet et wiefien heur nao et peren minstens ien keer mit bloed voeded hebben...

Een mogge is mar een klein zaacht diertien, dat gevulig is veur uut-dreuging. Bi'j best dreugend weer is et diertien daoromme op li'je, vochtige plakken in et schaad anwezen, bi'jglieks in broekbos, hoog grös, riet of roegte. Naachs, mar ok wel overdag bi'j zwaorbewolkt, bruuierig weer, trekken ze d'r op uut om bloed van oons en aandere dieren op te zoegen...

(Lees veerder op et volgende blattien)

Henk Jager

Steekmug (3)

Een stikkende mogge scheidet eerst spi'je uut. Hier zit een eiwit in, dat et stollen van et bloed tegengaot, zodat dit opzeugen wodden kan zonder dat de zoegbuize verstopt raekt. Et is dit eiwit dat bi'j meensken een ofweerreaktie veroorzaekt in de vorm van een jokpoede. Daor moej' veural niet an krabben. Doej' dat wel, dan stroomt d'r meer bloed henne, zodat de jokte nog slimmer wodt. De kwelling kan vermindert wodden mit speciaole zalve, alkehol of ammoniak. Eek (*azijn*) vermindert wel de zwölling, mar verzaacht niet de jokte.

Ok bezuken meensken mit alderhaande middels te veurkommen dat ze zels of heur kiender steuken wodden. Oonze veuroolden hongen bi'jglieks wel een toefte gaegel (*wilde gage*) in de beddestee om ze daor naachs op een veilige ofstaand te holen. Ok is d'r (naor citroen roekende) mogge-eulie in de haandel, die je bi'j een verblief in de buterlocht tegen de moggen bescharmten moeten zol. Dit helpt liekewel lange niet altied, veural niet as de moggen d'r riekelik binnen.

(Lees veerder op et volgende blattien)

donderdag

10

feberwaori

week 6

vri'jdag

11

feberwaori

Et is de anzet niet weerd
(*et is mar een klein kerweigien; Steggerde*)

2011

zaoterdag

12

feberwaori

week 6

zundag

13

feberwaori

De slaop scheut mi'j an
(*de slaop overvul me; Blesdieke*)

2011

Henk Jager

Steekmug (4)

Aj' hiel vule steuken west binnen, kuj' hier liekewel ok immuun veur wodden wezen, zoas ikke, de schriever van dit stok. Bi'j mien wark wor ik somstieden de hieltied steuken. Dat is veural et geval bi'j mien onderzuuk an vegetaasies.

Jim moe'n weten da'k zoemers daorveur ok op plakken wezen moet waor et op dat mement slim mit de moggen is, bi'jglieks op een ribbe, op et veenmos, tussen et riet, in een broekbos en al zowat henne. Ok blief ik dan, om de gegevens te neteren, een poze stillestaon. Juust dan belaogen ze je et meerste. Mar gelokkig bleven bi'j al dat gestik vanof een gegeven mement de jokpoeden achterwegens...

Niet alliend et gestik, ok et gezoem is vervelend: naachs kan dat zo storend wezen dat et meensken uut de slaop hoolt.

Zoemers kuj' overal in Stellingwarf moggen tegenkommen, mar de dichtheden verschillen van plak tot plak: veural in en bi'j grote, natte netuurriservaoten kan et d'r van optillen, zoas et Fochtelervene, de Lendevallei en de Rottige Miente.

Klaas Boersma

Altied honger

Een oolde haene uut Edam
kwam haost niet meer uut stee,
mar kwam d'r iene mit voer in 't hokke,
was hi'j d'r as de kiepen bi'j.

Valentijnsdag

maendag

14

feberwaori

week 7

deensdag

15

feberwaori

Et was een lewaai dat et een aord had
*(et was een oorverdovend lewaai;
Langedieke, Ni'jtriene, Berkoop, Wolvege)*

2011

Zunne op 07.54, zunne onder 17.54

woensdag

16

feberwaori

week 7

donderdag

17

feberwaori

Hi'j is zo glad as een aol bi'j de stat
(liepe, handig, niet te vangen; Wolvege)

2011

Sjoukje Oosterloo

Varkenskoppen (1)

Een posien leden las ik in de kraante dat de FNV de cao-pelisie naor een varkenskoppebedrief stuurd het om de boeken te konterleren. Et bedrief zol et buterlaanse warkvolk niet betaelen neffens de gellende cao.

Et varkenskoppebedrief zol op die maniere spekkoper wezen mit et goedkope Poolse warkvolk. Ok zol de pensioenpremie niet ofdreugen wezen.

Et zeggien: 'Zo gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet,' daor had die varkenskop van een baos van dit bedrief zeker nog nooit van heurd. Reken d'r mar op dat 'mister himzels' zien eigen pensioen wel goed regeld het. Zokke streken daor kan 'k me wel zo niedrig omme maeken, mar et lost niks op. En butendat is opwiening slecht veur mien hatte.

Doe ik zo wied was mit mien gedaachten vreug ik me of, wat zollen ze daor in die febriek now toch uitvoeren mit zoe'n laeding varkenskoppen?

Ni'jsgierig wodden begon ik wieder te lezen.

Et dee blieken dat et bedrief specialiseerd is in de verwerking van varkenskoppen. Et vleis van de oren en de snute gaot et meerste naor Azië en Engelaand.

Hééé..., docht ik, doe ik et woord 'oren' staon zag, en votdaolik begon et speurwark op volle toeren te warken in mien onthoold. Wat was daor ok al weer mit an 't haantien?

(Lees veerder op et volgende blattien)

Sjoukje Oosterloo

Varkenskoppen (2)

Inienen wus ik et weer. In de tied dawwe zels nog wel es een varken slaachten leuten, hawwe kunde die zo graeg de oren van et varken lustte. Hi'j kreeg ze dan van oons, die van et varken wel te begriepen, en bakte ze op in de koekepanne. As die dingen goed deurbakt weren peuzelde hi'j ze lekker op. De man geneut, en ie konnen de brosbakte oren knapperen heuren tussen zien koezen. Hi'j vun et een overheerlik maoltien. 't Is mar krek waor aj' van holen...! Smaeken verschillen en da's mar goed ok.

Mien mem maekte eertieds ok 'heufdkeze' van de varkenskop as d'r slaacht wodde. An et begin van mien trouwen heb ik et ok nog wel maekt, heugt me nog. Wat vun ik et doedertied een heerlike traktaosie, zoe'n himpe bolle mit heufdkeze. As ik d'r an weerommedaenk lopt et waeter me weer om 'e koezen. De zoere zult die aj' tegenwoordig kopen in de supermark, die as vervanger op de mark kommen is, kan wat smaek anbelangt bi'j lange nao niet tippen an die van de heufdkeze van mien mem.

Et was wel een hiel gedoe, heur. Ie mossen de varkenskop eerst goed schonemaeken, dan koken. As et boeltien goed geer was moj' et vleis klein snieden, en mit wat kalfsvleis en kruderi'je nog een poze sudderen laoten. D'r kwam ok een flutte eek deurhenne, heugt me nog. Laeter mos et hiele zaekien goed ofkoelen en stief wodden. Da's alles wat d'r nog van hangen bleven is in mien onthoold. Deur et kraantestokkien over et varkenskoppebedrief krieg ik zuver weer zin an een broggien mit heufdkeze. Die smaek vergeet ik nooit weer.

vri'jdag

18

feberwaori

week 7

zaoterdag

19

feberwaori

Septuagesima

Internationaole Dag van de memmetael

zundag

20

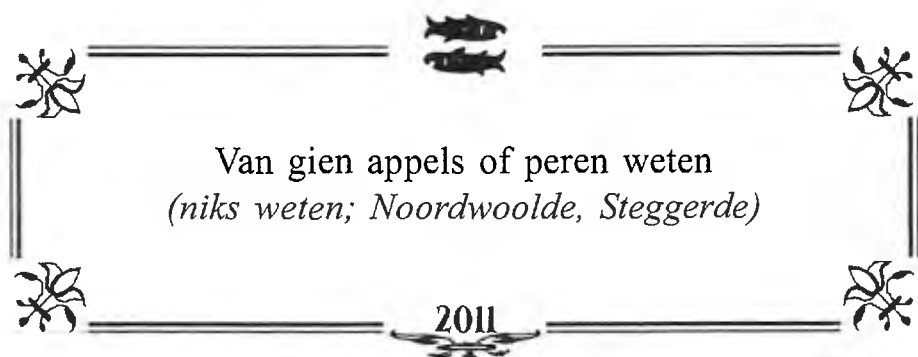
feberwaori

week 7/8

maendag

21

feberwaori

Hi'j wet wat veur vleis hi'j in de kupe het (1)

Dit zeggien komt uut de slaachter'je van jaoren her-werts, doe et vleis nog zo laank meugelik goedholen wodden mos deur et in de pekkel te leggen. Et pekkelvleis wodde beweerd in een kupe mit een deksel d'r op.

De slaachter keek d'r now en dan in om te kieken as et vleis nog goed was en niet bedurven. Hi'j wus dus wat veur vleis d'r in de kupe zat.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Maup van Dijk

Hi'j wet wat veur vleis hi'j in de kupe het (2)

Et is een utdrokking wodden en bedudet zovule as weten mit wat veur soorte volk aj' van doen hebben.

De kupe op de foto is al meer as honderd jaor oold en ofkomstig van de slaachtersfamilie Hoeksma uut Appelsche, en ston in et huus mit de wonderlike gevelstien 'tuoemboeloet'.

Behalven veur pekkelvleis hej' grote kaans dat disse bak ok bruukt west is veur et maeken van gehak. Ok dan wus de slaachter wat veur vleis hi'j in de kupe hadde.

Op de kupe is een gehak- en wostmeule plaetst mit hulpstokken waor as et begin van et wostevel omhenne scheuven wodde om daornao vol-dri'jd te wodden mit hakt vleis en vet. Et wostevel was een daarm die schonemaekt was.

De bak is prachtig deur zien ienvoold; geuten iezer en primitief gimmeleerd. Een museumstok dat nuugt tot miemeren over eertieds en hoe dat saemen mit al die ere haandbediende veurwarpen een vergeten funktie had het in de lange weg naor vandaege-de-dag. Wat blift is et zeggien: 'Hi'j wet wat veur vleis hi'j in de kupe het'.

Zunne op 07.39, zunne onder 18.07

deensdag

22

feberwaori

week 8

woensdag

23

feberwaori

Laeste Kertier (maone) 00.26

donderdag

24

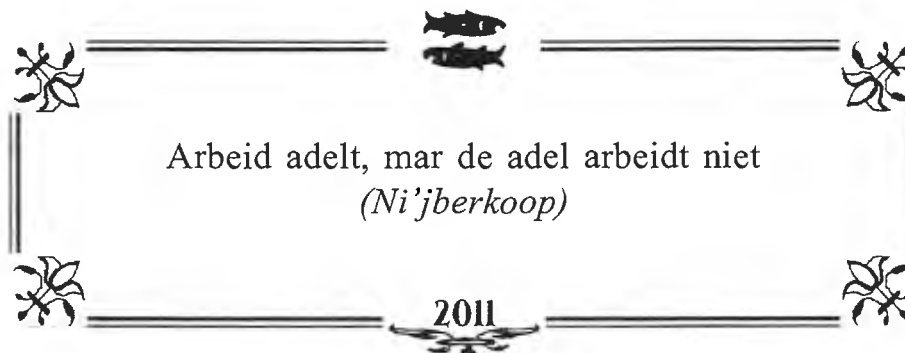
feberwaori

week 8

vri'jdag

25

feberwaori

Gerrit Hof

Eier (1)

Reinder Koopstra van de Oosterwooldseweg vun begin feberwaori in de greidelanen bi'j Berkoop een must mit mar liefst acht wulpe-eier. Hiel biezunder! Wat ok opvul was dat d'r twie hiele grote en twie hiele kleine eier in et must laggen. Reinder wreef him een peer keer zien ogen uut en schuddede doe mit zien heufd. Doe kwam de aep uut de mouwe: Hi'j hadde droomd... 'Ja, hoe krieg ie 't veur mekeer!' lachte hi'j.

Grote gebeurtenissen warpen vaeke heur schaad veuruut. Reinder is een verwoed eierzucker en daor bin d'r nog zoe'n twintig van in oons dörp. Ok al is et zuken van kiewietseier een volkomen legaole bezighied, d'r bin hiel wat meensken die him zien hobby, mar ok die van ere meensken mit vergunning, ofpakken willen. 'Et grune leger', nuum ik die hadde kern wel es.

Zoe'n droom geft netuurlik an dat Reinder blikber in gedaachten in jannewaori al in et veld is. 'Zien veurspel', nuum ik dat mar even. Och, ik ken nog wel iene die in bedde altied de meeste eier vint. Niet in de zoemer, mar altied tegen de tied dat 'de ljiipkes wer stean te striekesmiten'.

Die aorige dromen wo'n in warkelikhied in disse tied altied verpest deur berichten in de passe van meensken die Reinder en mi'j die jaorlikse ienwodding mit de netuur ofpakken willen. In wezen gaot et dáor naemelik om: iéne wezen mit de netuur! Et gaot aenlik gieniens om die eier. Berichten dus die tegen de eierzucker binnen. Veur et gemak gaon ze veurbi'j an heur naozorgverplichtings van vandaegge-de-dag. Nooit een kwaod woord over de honderden zwatte kri'jen in et laand, nooit een kwaod woord over de vos. Toch bewezen rovers van eier en jongen! Vule van die erkende tegenstaanders van et eierzuker verdaenk ik d'r zels van, dat ze nooit mit een boer, ok al een veldman pur sang, praot hebben.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Gerrit Hof

Eier (2)

Bi'jkotten staot weer een kleine twintig man van de voegelwaacht Oolde- en Ni'jberkoop klaor om hier na de zuukperiode naozorgwark te doen. De ofdieling Wolvege beschikt over zoe'n 80 naozorgers, voegelwaacht Oolde- en Ni'jhooltpae 26 en Oosterwoolde omdebi'j 60. Mar eerst willen al die naozorgers graeg even et vri'je veld in om 'iene mit de netuur' te wezen.

Toch bin ik bange dat ik et in de naaste toekomst de hietied meer hebben moet van al mien herinnerings an die prachtige veurjaorsbezighied. De jaoren vuuftig bi'jglieks, doe ik mit mien leermeester Pieter Kromkamp, in die tied ok de verzorger van de dieren in de Koepelbos, zocht in de greidelanen noordelik en noordoostelik van Berkoop. Daor zatten doe hiel vule greidevoegels. Al zukende berikten we zo die lichte glooiing in et greidelaandschop mit daor bovenop een drinkersbak veur et vee én de haegedoorn. Veur Kromkamp en mi'j, mar laeter ok veur mien kammeraad, een rustpunt, een punt waor we veur de voegels krek deden as wawwe d'r even niet. Kromkamp stak daor altied de braand in een segaartien. Veur him een ogenblik van innerlik genot. Zien jasse reuk d'r alderdeegst naor. Hiel biezunder! Mittenneer keken we dan naor een leger liggend stok greidelaand mit veurjaorsbloemen en veural dotters en die greidevoegels dus. Even wiederop zaggen we een bottien mit 'Verboden Toegang'. Hiel vule botties, et begin van voegeleldorado stonnen we dan even laeter te 'kwielen'. Een stap zetten over et roestige stiekeldraad was d'r nooit bi'j, omreden toezichthoolder Waldus van de Delleburen ok lopen kon as een kiewiet en wi'j vreesden him, ok al was hi'j d'r niet iens.

zaoterdag

26

feberwaori

week 8

zundag

27

feberwaori

't Is een astrante
(een bertaol persoon; Noordwoolde)

2011

Regenmaond

maendag

28

feberwaori

week 9

deensdag

1

meert

Hi'j is aorig in de bonen, om aten te zuken
*(hi'j is beheurlik in de warre, maekt vergissings;
Ni'jberkoop)*

2011

Harmen Houtman

Et nust uut...

*Meert kropt
schruten zien nust uut...
...et hollegien van de winterslaop

et plak waar
et lekker waarm was
en de wiend niet kommen kon

meert soesde krek zo lange
totdat die an de beurt was
om zien frisse gezicht zien te laoten

eerst ien oge eupen
en bi'j 't zien van de ni'je katties
stapte hi'j naor buten

de eerste zunnestraolen
smulten de laeste vlokkies
van zien blaanke schoolders...*

Histotolk Frank Spijkers

Drinkerijje an de Lende (1)

Aan de veuraovend van de hereupening van de opknapte Bekhofschaans bi'j Berkoop was d'r een groep dragonders (dan bin een soort van soldaoten uut de 80-jaorige oorlog) daelestreken an de kaant van de Lende. De volgende dag zollen zi'j een veldslag uut de daegen van de 80-jaorige oorlog naoboetsen. Omdat ze hielemaole uut Bourtange kwammen, leek et heur aorig om alvast in vol ornaot mit kenonnen en tente en al de naacht deur te brengen bi'j de Bekhofschaans. Omreden de histotolk, as Fraans van de Bekhofschaans, ok wat mit de opknapbeurt te maeken had, bin ik poolshoogte nemen gaon bi'j et kaampement. Doe ik anbelande op mien staolen ros, weren de dragonders al drok in de weer mit baolen stro, potten, pannen, tenten, strometrassen, kaampvuur en veural bier. Om et kaampvuur henne wodden boomstammen legd waor aj' op zitten konnen. Et geroes van et valende waeter van de Lende bi'j de kleine stuw klonk zaachte op de achtergrond. Vroegere tieden herleefden en de aovend vul in et 17^e ieuwse kaampement.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Zunne op 07.24, zunne onder 18.20

woensdag

2

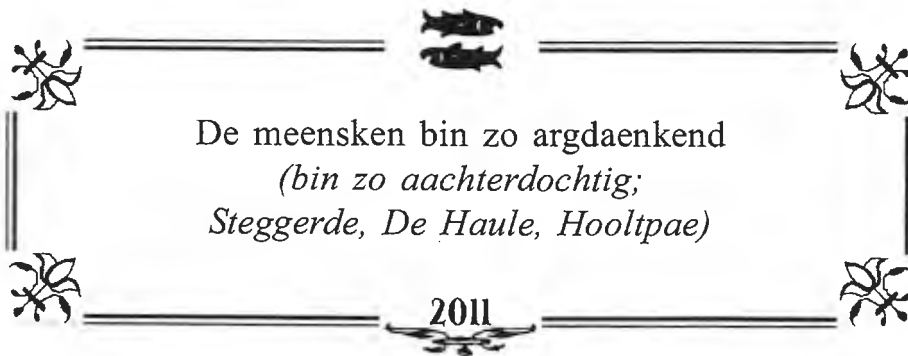
meert

week 9

donderdag

3

meert

Ni'je Maone 21.46
Wereldgebedsdag

vri'jdag

4

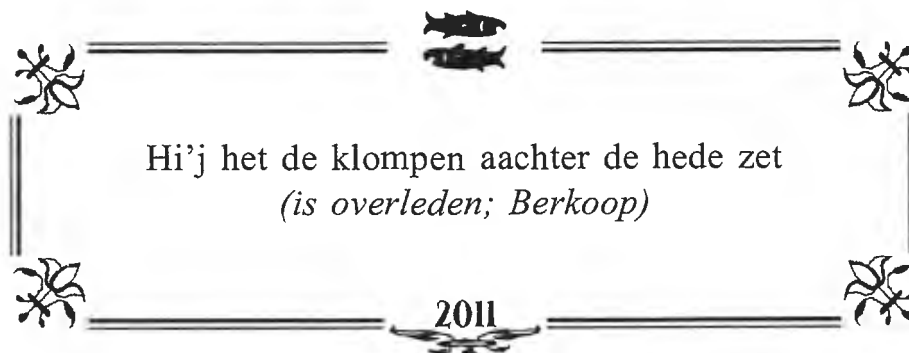
meert

week 9

zaoterdag

5

meert

Drinkeri'je an de Lende (2)

Behalven ikzels weren d'r ok een peer luden van de warkgroep die de opknappbeurt begeleided hadden. Wi'j wodden ontvongen as oolde vrunden. De gaastvri'jhied van de dragonders uut Bourtange is geweldig. D'r wodde wat boven et vuur opwaarmd (een mederne soep uut blik, neffens mi'j) mar dat maekte hielemaole niks uut. Vanof de Bekhofweg moet et d'r ommeraek echt uutzien hebben in elk geval. D'r wodde soep en brood eten om de inwendige meens te versterken. Omdat ik al een bod mit o.e. grune bonen op had, heb ik dat mar an mi'j veurbi'j gaon laoten. D'r wodde uitgebreid verteld over heur aeventuren bi'j heur optredens waor dan ok. De verhaelen wodden gedurende de avond de hieltied geweldiger en angriepender! Now gong dat geliek op mit et bier dat uut originele tinnen drinkbekers nuttigd wodde. Jammer dat et bier dan wel weer uut de bekende ritsrats-blikkies kwam. Mar wie daor over zeurt is een kniesoor. En trouwens wie konterleert dat? Auto's hullen in bi'j et overstikken van de Lende om oons drinkgelag te bekieken, om mar mitien weer hadde veerder te rieden.

Et was slim gezellig en et bleef nog lange onrustig an de kaant van de Lende...

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Et peerd van Pake kan niet lezen (1)

De peerdemark van Berkoop wodde altied in september hullen. De koopluden kwammen dan van alle kaanten op Berkoop an. Pattie kwammen wel mit tien peerden op 'e mark. Pake hadde besleuten om zien brune ok naor de mark te brengen. Zien grotere kleinzeunen hebben de brune ophaeld. De jongen hadden d'r ok hatzeer van dat et makke dier vot mos. Ze hadden d'r ok zo vaeke mit mend!

Now wet elkeniene dat de peerdehaandel de minste haandel is die d'r bestaot. In peerden zitten soms verburgen mankementen veur de koper. Daoromme moet elke koper goed uutkieken en gieniene zal vergeten om te vraogen: 'Moej' d'r ok wat bi'j zeggen?' Want een verburgen mankement dat d'r niet bi'j zegd was, gaf de koper et recht om et peerd weeromme te brengen en zien geld weeromme te vraogen, wat lange niet altied makkelik was.

'Dit peerd kan ik wel bruken, oolde baos. Ik moet een stokmennig peerden hebben veur de Grunninger bouwboer. Is et daor wat veur?' 'Dit peerd is krek wat jow zuken,' zee Pake. 'Mak en in alle tuug bereden!' 'Hoeven jow d'r niks bi'j te zeggen?' Pake streek es deur zien baortien. Hi'j glimkte: 'Kiek es, niks is wat vule vraogd. Ien ding moe'k d'r bi'j zeggen, dit peerd kan niet lezen!' De koopman begon te lachen. 'Own nee, dat wi'k wel geleuven. Dat neem ik daollik an. Mar et is de eerste keer in mien leven da'k zoe'n grappemaeker as jow tegenkom. Man, hoe koj' d'r bi'j!'

'Now ja,' zee Pake, 'jow vreugen toch a'k d'r ok wat bi'j zeggen mos, now, en dat iene gebrek dat het hi'j now ienkeer. Een meenske moet toch eerlik blieven?' 'Dat moej' zeker,' lachte de koopman. 'Hej' him ok gemberd?' 'Nee,' zee Pake. 'Dat is toch niet neudig wel?' 'Laot him es draeven,' zee de koopman. 'Tjonge, wat een best peerd. Een sterke donder!'

(Lees veerder op et volgende blattien)

Begin Karnaval

zondag

6

meert

week 9/10

maendag

7

meert

Internationaole Vrouwluudedag
Aende Karneval
Vastenaovend

Zunne op 07.09, zunne onder 18.33
Biddag veur et gewas en de arbeid
(prot.) - Aswoensdag (r.k.)

deensdag

8

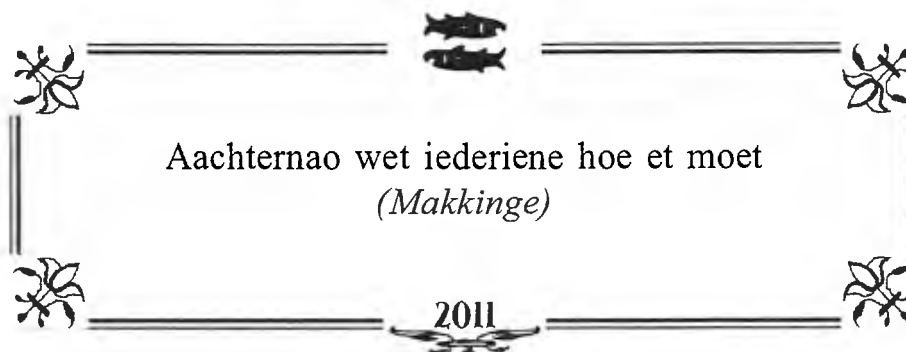
meert

week 10

woensdag

9

meert

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Et peerd van Pake kan niet lezen (2)

'Ik heb et al zien,' zee de koopman. 'Dit peerd kuj' iederiene in de hanen geven.' Doe begon et haantienbakken.

Ze konnen et mar niet iens wodden. Pake begon him op te wienen. 'Jow moe'n een peerd zuken, waor as ze geld bi'j geven!' 'Et verschil dielen,' klapte de koopman. 'Dit is mien hoogste bod, om da'k je wel lieden mag.' De koopman beud vule geld, mar Pake zee: 'Nee.' De koopman zee: 'Goeje,' en leup vot.

Pake ston in beraod. Et was een goed bod. De koopman kwam weeromme. 'Ieder vijf gulden, doen of niet?' Now was et Pake zien tied. 'Doen,' zee hi'j.' 'Gao mar mit, dan rekenen we mitien of.' Niek de smid brocht de beide manluden elk een branewientien. 'Wat ik niet begriep is dat jow zeden: mien peerd kan niet lezen. Wat woj' daor aenlik mit zeggen?' vreug de koopman. 'Te moe'n him zels sturen,' zee Pake, 'uut himzels kan hi'j et pad niet vienen.' 'Da's vanzels,' vun de koopman.

'Jow hebben jow peerd best verkocht, Pake!' zeden de kleinzeunen, doe Pake weeromme kwam. 'Ja, en d'r zit veur jim ok nog wat an,' zee Pake. 'Mar wat bedoelden jow, doe jow zeden: dit peerd kan niet lezen. Wat haj' daor mit veur, Pake?' 'Och, da's hiel gewoon, mien jonge. De brune is an 't iene oge bliend en et ere is niet best!'

De jongen lachten: 'Ja, en dan hej' d'r toch wat bi'j zegd.' 'Dat niet allierend,' zee Pake. 'Een goeie peerdeman kan et zien, mar dat bin mar inkelden. Daoromme is et gien verburgen gebrek, zie!' Beppe kreeg een hiele poede euliekoeken disse keer.

Klaas Boersma

Greenzen

*Wi'j meugen graeg uutperberen hoeveer wi'j gaon kunnen,
we moe'n toch weten waor we in et leven staon,
mar ik moet niks hebben van al die feiguren,
die bewust de greenzen veer te buten gaon.*

donderdag

10

meert

week 10

vri'jdag

11

meert

Eerste Kertier (maone) 00.45

zaoterdag

12

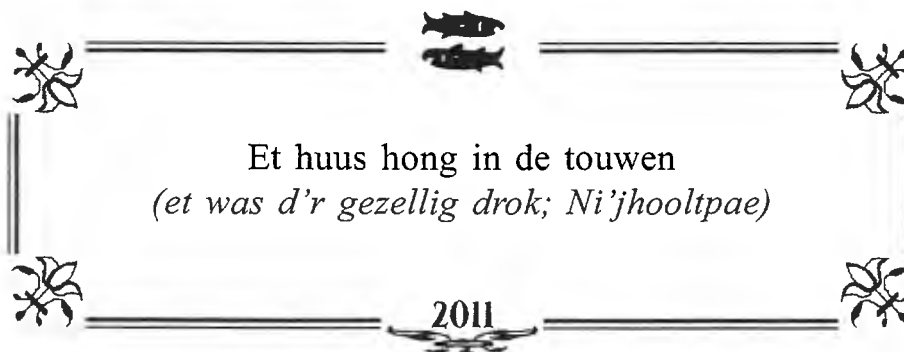
meert

week 10

zundag

13

meert

Koosje Hornstra

Roodbossien

*Et voegelhusien veur et ruut
Is daegeliks een hiel vertier
Staat niet alliend veur de sier
De voegels vliegen in en uut*

*Onder de struke zonder geluud
De zwatte kaeter, een schraander dier
Daenkt, gieniene zicht me hier
Al zit ik ze haost op 'e huud!'*

*Et roodbossien hipt wat op 'e grond
En pikt een krummegien brood
Dan vliegen de veerties in et rond*

*Die kaeter is wel hiel arg groot
Versleugen, de haand veur de mond
Zie ik, et voegeltien is dood*

Jan Veldhuizen

Soms

*Soms,
bin d'r gien woorden
om te zeggen waj' willen
waj' bedoelen
waj' daenken,
waj' vulen.*

*Soms
is de tael te klein
onmachtig.*

*Soms
is een zwiegend gesprek
veulzeggender,
emotioneler,
dan een gesprek
mit duzend woorden.*

*Soms
pel ie je gedaachten
iene veur iene
uut de kokon
waor ze inkapseld liggen.*

*Ie perberen
om die gedaachten
omme te zetten in woorden
en ontdekken dan
hoe gebrekkig, beparkt,
toch de tael is.*

*Soms
kuj' mar beter zwiegen.*

Uut: Gewoon Stellingwarfs De tael van mien moeke

maendag

14

meert

week 11

deensdag

15

meert

Zunne op 06.52, zunne onder 18.45

woensdag

16

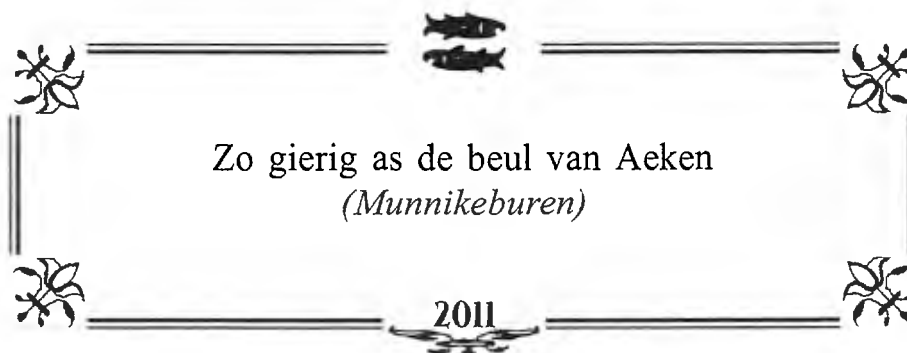
meert

week 11

donderdag

17

meert

Jan Bakker

Metseler

*Hi'j ston op 'e steiger
In weer en in wiend
D'r mos brood op 'e plaanke
Veur vrouw en veur kiend*

*Hiel de lange dag an 't wark
De tied was allemachtigen min
Now vien ie him bi'j 'Oold Ark'
Daor het hi'j 't slim naor 't zin.*

Fokje Bles (willewarker museum Oold Ark)

De breideschie (1)

Een breideschie is een soort van verlengstok van de kotte breidepennen die eertieds, van ongeveer 1800 tot 1930, bruukt wodde. Et materiaol was van hoolt en meerstal versierd mit hooltsniedewark en veurzien van naeme en daotum.

(Lees veerder op et volgende blattien)

H. Jozef (r.k.)
Volle Maone 19.10

vri'jdag

18

meert

week 11

zaoterdag

19

meert

Die het de aeker in de bak valen laoten
(*die moet trouwen; Scharpenzeel, Spange*)

2011

Internationaole Dag tegen Racisme en
Diskriminaosie - Wereldpoëziedag
Begin van et veurjaor 00.22 M.E.T.

zundag

20

meert

week 11/12

maendag

21

meert

Hi'j kikt mit de kop as een aep uut de kont
(*Langedieke*)

2011

Fokje Bles

De breideschie (2)

Bovenin zit een diep rond gattien wat omkliederd is mit tin of lood, as bescharming veur et uutslieten van et hooft. Halverwege zit een lang smal gleufien waar as een touw of koord omhenne daon wodde waj' vaastebienen konnen om de middel. Veur de stevighied wodde de schie bi'j de broek of rok insteuken, zodat de schie an de rechterkaante tegen de boek drokt wodde, et breiwark zels hul men op 'e schoot. De rechterpenne wodde de hieltied in de schie steuken onder et breiden. Et breiden wodde meerstal daon deur manluden, ok de schepers bi'jglieks weren betoefde breiders! Et medel op de ofbelinge is 18 cm laank en 2 bi'j 2 cm dikke. Meerstentieds bin ze wat langer, 20 tot 30 cm. Op disse staot as daotum 1860 en is bruukt deur een schaaphuder uut Zorgvlied.

Poesiealbumvassien

*Een bonte specht uut Berkoop,
gong mit zien zaeken op de loop.
Een nachtegaal in Diever,
zee gien woord, hi'j zweeg liever.
Een koekoek ston in Haulerwiek,
te niksdoen bi'j de diek.
Mar ik zit hier drok Stellingwarfs te schrieven,
om mar in jow gedaachten te blieven.*

Vertaald en bewarkt deur Sjoukje Oosterloo

Wereldwaeterdag

Zunne op 06.36, zunne onder 18.57
Werelddag van de Meteorologie

deensdag

woensdag

22

23

meert

week 12

meert

Hi'j sneed akkedaot op
(hi'j schepte geweldig op; Ni'jtriene)

2011

Wereldtuberculosedag

Maria Boodschap (r.k.)

donderdag

vri'jdag

24

25

meert

week 12

meert

Daor kuj' gien aarmoede omme lieden
(dat kuj' gerust doen, et kost toch niet vule; verspreid)

2011

Gerrit Hof

Mollen (1)

Nog nooit berikte mi'j een waorneming over de molle. Aenliks ok gien wonder, omreden ie ze niet zien, en heuren doe'j' ze al hielemaole niet. En toch maeken we oons somstieden knap drok om die ondereerdse vrotter. Ik voer nog mar een keer die raandstedeling op die him de hieltied mar weer verbaost over mien ni'js uut de netuur. 'Dat jullie je daar zo druk over maken,' schamperde hi'j lessendaegs. Dan gun ik him, een betien gemien lichtkaans, graeg een riegeltien mollebulten in zien altied kot mi'jde grösveltien. Een stok of tiene. Vasse mollebulten! Gun me evenpies tied om een opkommende lach te onderdrekken. Mar op zoe'n ogenblik zie ik dat hi'j him in zien ogen wrift. Ik geef me over an fantesierieke bespiegelings. 'Dat jullie je daar zo druk over maken...'

Nao vaeker al een stokmennig verschillen opmurken te hebben tussen de grote stad en et plattelaand, now dit. Ik sluut et niet uut da'k over dit netuurverschiensel een tillefoontien kriege van zien vrouw. 'U bent toch van de Draaier?' 'Lao'we et daor mar op holen mevrouw, wat kan ik veur jow betekenen?' 'Meneer Hof, waarschijnlijk heeft onder ons grasveldje afgelopen nacht een aardverschuiving plaatsgevonden met bovengrondse gevolgen. Toen wij vanmorgen namelijk de gordijnen open deden om wat meer zicht op de wereld te krijgen, zagen wij tot onze verbazing tien grote bulten op ons grasveldje liggen. Meteen dachten wij aan een aardverschuiving. Ik zei tegen mijn man, kom ik bel direct meneer Hof, die weet veel van de natuur.'

(Lees verder op et volgende blattien)

Gerrit Hof

Mollen (2)

Zo!!! D'r schöt me zoks deur et heufd as: in het land der blinden is eenoog al gauw koning. Toch perbeer ik heur gerust te stellen. 'Mevrouw, ik vermoed dawwe hier an een molle daenken moeten. Een ondereerdse vrotter. Zeg mar tegen jow man dat hi'j him d'r niet drok over maeken moet. Dit netuurverschiensel komt vule vaeker veur op et plattelaand, mar ik moet toegeven, zoe'n molle in de tuun kan knap lastig wezen. Veur jow hoop ik dat et d'r mar ientien is, die de boel bi'j jow zo op de kop zet. Et kan zo mar wezen dat et d'r meer binnen. Somstieden zit de molle echt in et grondverzet, zeker nao zoe'n winter as now, en dan wet hi'j vaeke niet van opholen.' An de ere kaante is et even stille. Ik begriepe da'k now mit een oplossing kommen moet. Daoromme stok ik heur uut dat nao een lange winter as dissend de molle zien ondergronose gangestelsel uutbreiden wil. Bovengrondse mollebulten bin daor et bewies van. De molle leeft zien eigen leventien daor in de grond. Et ienige wat d'r van et besien te zien is, bin die mollebulten. Veur boeren meerstentieds lastig bi'j et mi'jen, en veur gezon- en sportveldebeheerders vaeke hiel vervelend. Zi'j erveren de molle as een plaog. Eertieds hadde ieder dörp betoefde mollevangers, ieder mit een eigen hond. De dooie mollen wodden deur heur uut de jasse hulpen en et vellegien wodde bruukt veur de bontverwarking. Op die meniere verdiende hi'j d'r ok nog een stokmennig centen bi'j.

(Lees verder op et volgende blattien)

zaoterdag

26

meert

week 12

zundag

27

meert

Et is makkelik aj' wat aarmslag hebben
(aj' je financieel wat redden kunnen;
Oosterwoolde, Ni'jhooltpae)

2011

maendag

28

meert

week 13

deensdag

29

meert

Alle gekhied op een stokkien
Stokkien in de braand
Gekhied an de kaant
(De Hoeve)

2011

Gerrit Hof

Mollen (3)

Die tied is veurbi'j. De verwarking tot bont kwam bi'j pattie luden in een kwaod daglocht te staon. Daordeur verdwenen de mollevangers en et beroep wodde bi'jkaans eksklusief. Bi'j mien weten telt Berkoop nog iene ambachtelike mollevanger: Tinus Menger. Ni'jberkoop hadde d'r ok iene, Tinie Scheenstra-Nijboer, mar zi'j is d'r mit stopt. As Ni'jberkoop wat de mollen anbelangt zodoende een perbleem het, is mi'j niet bekend. De mollevanger maekt tegenwoordig amper nog gebruik van zien hond. Nee, hi'j zet klemmen in tegen de mollen, die hi'j op een volleerde maniere in et gangestelsel plaetst. Lange tied bewoont en verdedigt de molle zien eigen gangestelsel. Mar as hi'j vongen wodt, wodt zien leefruimte binnen 24 uren inneumen deur soortgenoten. Mochten jow now zoe'n vrotter in de tuun kriegen, en dat kan mar zo, dan kuj' altied kontakt zuken mit Tinus Menger. Hi'j komt jow van de molle verlossen. De molle moet de kennismaeking mit de klemme mit de dood bekopen. Dat was eertieds bi'j Tinie Scheenstra-Nijboer ok al zo. In disse tied vint een enkeling et zielig en perbeert de mollevanger over te haelen de molle bi'j de burenen in de tuun te zetten. Daor het de mollevanger netuurlik gien bosschop an. Deur de jaoren henne wet hi'j uut ervering dat dat nog meer perblemen oplevert...

De Histotolk

De hiel tied minder vaeke krieg ik de vraoge: 'Wat is in hemelsnaeme een histotolk?' Dat komt netuurlik omdat *De Histotolk* intied wereldberoemd an et wodden is, temeensen... in de Stellingwarven. Mar ja, ie moe'n argens beginnen netuurlik. Veur iederiene die nog niet wet wie of wat *De Histotolk* is, zal ik dat even uutleggen. Frank Spijkers, geboren in Amsterdam an de kaante van de Amstel, is vandaegedag woonachtig in Buil in de buurt van de kaante van de Lende. Ik heb et him vraogd en et voldot him daor ommeraek. Tot zoveer is et simpel. Mar wat is een histotolk? Of beter, wat is *De Histotolk*? *De Histotolk* gaot veural naor basisschoelen toe as een persoon uut een bepaolde tied van de geschiedenis. Kompleet mit kostuum en wat d'r allemaole bi'jheuren kan an attributen. Hi'j vertelt over zien tied, en zien leven in die andere tied. De leerlingen kun tussendeur reageren, *De Histotolk* reageert daor dan weer op weeromme. De veurstellings bin kabberetachtig en hilarisch. Mar in elk geval leerzam. De feiten waor *De Histotolk* zien verhael en veurstelling omhenne spint bin altied historisch (hysterisch) korrekt. Een groot tal schoelen erkent dat een bezuuk van *De Histotolk* een verrieking is van heur geschiedenisonderwies.

Daornaost is Frank Spijkers ok tekener, schriever (strip *Terug naar Stellingwerf/ Weeromme naor Stellingwarf*), dichter, veurdrachtskeunstener en sund kot het hi'j zien eerste stappen hiel veurzichtig, mar dan ok hiel veurzichtig, zet op et pad van de zangers... (nee, jow zullen him niet tegenkommen in Idols of X-factor, dat is niet goed veur zien zelfvertrouwen, daenkt hi'j... en ok niet veur de gezondheid van Gordon). In disse kelinder zien jim verschillende stokkies van zien haand veurbi'jkommen en uteraord ok nog een peer prachtige striptekenings...

Zunne op 07.20, zunne onder 20.09

woensdag

30

meert

week 13

donderdag

31

meert

An et aende van de akker wezen
(niet tot nog meer in staot wezen; De Haule)

2011

Grösmaond

vri'jdag

1

april

week 13

zaoterdag

2

april

Ien april stuurt men de gekke waar men wil
(Der Izzerd)

2011

Roely

Haiku

*Vuuf lettergrepen
de twiede regel zeuven
dat is een haiku*

...

Haiku

*Et kleine maegien
stap veur stap de wereld in
zicht nog gien geveer*

...

Haiku

*Klein zunnestraoltien
speulend boven et waeter
een zommerse dag*

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Uut boekspek eten (1)

Haarm Post hadde daegs teveuren et grote varken slaacht. Pake kwam ok te boekspek eten. An taofel gong et gezellig toe. Iederiene taastte mit graegte toe en et vet dreef pattie om de mond. 'Toe Heit, ie moe'n nog wat nemen. Ie hebben wel es meer eten,' nuugde zien dochter. 'Nee, ik bedaank!' zee Pake. 'Ik moet mar niet meer hebben. Et gaot mi'j now krek as die bakkiesman, die onder 't eten bi'j een boer kwam. Schik an en eet mar mit, zee de boer. Now, dat kon 'k wel doen as d'r genoeg is. Mar ik wil jim niet tekot doen. Gien spraoke van, d'r is zat. Now, die bakkiesman at as een turfgever. Doe et eten daon was, zee hi'j: 'Sjongejonge, wat was dat lekker! Mar wat hebben we now aenlik had?

(Lees veerder op et volgende blattien)

zundag

3

april

maendag

4

april

week 13/14

Ik was nog lang niet wakker, 'k was nog in Amsterdam
(ik was nog diepe in de slaop; De Fochtel)

2011

Zunne op 07.04, zunne onder 20.21

deensdag

5

april

woensdag

6

april

week 14

Et is een husien van anloop
(daor lopt men vaeke even binnen; Langedieke)

2011

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Uut boekspek eten (2)

Dit, zee de boer, dit is slubberdewumkesoep. Wat zeggen jow..., slubberdewumkesoep? Wat is dat? Hiel ienvooldig man. Wi'j hebben gister een toom biggen kregen en doe het de motte naachs een peer dood legen. Now, de rest begriep ie wel! Now, die bakkiesman was gauw de deure uut.'

'Heit hool op, ik wor d'r beroerd van!' reup zien dochter. 'Kuj' et nog reerder opdaenken?'

'Oe jaowel,' lachte Pake. 'Aj' d'r op gesteld binnen.' 'Vertellen!' reupen de jongen in koor. 'Now, toe dan mar,' zee Pake bedeed. Op een avond zatten ze bi'j de boer roggenbri'j te eten. Doe kwam de scholemeester d'r in, een hiel aorige, slim maegere man. Woj' mit-eten Meester, we zitten krek an de roggenbri'j. D'r zit wel es een klutien in, mar daar kan ik niet veur wezen. En om de waarhied te zeggen, bri'j mit een klutien d'r in vien ik aenlik nog et lekkerste.' Meester schepte braof mit uut de schaole. Daor kreeg hi'j een dikke klute op de lepel. Meester lachte: 'Dat tref ik.' Hi'j beet in de klute, en trok doe zoe'n mal gezichte... Inienend vleug hi'j overaende en de deure uut.' Pake hul him stille... 'Waoromme aenlik?' vreug de knecht.

'Ja...,' zee Pake. 'Dat was 't him now krek. D'r zat een dooie moes in die klute.'

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassien

*As ik een dichtersgeest bezat,
Hadde ik veur jow op dit albumblad
Een aorig vassien schreven,
Omreden ik die gaove mis,
Weens ik jow al wat neudig is,
Een hiel gelokkig leven.
An 't aende vraog ik d'r bi'j,
Ik daenk an jow, daenk ie an mi'j.*

Wereldgezondheidsdag

donderdag

7

april

week 14

vri'jdag

8

april

Et komt je an as pissen
(*et overvaalt je; Spange, Wolvege, Ni'jhooltpae*)

2011

Preenses Ariane (2007)

zaoterdag

9

april

week 14

zundag

10

april

Ie kommen an et kotste pat
(*ie kriegen et minste; De Haule*)

2011

Henk Jager

Grote vuurvliinder (1)

De naeme van de vlinder is *vuurvliinder* (spor.). Disse naeme slat op de felle oranje kleur van de vleugels.

Ikke, de schriever van dit stok, hebbe nog mar ien keer een vuurvliinder zien. Et gebeurde in de Rottige Miente, doe 'k nao et bestuderen van de moerasvegetaasie, weeromme naor de auto leup. Hi'j, de vuurvliinder, zat op een ribbe op et grös en was echt prachtig! Dat ik kreged d'r een adrenaliniekick van.

De volwassen vuurvliinder leeft veural van de nektar van riek bluiende kruden, zoas stiekels (distels), peerdestatten (kattenstaart) en leverkruid (koninginnekruid). Ok drinkt de vlinder wel hunningdauw.

De roepe van de vuurvliinder leeft van een extra grof soort poddeblad (waterzuring). In et Stellingwarfs zol disse plaante groot poddeblad nuumd wodden kunnen. Disse plaante gruuit bi'j et waeter langes, op hevetillen, in groot zeggemoeras en in rietlaand.

Et eierleggen dot de vlinder liekewel heufdzaekelik in een bepaold type rietlaand dat alliend as tiedelik stadium in de verlaanding van petgatten veurkomt. De begruuing is d'r beheurlik soortenriek en bestaot behalven uut riet en groot poddeblad ok uut soorten as Hollaanse blauwe (kale jonker), koekoeksbloeme (echte koekoeksbloem), rietorchis en moeraslathyrus.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Henk Jager

Grote Vuurvliinder (2)

Et in de winter mi'jen van et riet veurkomt hier de bosopslag, mar niet de verooldering van et rietlaand. Dat komt omdat de kragge almar dikker wodt deur et aachterblijven van ofsterven plaanteresten. Zodoende slöt die et basische waeter d'r onder de hieltied meer of en dan mingt et regenwaeter, dat bi'j bujjen op de kragge vaalt, him niet meer mit dat d'r onder, zodat et verzoeren gaot. Veural veenmossen profiteren hiervan, waarbi'j die een dikke mosmatte vormen gaon. Et warkt dan as een spoonze, die nog meer regenwaeter vaastehoolt. Vervolgens word de kragge te aarm veur et groot poddeblad. Dat die plaante versutert hier staorigan, tot hi'j hielemaole verdwenen is. Mar et is wel zo dat de vuurvliinder ofhaankelik is van een tiedelik staadium. Om voldoende geschikte leefgebieden te beholen moe'n d'r daaromme de hieltied weer ni'je petgatten greuven wodden.

(Lees veerder op et volgende blattien)

maendag

11

april

week 15

deensdag

12

april

Zunne op 06.48, zunne onder 20.33

woensdag

13

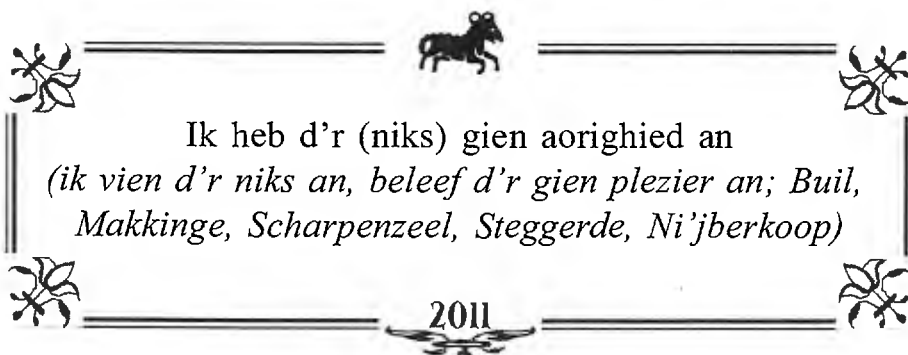
april

week 15

donderdag

14

april

Henk Jager

Grote vuurvlinder (3)

De vuurvlinder wodde in Stellingwarf in 1915 bi'j Scharpenzeel ontdekt en een schoffien laeter in de Lendevallei onder Wolvege. Vlinderverzaemelaers kwammen d'r veur naor Wolvege toe, waaronder alderdeegst Amerikanen. Soms wodde de vlinder kocht van de kiender, die d'r zo een buuscentien bi'j verdienden. Et gong om een biezondere, zeldzeme variaant die mar in een klein gebied zien wodde, naemelik op et leegveen van Stienwiekerlaand, West-Stellingwarf, Lemsterlaand en et veurmaolige Haskerlaand. Ooit moet de soort aorig meer veurkommen hebben. Mar deur de ontginnings (inpoolderen en grösland anmaeken) slonk et levensgebied. Ok in de stokken moeras die wel beholen bleven binnen het disse vlinder de hieltied minder ruimte kregen, veural deurdat d'r jaorenlaank gien petgatten meer uutgreuven weren. Daordeur kwam d'r gien jong rietlaand meer bi'j, wiels et ere rietlaand veroolderde (veraanderde in veenmosrietlaand). Zo konnen d'r de hieltied minder vuurvlinders leven. Ok gong deur die verooldering (verzoering) et riet achteruut, vaeke tot de oogst d'r van niet meer rendaobel was. As et riet op dat plak dan niet meer sneden wodde, scheuten daor elze- en/of birkebomen op. Zodoende kwam d'r de hieltied meer moerasbos bi'j. De petgatten in de Lendevallei bin bi'jglieks heufdzaekelik mit elzen dichtegruuid. Deur die verbossing zol ok et tal op insekten jaegende voegels toeneumen wezen kunnen. Et is meugelik dat daoromme de populaosie nog veerder achteruutgong.

In Stellingwarf vligt de vuurvlinder nog in de Rottige Miente. Ok overleeft dit zeldzeme insekt nog in de verveningsgebieden de Weerribben en Wieden in Stienwiekerlaand. Veerder komt disse vlinder nargens anders veur. West-Stellingwarf bescharmde de vuurvlinder al veur de Twiede Wereldoorlog. Sund 1973 is die vlinder wettelik bescharmde in de Netuurbescharmingswet.

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassien

(Vassien veur een heit of mem)

*Mien dochter, mien dochter, waor blift toch de tied,
krek waj' nog een poppien en now al zoe'n griet.
Ik learde je lopen, ie zatten op mien schoot,
now gaaj' naor schoele en bin ie al groot.
Wees vrund'lik en bliede je hiele leven,
dan kuj' eren steun en waarmte geven,
help iederiene die aj' integen kommen op je pad,
dan bi'j' zéls gelokkig, mien schat.*

vri'jdag

15

april

week 15

zaoterdag

16

april

Hi'j komt van beste aord
(hi'j komt uut een goeie familie; Wolvege)

2011

Palmzundag

Volle Maone 04.44

zundag

17

april

week 15/16

maendag

18

april

Et achterste bien antrekken
*(hadder lopen of warken gaon;
Peperge, De Blesse, Steggerde)*

2011

Gerrit Hof

Putten uut veurraad (1)

Putten uut veurraad. Kennen jim die uuttrokkung? Et nusselgedrag van de kauwgies in de Berkoper karketoren zoj' makkelijk zo numen kunnen. Onuutputtelik liekt de veurraad takkies op et dak onder iene van de galmgatten. De 'paoskebulte' is daor schienber terechtkommen, naodat een oold nust van et hooltwark van iene van de hellende galmgatten gleden is. Ie staon ok verbaosd over et schrikbaorende tal takken die kauwen anslepen om d'r een nust van te maeken. Iene die thuus wel es zoe'n nust uut de schostien haelen laoten het, wet dat uut onderviening. Interessant is now te zien hoe de kauwgies of en an vliegen om weer odder op zaeken te stellen. Bi'j et zien van dat schouwspel gongen mien gedaachten ok even weeromme in de tied.

In mien jonkhied was Sybren Brouwer van de Mr. Bezemalaene koster van de kärke. Iene van zien taeken was et haandmaotig luden van de klokke. In mien ont-hoold gebeurde dat om negen, twaelf en zes ure. Brouwer was een man van de klokke. Nooit ludede hi'j te laete. Dat kon ok niet, omreden zoks et hiele maot-schoppelike leven op zien kop zet hebben zol... Zien haandelings naor oold gebruik maekten de dörpelingen tiedsbewust. Et biezuudere was dat Brouwer veur et luden mar iene haand beschikbaar hadde. De ere, inklusief de aarm, had hi'j op 28-jaorige leeftied verleuren bi'j et rangeren op et spoorwegterrein van Zwolle. Brouwer warkte doe bi'j de Nederlandse Spoorwegen. Deur dat ongeval wodde hi'j diels arbeidsongeschikt. Ik herinner mi'j de koster as een aorige man, omreden hi'j nooit ofwiezend ston tegenover oonze smeekbeden - een passend woord trouwens in dit verbaand - de galmgatten inspekteren te meugen op eier van de kauwen. Doe dus ok al. Aenliks weet ik niet beter as dat ze hier altied woond hebben. Mooi toch, die jeugdherinnerings.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Gerrit Hof

Putten uut veurraad (2)

Wat heur gedrag anbelangt, heb ik altied wel wat had mit kauwen. Et bin gewoon hiele gezellige voegels. Ze heuren bi'j et Berkoper dörpsleven. Aenliks bin et Ber-kopers, omreden kauwen waore staandvoegels binnen, bunnan an et gebied dus. Om de kärke henne, bi'j de 'Boerderij der Dieren,' op et karkhof, op de Doeve-kaampe, mar ok op ere 'vergeerderplakken' in Berkoop kuj' kauwen zien. Ja, jim weten et toch wel: kauwen vergeederen. Bovendat hebben ze een stark ontwikkeld familie- en gemienschopsleven. In zoe'n klonie staot de iene kauwe hoger op de maot-schoppelike ledder as de ere. Onderlinge vechteri'je komt niet vaeke veur. Verzin je niet in de leeftied die as de voegels berikken kunnen. Een kauwe wodt een inkelde keer wel 60 jaor oold. Over de kauwe vaalt hiel vule te vertellen. An heur trouw wezen an mekeer in et huwlik bi'jglichs, daor kun meensken een veurbeeld an nemen. Ze bin ok hiel slim. Over die slimhied van de kauwe ston op 9 augustus 2002 een aorige stokkien in de Telegraaf. Ik citeer: 'Betty de kauw laat de weten-schappers van de Universiteit van Oxford versteld staan. Voor de verbaasde ogen van de onderzoekers verdraaide Betty een ijzerdraadje tot haakje om vervolgens voedsel uit een containertje te vissen. Het was overigens geen toevalstreffer. Het beestje herhaalde het kunstje maar liefst negen keer.' Veerder nog wat biezuunders: et zichtvermogen van de kauwe is twee keer zo goed as dat van een meenske. Waj' van een kauwgien ok wel es zien hebben zullen is dat ze zonder vule inspanning tegen een storm in vliegen kunnen. Hoe? Eerst laoten ze heur deur de wiend hoge de locht in voeren, dan maeken ze heurzels hiel klein en stotten mit een biesterbaorli-ken snelhied naor beneden. Daorna, as ze kot bi'j de grond binnen, slaon ze heur vleugels uut en sulen horizontaal uut om dan et keunsien opni'j te herhaelen.

deensdag

19

april

week 16

woensdag

20

april

Iene (goed) de biecht anzeggen
(iene flink zeggen waor et op staot; Donkerbroek)

2011

Witte Donderdag
Sikteressedag

Goede Vri'jdag

donderdag

21

april

week 16

vri'jdag

22

april

Dat is et aanzien weerd
(dat zicht d'r goed uut; Ni'jberkoop)

2011

Klaas Boersma

Kiepevel

Een haene al wat oold
kon 't niet hadden, had et koold,
mar et alderargste vun hi'j wel,
niet de koolde, mar et kiepevel!

Sjoukje Oosterloo

Et waeter van de zee

*Over et reenfelloze waeter
van de zee,
speult de zonne mit heur straolen.*

*In et blauwe waeter
van de zee,
speult zorgeloos een kiend.*

*Op et golvende waeter
van de zee,
speult de wiend mit et schippersziel.*

*Over et woelige waeter
van de levenszee,
bookt soms et stormgeweld.*

Stille Zaoterdag

Eerste Paosdag

zaoterdag

zundag

23

24

april

week 16

april

Die za'k es even wat anpietsen
(wat anvieten; Ni'jtriene, Wolvege)

2011

Aende Pésach (isr. Joods Paasfeest)
Laeste Kertier (maone) 04.47
Twiede Paosdag

maendag

deensdag

25

26

april

week 17

april

Hi'j nemt de aovend mit
(hi'j komt laete thuus; Buil)

2011

Freddie de Vries

Levensloop in et kot (1)

Ik bin Freddie de Vries en geboren op 25 april 1959 in et ziekenhusien van Huze Lycklema. Ik bin opgruud in Hooltpae. De omgeving van Huze Lycklema het een belangrieke rolle speuld in mien veerdere leven. Ik gong naor de Sunt-Jozefkleuterschoele achter Lycklema en laeter naor de roomse legere Sunt-Franciscusschoele die daor tegenover ston. Daor mossen we krek as op de kleuterschoele altied overblieven mit de ere kiender uut de butendörpen. Et weren soms lange daegen, mar in et speul-kertier en et lange middagschoft vermaekten we oons best mit voetballen, overloper-tien, meidepakkertien en schollegien trappen in de winter. De stap naor de kristelike Mavo was veur mi'j een hiele groten iene en et het even duurd veurdat ik daor mien dri'j vun. Nao de Mavo bin ik een jaor naor de Middelbaore Laandbouwschoele in Meppel west omdat ik mi'j te laete anmeld hadde veur de Tuunbouwschoele. Dat was een vremd jaor en ik hebbe veul boerezeunen uut de Stellingwarven kennen leren. Veur de rest ha'k d'r feitelik niks te zuken, mar hebbe daor toch nog et A-diplome van et zwemmen haeld en daor koj' mit thuiskommen. Nao dat vrucht-bere jaor bin ik naor de Middelbaore Tuunbouwschoele in Frederiksoord west. Drie jaor laank bin ik daor op de fiets naor toe reden. Plaantekennis lag mi'j wel, mar tuunties ontwarpen en anleggen was niet an mi'j besteded. Hovenier is iene van de zwaorste beroepen en ie moe'n vaeke tuunties anleggen diej' zels niet mooi vienen en dat is niks veur mi'j. Doedertieden was d'r nog gien netuuronderwiesrichting eers ha'k die wel neumen. Ik hebbe et diplome dan ok niet haeld en deur mien oolde buurman Hinke Bosch bin ik vekaansiewark doen gaon op de melkfebriek 'De Takomst' in Wolvege (naost Huze Lycklema). Ok al bin ik feitelik een butenman, ik bin daor hangen blieven. Ien keer he'k nog een weke in de seringeteelt in Aalsmeer zeten, mar nao die vuuf daegen wol ik wel kroepende weeromme om de karke van Hooltpae weer te zien. De gele klompen van mi'j die moe'n daor nog staon. Gelokkig kon ik in die slechte 80-er jaoren weer direkt an de bak in de kezemaekeri'je.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Freddie de Vries

Levensloop in et kot (2)

Intussen zit ik nog de hieltied in de zuvel, mar dan wel, deur de enorme schoolvergrotting, op mien dattiende febriek. Zo deur de jaoren henne he'k van alles daon, zoas keren en plestikken van kezen, centrifugeren, kezemaeken. Op dit mement bin ik bakteriologisch laboraant in Beilen. Dat liekt hiel wat, mar dat vaalt wel mit en et is mooi wark mit bi'jtieden veul levende orgenismen. In die tachtiger jaoren hebbe ik Anneke (toevallig ok nog dochter van een kezemaeker) ontmoet en bin we in de koolde winter van 1986 trouwd. Intied hebben we twie opscheuten kiender: Rianne en Peter. Naost mien wark heb ik nog mien hobby's zoas voetballen, de netuur en kultuurhistorie, stokkies schrieven en een biertien drinken mit wat maoten. Et voetballen speult een veurnaeme rolle in et leven van de familie De Vries. Mien vader het ooit de jeugd weer ni'j leven inblaazen en vandaege-de-dag dri'jt de voetbalklub nog altied veur een groot diel op mien familieleden. Ok de netuur het een grote stempel drokt op mien leven. Via mien buurjongen Roelof en Theo Kromkamp, zeunen van Wiebe, de plaetselike jaeger, gongen we bi'j et veurjaor daegeliks et veld in te strunen. Ok mien opa en mien omke's weren echte netuur-liefhebbers en ik hebbe nog altied de voegelboeken, die ik van ome Bertus kregen hadde. Daornaost he'k veul bomen in Hooltpae redded van de biele en mit de anleg van de riolering he'k twie weken van mien schoevekaansie opofferd, zodat de gemiente de buizen niet deur de wottels van de ieuwenoolde ekkelbomen henne greven zol. Veerder geef ik now wel vaeke exkursies in de Lendevallei en langs de Oolde Kuunder achter Der Izzerd. Zo deur de jaoren henne bin ik wel es wat in et Stellingwarfs begonnen te schrieven. Veur de Flying Stars schrief ik ok jaarliks een peer stokkies en dan is et mooi om te zien wat ze d'r van maeken. Op dit mement bin ik drok doende om saemen mit Ruurd-Jelle van der Ley een Stellingwarfs Voegelboek te schrieven. Ruurd-Jelle zorgt veur de foto's en ik zal de tekst veur mien rekening nemen. Al mit al kom ik mien tied wel deur en misschien eindig ik weer waar as ik ooit begonnen bin: in de Lycklemastienze!!

Z.K.H. Preens Willem-Alexander (1967)
Zunne op 06.18, zunne onder 20.57

woensdag

27

april

week 17

donderdag

28

april

De appelties bin him in de schoot valen
(hi'j het een flinke arfenis kregen; Berkoop)

2011

Keuninginnedag

vri'jdag

29

april

week 17

zaoterdag

30

april

As de aovend daelt in 't westen
Bin de luitaards op zien besten
(De Hoeve)

2011

Sjoerd Hoogenkamp

De kick van et zuken, mar veural van et vienen

Tsja, wat beweegt iene om mit de detektor de velden in te trekken?
Sund ik d'r ooit deur grepen wodde, het et me niet meer loslaoten.
Aj' beseffen dat veul zuuktochten gien inkelde numensweerdige
voonst opleveren, weej' daj' in elk geval over een flink stok deurzet-
tingsvermogen beschikken moeten.
Weke in, weke uut. Ie rieden wat omme, regelen hier een hoekien
laand, ie kieken daor es. Ie kun d'r dan best moedeloos van wodden.
Mar dan uiteindelijk vien ie toch weer een plakkien mit wat aorige
signaolen.
Ok al bin d'r dan gien opmarkelike voonsten bi'j, d'r is wel et gevuul
daj' goed zitten.
Ie perberen je een beeld te vormen van waor et huus staon het en tot
waor as de greens van et arf lopen het. En dan et eerste veurwarp dat
je wat blieder maakt. Mit iene mooie voonst is je dag al goed, mar d'r
bin ok genoeg daegen bi'j dat die iene voonst d'r niet bi'j zit.

Harmen Houtman

***Heugenis
an Keuninginnedag***

*Wat was d'r mit him
op die mooie dag,
doe hi'j mit zien verwarde,
wilde heufd
deur alles henne ree?*

*Wie zien et allemaole nog
opni'j en opni'j gebeuren
in onrustige nachten?*

*Wie staot d'r bi'j zien graf
en wil et antwoord weten?*

Dag van de Arbeid
Bluumaond

zundag

1

meie

week 17/18

maendag

2

meie

Gien meie zonder aoren
(Langedieke, Steggerde)

2011

Ni'je Maone 08.51
Dag van de zonne
Werelddag van de passevri'jhied

Dodeherdaenking
Zunne op 06.05, zunne onder 21.09

deensdag

3

meie

week 18

woensdag

4

meie

Hi'j het een hatte as een ate
(hi'j het een klein hattien, is gauw bange;
Scharpenzeel, Langedieke)

2011

Een oolde zaeke

Een peer jaor leden moest ik speulen op een basisschoele argens in de Stellingwarven. Et gong om een kombinaosiegroep 5/6. As de Romein langes kommen kon. Tiedens de veurstelling leut ik de kiender zien hoe Romeinse verlochting warkte. Ik pakte uut mien tasse een eerdewarken eulielaampien kompleet mit een lont. Ik zette et op een krokkien daele en pak lucifes. 'Hee,' ropt d'r ientien, 'dat hadden ze nog niet in de Romeinse tied!'

'Inderdaod, dat klopt!' zeg ik mitien, 'mar as ik vuur maeken moet zoas de Romeinen dat deden, dan bin we overmorgen nog niet klaor!'

Et is vanzels hiel mooi as de kiender zoe'n 'foutien' in de veurstelling opmarken. Dat gefit mi 'j et gevuul dat ze d'r hielemaol 'in' zitten.

Ik gong veerder mit mien verhael mit een praotien over de eulie: 'De Romeinen gebruikten aenlik een soorte van slao-eulie. Mar omreden dat zoveul roet en walm veroorzaekt gebruik ik mederne laampe-eulie van de HEMA.'

Nao de veurstelling bin ik an het oprumen. Dan komt d'r een jonge naor me toe en die zegt: 'Die HEMA, hen, dat is wel een hiele oolde zaek!' Daor doe 'j et allemaole veur! Geweldig!

Harmen Houtman

Die groete blift

4 meie

Nao zovuul jaor

*van perberen te vergeten
zal et wel es slieten...*

Mar toch... blift et dichtebi 'j.

*Verhaelen kroepen soms zomar weer
onder oolde reenfels weg
en et liekt nog hieltied
dat et 't onrecht van gister was....*

...dat gister de treinen vertrokken

*en bi 'j ankomst et volk scheiden wodde;
een laeste tuut, een ofscheid veur iewig
een laeste haand en dan stiender sjouwen
de laeste traone, die nóg over koolde wangen lopt*

Et zal nooit meer slieten,

die groete onder de pleister blift...

Bevri'jdingsdag

donderdag

5

meie

week 18

vri'jdag

6

meie

Moederdag

zaoterdag

7

meie

week 18

zundag

8

meie

Et melkmoonster

Zoas jim intied wel weten zullen, bin ik nao mien schoeletied via mien buurman Hinke Bosch in de zuvel belaad. Eerst as vekaansiehulpe en laeter via et uutzendburo 'Start' bin ik nao drie jaor veur vaast anneumen. Et was in die beginjaoren altied een levendige boel op zoe'n melkfebriek. D'r was al et ien en aander automatiseerd, mar d'r mos ok nog vule mit de haand gebeuren. Et keren en plestikken van de kezen, et ofranen van de edammerties, auto's laeden en gao mar deur. Nao een posien hadden ze me vraogd om centrifugist te wodden en dat was ok een drok leventien. Soms haj' alles toegelieke en kwaj' bi'tieden haost tied en bienen te kot om alles in goeie baenen te leiden. Mar toch was et wel mooi wark, want ie mossen een betien op je eigen inzicht warken en dat lag mi'j wel. Ok kwammen d'r nog wel es boeren de febriek in om een penicillinemoonster of een melkmoonster bepaolen te laoten op vet en eiwit. As d'r dan zoe'n boer op vieze klompen of strontleerzen de febriek in kwam dan troffen ze et niet as Henkie Oosten an et wark was. Al weren et ok bomen van kerels, hi'j beinselde ze d'r mit de stat tussen de bienen et centrifugelekaol uut. Zo kwam d'r ok es op een schraole dag in meert een schriel ventien mit een plestik poedegien onder de aarm de febriek in. Hi'j kwam wat schruten binnen en zee tegen mi'j dat hi'j een moonster veur vet- en eiwitbepaoling bi'j him hadde. Hi'j graaide wat in et plestiek poedegien omme en gaf me een hiel klein flessien waar as nog gien 10 ml melk in zat. Ik bekeek et donkerbrune flessien es en zee: 'Now zitten jim elk jaor over et melkquotum in en dan geef ie oons zoe'n klein flutien. Et is haost onmeugelik om hier een moonster van te onderzuken. Et schriele mannegien keek aorig beteuterd en beduusd en zee: 'Ik bin gien boer. De dokter het me stuurd, mar mien vrouw het echt niet meer melk over!!!'

Poesiealbumvassien

*Al is de regen wel slim nat,
al bin de straoten soms wat glad,
al is je beursien soms wat plat,
lach mar om die malle dingen.
As et evenpies kan, gao dan zingen.*

Vertaeld deur Sjoukje Oosterloo

maendag

deensdag

9

10

meie

week 19

meie

Goed ark is 't halve wark
(Munnikeburen, Berkoop, Hooltpae,
Spange, Oosterwoolde)

2011

Begin van de Iesheiligen
Zunne op 05.52, zunne onder 21.20

Dag van de verpleging

woensdag

donderdag

11

12

meie

week 19

meie

Ie kun 't mit aten en bonen nog besmieten
(et is hiel in de veerte familie; Ni'jberkoop)

2011

Riempies en spreukies
(Optekend) deur Klaas Boersma

*As et tegenslaegen regent, gebruik dan jow glimlach as
regenschaarm*

Veraander je leven deur te wezen wie aj' wezen willen

*D'r bin duzenden verklaorings veur et kwaod, mar gien iene d'r
van is een exkuus veur de daod*

*As ieder meens een aander gelokkig maeken zol, was de hiele
wereld gelokkig*

*Riekdom is as zeewaeter, hoe meer men d'r van drinkt, hoe dusti-
ger aj' wodden*

Wie wat doen wil vint een middel, wie niks doen wil een exkuus

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Dove Durk (1)

Pake en zien kleinzeune leupen deur et eerpellaand, et Schuinpad langes naor de Boverweg, zo op Boekelte an. 'Hier woont Durk Lautenbach, Pake. Hoe zol die an die naeme kommen wezen?' 'Ik daenke van zien heit,' miende Pake. 'Ja, vanzels, dat begriep ik ok wel,' zee de kleine man lachende. 'Ze numen him ok wel dove Durk.' 'Dat zal hi'j wel niet van zien heit hebben!' 'Nee, dat daenk ik ok niet. Mar dove Durk is niet doof. Lestdaegs was d'r iene bi'j him op een aovend. Ze zatten drok te praoten in de kaemer, doe Durk inienend zee: Heur es! D'r lopt een moes over de zoolder. Zokke meensken bin niet doof!' Nee, dat vun et joongien ok van niet. Mar hi'j leut niet los. 'Zien naeme komt hier toch nooit veur.' 'Nee mien jonge, Durk is mit de poepen hier kommen. Dat weren Duutsers, die hier kwammen te mi'jen. Now en doe is Durk op dat pollegien hangen bleven. Zo zit dat.' 'Hi'j alliend?' 'Nee, d'r bin hier vule meer bleven. Die Duutsers nammen linnen mit as ze hier hennegongen en dat verkochten ze hier an de boerinnen, now, en dat gong zo mooi, dat ze hier al gauw es weerommekwammen as lappiespoepen. Aj' now in de kraante lezen van winkels van Brüggman of Schmalz of ere Duutse naemen, dan bin dat allegere Duutsers die hier een winkeltien opzet hebben. Eerst gongen ze mit de poepeskörf bi'j de huzen langes, laeter mit een honnekarre, doe mit een kedde veur de waegen en now zitten ze in grote winkels.'

'Dat dee 'k ok liever as mi'jen,' zee et joongien. 'Daor woj' knap mu van, grif muuier as van die lappieskörf, donkt mi'j.' 'Ja, en et is ok niet zo geveerlik,' zee Pake.

(Lees veerder op et volgende blattien)

vri'jdag

13

meie

week 19

zaoterdag

14

meie

Internationaole Dag van het gezin

zundag

15

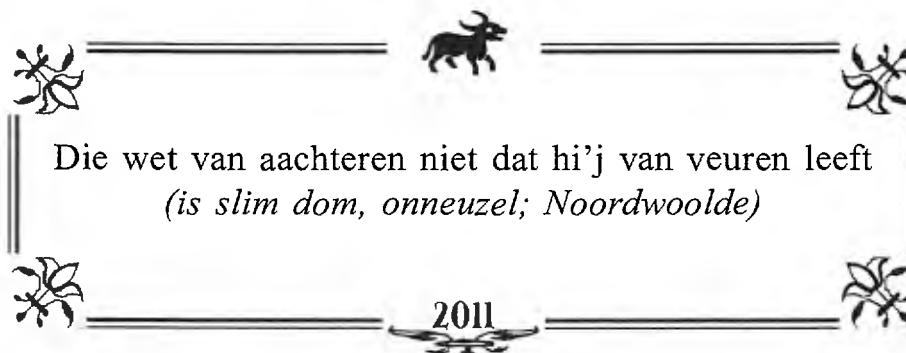
meie

week 19/20

maendag

16

meie

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Dove Durk (2)

'Hoezo is dat niet zo geveerlik, Pake?' 'Now, ik hebbe es drie poepen had die naachs in 't laand bleven en in een tentien sleupen. Op een middag begon et te rommelen en doe zee iene: Ik geve niks om onweer. Ze zeggen daj' bi'j staol en iezet uut de buurt bleven moeten, mar dat geleuve ik niet. De aanderen dochten dat et wel geveerlik was. We zullen et perberen,' zee de eerste. Hi'j gong et tentien uut en legde zien zende op 'e nokke. Et onweer kwam slim opzetten. Om half drieje kwam d'r een zwaore slag en de meensken zeden: Die moet raek wezen! Now dat was ok zo. Et tentien was raekt om half drieje en alle drie de manluden weren dood. Zo ziej' mar weer.'

'Hoe weten jow dat zo krek van om half drieje, Pake?' 'Now kiek es an. Iene hadde een gelozie in 't vessebusien en dat was om half drieje staon bleven. Ok deur die rommelslag vanzels.' 'Own, ja.' Zo praotende kwammen ze op de Bekhofsdiek. 'Waarom zol disse weg toch Bekhofsdiek hieten?' vreug et joongien. 'Tja, zo is 't mar krek,' zee Pake. Et is een diek om et waeter van de Lende te keren as et hoge ston. Mar et aandere... Ja, hoe za'k je dat now zeggen. Ie weten de Lendebrogge?' 'Ja.' 'Bi'j die brogge is een schaans. Een wal daor de soldaoten vroeger achter laggen te schieten. As d'r now vi'janen kwammen, en dat gebeurde in die tied nog al es, legden de boeren de eiden op 'e kop op 'e Bekhofsdiek. Zo konnen de peerden en de soldaoten niet over de Bekhofsdiek kommen. Oonze soldaoten scheuten dan uut de schaans en de vi'jaand scheut weer op heur achter de schaans. Now ston d'r op een keer een boer mit een rokende piepe in de mond de weg uut te kieken hoe as et d'r om weg gong. Now, et was bar genoeg, want inienend kwam d'r een koegel ansoezen en sleug him de piepe uut de mond. En doe zee hi'j: 'Hejje, dat was bi'j de bek of.' 'Geloven jow dat zels, Pake?' 'Now, geloven en geloven is tweeje. Mar et kan waar wezen. Ik bin d'r niet bi'j west!'

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassies

*Vier kikkerties kwaekten d'r op los,
morgens vroeg heur alderhoogste lied.
Zeg, wil ie de woorden ok graeg weten?
Die weren: 'Vergeet mi'j niet'.*

***

*Ie vreugen an mi'j om een vas in dit boekien.
Geef me dan in jow hatte een hoekien,
en lees ie dan mien naeme op disse beschreven kaant,
Daenk dan an je mem die et schreef mit hatte en haand.*

H.K.H. Preenses Máxima (1971)
Volle Maone 13.09

Zunne op 05.42, zunne onder 21.31

deensdag

17

meie

week 20

woensdag

18

meie

Die vrouw is een kwaad roest, die is niet achterop
*(die vrouw lopt bepaold niet achter, is niet sloom;
De Haule)*

2011

donderdag

19

meie

week 20

vri'jdag

20

meie

Aanderhalve man en een peerdekop
*(wodt zegd as d'r hiel weinig meensken binnen,
bi'jglieks op een bi'jienkomst; Blesdieke,
Ni'jberkoop, Peperge, De Blesse)*

2011

Klaas Boersma

Stemmen

Een vakbondsbestuurder moet in et ziekenhuus opneumen wodden.
Nao een dag of wat krigt hi'j et volgende bericht:
Oonze ofdieling weenskt jow van hatte beters chop...,
mit 57 stemmen veur, en 34 tegen.

Gerrit Hof

Enten

Ziej' in oonze omkrieten nog wel es een ente mit jonkies? Ik aenlik nooit en ik verzeker je da'k d'r wel ommedaenken an geve. Enten zie ik genoeg, mar nooit iene mit jonkies. Et is een verschiensel van de laeste jaoren. Wat me trouwens ok opvaalt is daj' de laeste tied vule meer woerden zien as wiefies. De laesten wo'n neffens mi'j hiel vaeke tiedens de brudperiode deur roofdieren van et nust plokt. Nust verstoord en ente dood. Gevolg: vule meer woerden as wiefies, en dan verzeker ik je dat die wiefies et niet makkelik hebben in et veurjaor.

Dat is mien miening, mar et kan wezen dat jow d'r hiel eers over daenken. Aj' hier een miening over hebben meugen jow die via de Schrieversronte in Berkoop weten laoten. Ik hope echt da'k wat reakties kriege.

zaoterdag

21

meie

week 20

zundag

22

meie

Le hoeven niet aandermans gek te wezen
*(ie hoeven niet zo goed veur aanderen te wezen,
dat ze d'r haost de spot mit drieven;
Donkerbroek, De Fochtel)*

2011

Laeste Kertier (maone) 20.52
Afrikadag

maendag

23

meie

week 21

deensdag

24

meie

Die het ommeraek wat in de aarms
(die pakt flink an, ok: die is slim stark; Oosterwoolde)

2011

Jan Veldhuizen

Meziek

Vertel es, mien jonge
wat gaoj' doen
vandaege?
Meziek maeken!

Hoef ie niet te warken?
Warken?

En aj' daor klaor mit binnen,
wat gaoj' dan doen?
Meziek luusteren!

*Ie daenken
toch niet
da'k warken gao?*

En daornao,
wat gaoj' dan doen?
Meziek kopen!

O nee,
wat gaoj' dan doen?
Me ziek melden!

Uut: *Gewoon Stellingwarfs De tael van mien moeke*

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Meulehoek

'Zeg Pake,' vreug de jongste, 'weten jow ok hoe ze an de naeme Meulehoek kommen? Ik heb daor nooit gien meule zien!' 'Jaowel mien jonge. Daor het vroeger een meule staon, mar die is verbraand.' 'Vebraand? Hoe kwam dat?' 'Now, dat gebeurde mit een storm. Wi'jert, de mulder daor de meule van was, was al oold. Hi'j leefde veur zien meule. Doe et zo stormde, docht Wi'jert: blikstienders, dit komt niet goed. De meule staot mit de kop van de wiend. Ik zal him bi'jdri'jen. Hi'j gong de meule in, drek doe de storm op 'n slimsten was. Hi'j kreeg him los om bi'j te dri'jen en doe gong et mis. De meule sleug deur de vang en daor begon hi'j te dri'jen! Nee, te vliegen! De hiele meule ston te schudden en te trillen. Wat Wi'jert ok perbeerde, hi'j kon him niet an. En as et zo veer is begint de ieken asse te gloeien. Krek zoas Indianen vuur maeken. Al hiel gauw vleugen de vonken d'r of. Et riet van de kop begon te branen. Et was een ofgrieselik gezichte. Et vuur spatterde alle kaanten uut en daor dri'jden de wieken as gekken deurhenne. Ik was doe braandmeester, mar och heden, mit oonze leren emmerties mit waeter konnen we niks beginnen. We mossen ok nog goed uutkieken, want et hiele zaekien kon zo tegen de grond klappen en wie d'r onder raekte was dood. D'r bleef van de hiele meule niks over as inkeld de muren.'

'En de mulder dan, Wi'jert, zat die nog in de meule?' 'Nee, die is d'r uut kommen, mar hi'j zee: de meule verbraand, now is 't mit mi'j ok oflopen.' 'Was dat ok zo?' 'Hi'j het nog zowat een weke op bedde legen, doe was 't gebeurd mit him. Hi'j en de meule gongen zowat toegelieke vot. De meule is nooit weer opbouwd. Mar et hiet hier nog altied de Meulehoek.' De jongen vunnen et een mooi verhael. Pake kon altied zo mooi vertellen, mar of et allegeer krek zo was? Daor moj' mar niet naor vraagen!

woensdag

25

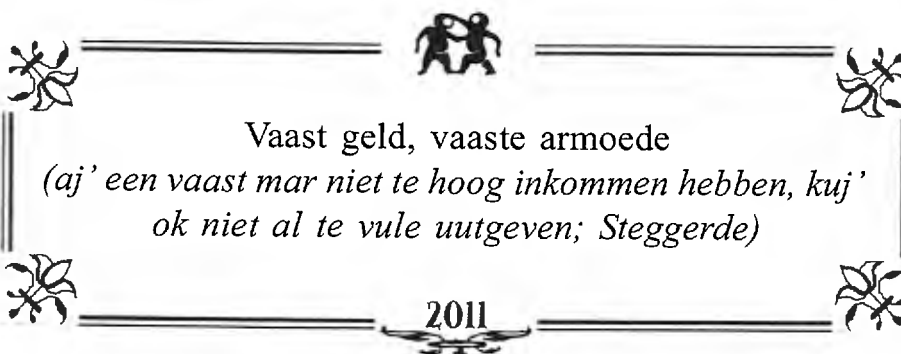
meie

week 21

donderdag

26

meie

vri'jdag

27

meie

week 21

zaoterdag

28

meie

Sjoerd Hoogenkamp

De heilige Barbara (1)

Et is soms een wonder hoe goed sommige voonsten de tiden deurstaon hebben. Dat dit beeltien op een stok bouwlaand hielemaole hiel uut de grond kommen is, kan ik haost allieend mar geleuven, omdat ik et zels was die et vunnen het. Minstens 500 jaor laank het dit beeltien van de heilige Barbara in de grond zeten. Et is maekt van et uterst kwetsbere piepe-eerde. Et liekt d'r op dat Barbara heur eigen bescharmheilige west is.

Een goed jaor leden, doe eindelijk de sni'j en et ies vot was, bin ik, mitien doe et kon, de laanderi'jen weer oppaon. Naodat ik de hiele dag niks vunnen had, leup ik mien laeste stroke langs de raand van een stok bouwlaand en zag een wit stokkien eerdewark liggen. Ik pakte et op en had inienen een prachtig piepe-eerden beeltien in de hanen. Doe ik et schonemaekt hadde, bleek et om een heiligenbeeltien van de heilige Barbara te gaon. De heilige Barbara is goed herkenber, omdat zi'j altied ofbeeld wodt mit een toren. Nao Maria mit et kiend wodde Barbara, tegere mit de heilige Catharina en Maria Magdalena, et meest ofbeeld in piepe-eerde.

Zokke heiligenbeelties wodden in een huusaltaar bruukt om tot te bidden. Ze weren niet zo duur en kwammen deur bakkiesmannen en jaormarken ok in disse regio terechte.

Bi'j wat minder karkelike meensken kwammen zokke beelties uiteindelijk ok wel bi'j de kiender terechte as speulgoed.

Et kwetsbere materiaol het d'r veur zorgd dat d'r weinig komplette beelties beweerd bleven binnen. Piepe-eerde wodde importeerd uut de omgeving van Keulen. In die omgeving was de produktie van piepe-eerden beelties al begonnen in de 14^e ieuw. Van de 15^e ieuw of maekte Noord-Nederlaand zels heur heiligenbeelties. Steden as Kaampen en Utrecht stonnen in die tied bekend om de hoogstaonde verfijnde kwaliteit van piepe-eerden beelties.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Sjoerd Hoogenkamp

De heilige Barbara (2)

Et medel wodde eerst van hooft maekt, daormao wodde deur de 'heiligenbakker' ofdrokken van de veur- en achterkaante in klei maekt. Die ofdrokken wodden vuld mit piepe-eerde, de veur- en achterkaante wodden an mekere drokt en dan bakt.

De beelties uut Utrecht wodden zo populair dat de bestaonde beelties in butenlaanse steden vaeke as medel bruukt wodden.

Et exemplaor dat ik vunnen heb liekt uut Utrecht te kommen, mar et zol dus in theorie ok om een butenlaanse kopie gaon kunnen.

Et voetstok mit de bogenfries is kenmerkend veur beelties uut de vroege 15^e ieuw. De malle stamt dan ok ongetwiefeld uut die tied, mar omreden zokke mallen lange mitgongen is et ok meugelik dat et beeltien zels van laeter in de 15^e ieuw is.

Nao de refermaosie is et veur et grootste pat gebeurd mit et vereren van heiligen in de Stellingwerven. In een peer kattelieke 'enclaves' en achter inkelde muren zal de heiligenverering hier en daar nog deurgaon hebben.

Barbara leefde in de twiede ieuw in Nicomedië. Heur heit sleut heur op in een toren om heur maegdelikhied te bescharmen. Doe heur heit markte dat zi'j heur bekeerd had tot et kristendom, ontheufde hi'j heur. Mar mitien wodde hi'j doe deur de bliksem raekt.

(Lees veerder op et volgende blattien)

zundag

29

meie

week 21/22

maendag

30

meie

Die persoon is een adder geliek
(slim gemien; De Langelille)

2011

Werelddag van et niet-roken

Ni'je Maone 23.03
Zommermaond
Zunne op 05.25, zunne onder 21.50

deensdag

31

meie

week 22

woensdag

1

juni

As de aarmoe de deure in komt,
gaot de liefde et veenster uut
(Langedieke)

2011

Sjoerd Hoogenkamp

De heilige Barbara (3)

De heilige Barbara is now patrones van o.e. artilleristen, infanteristen, tillegrafisten, genisten, ingenieurs, mienbouwers, braandweerduden, architecten, boeren, dakdekkers, metselers, bouwvakkers, klokkegieters, metaolgieters, smitten, stienhouwers, beiaardiers, koks, hoedemaekers, slaggers, gevangenen, maegies, starvenden, torens, vestings en van inwoners van Vreeswiek.

Butendat bescharmt zi'j ok tegen braand, bliksem en storm.

An et begin van veurig jaor kwam zi'j nog in et ni'js bi'j een medern en groots projekt dat inderdaod wel wat ondersteuning bruken kan. De tunnelbouwers van de Amsterdamse metro gongen niet onder de grond an et wark veurdat de boorschacht inwijdde was en d'r een beeld van Barbara plaets wodde. Et beeld is op een diepte van 20 meter in de schacht daelezet en blijft daor veur altied.

Mit mien voonst is in elk geval bewezen dat zoe'n beeltien meer as 500 jaor in de grond overleven kan.

*(foto:
Lieneke de Roos)*

Harmen Houtman

Middernachtzonne

*De daegen lang',
et locht dat blijft
as laampien in et Noorden*

*Et jaor dat keert
zien heufd weer omme
in stilte, zonder woorden.*

*Et gruun op 't mooist,
de bouw is geel,
de Lende golft in laete zonne-uren,*

*De aovend smoek
een tuun mit volk,
de waarmte blijft in d' oolde muren.*

*Ik slaope niet
ik wil dit zien...
een naacht vol blauwe kleuren.*

*Toch soes ik wat
en as de dieze komt
heb ik et van de slaop verleuren.*

Hemelvaortsdag

donderdag

2

juni

week 22

vri'jdag

3

juni

Je een aep schrikken
(*Je een ongelok schrikken;*
Buil, Ni'jberkoop, Spange, Wolvege)

2011

Wereldmilieudag

zaoterdag

4

juni

week 22

zundag

5

juni

Al dreegt een aep een goolden ring,
et is en blift een lillick ding
(*deur mooie kleren alliend maek ie nog gien indrok;*
De Hoeve, Der Izzerd, Else, Ni'jberkoop)

2011

Henk Jager

Knutje

De naeme van et insekt is *onweersbesien* (Bdie, Bu, Db, Dfo, Dhau, Dho, Diz, Nbk, Nw, Obk), *onweersvliegien* (OS, Bu), *onweersmoggien* (Diz), *turkien* (Nt, Spa), *gnob(ben)*(Nbk, Np), *gnit* (Obk) of *motvliegien* (Obk). Et onweersbesien is een piepklein, mar aanderhalve milimeter laank, vliegien. Misschien betekenen ok de naemen gnob en gnit klein spul. Stellingwarvers zeggen naemelik ok wel es: 't Is mar van dat gnob'. Daor wodt dudelik mit maekt dat bi'jglieks de rooide eerpels of vongen vissen vule kleiner binnen as normaol.

Et onweersbesien vligt van meie of an tot om-de-bi'j de langste dag. Bi'j regen, wiend of scharpe zonne schoelt hi'j op li'je en vochtige plakken, zoas in broekbos en tussen et riet. Bi'j bruuerig weer zwarven ze uut over de laanderi'jen, daor as ze aovens grote wolken vormen kunnen. In en bi'j de grote, natte leegvenegebieden zicht de locht dan zwat van de onweersbesies, zoas in de Lendevallei, de Rottige Miente en de Ooldelaemster Poolder. Ze vormen daor dan een plaoge veur degene die niet deurloopt, zoas een sportvisker die om de vis niet te verjaegen stille zitten blieven wil... Ok ikke, de schriever van dit stok, wodt somstieden slim belaogd deur de onweersbesies. Dat is veural et geval bi'j mien onderzuuk naor vegetaosies. Soms moe'k dan op plakken wezen daor et op dat mement tilt van de onweersbesies, bi'jglieks in moerasbos. Ok blief 'k dan, om alle vegetaosie-gegevens te neteren, een poze stillestaon, waarbi'j d'r de hieltied meer onweersbesies op me ofkommen... Dan kriebelen ze me, stikken me en blieven me an de bezwiete huid vaastepikken. Van de beten kriej' rooie spikkies, die een schoffien laeter, mar niet bi'j iederiene, ok jokpoeden wodden kunnen. Ie vraogen je of hoe zoe'n piepklein, teer diertien zo stikken kan.

Et bin allieend de wiefies die stikken. Veur de ontwikkeling van de eigies zoegen ze bloed van (waarbloedige) dieren, die ze op heur pad tegenkommen. Op schaopen dregen ze zo ok de ziekte blauwtong over. De larve gruuft op in et waeter en op paezerige venegronnd.

Riempies en spreukies

(Optekend) deur Klaas Boersma

Gelok kuj' vermenigvuldigen deur et mit aanderen te dielen

De weerde van een geschink wodt niet bepaold deur de pries

In een te hoge verwaachting schoelt de grootste teleurstelling

Sukses is as een taart waarvan iederiene wel miteten wil, mar as hi'j op is ziej' ze niet meer

Wie zien vermogen vergroten wil, moet zien hebzucht beparken

Tevreden wezen mit wat aj' hebben is de grootste riekdom

maendag

6

juni

week 23

deensdag

7

juni

Aevenseren as een moes in de maelzak
(niet opschieten, traoge; Oosterwoolde)

2011

Zunne op 05.21, zunne onder 21.57

Eerste Kertier (maone) 04.11

woensdag

8

juni

week 23

donderdag

9

juni

Hi'j is op 't aeventuur west
*(hi'j had stiekem een ofspraakien; Scharpenzeel, ok:
hi'j perbeerde argens eers een vrommes te versieren;
Scharpenzeel)*

2011

Roely

Cirkels

<i>Zunnestraolen</i>	<i>oktoberstormen</i>
<i>blote voeten</i>	<i>stelen kleur</i>
<i>gruun grös</i>	<i>roven blaeder van</i>
<i>voegelgekwitter</i>	<i>huverende bomen</i>
<i>meitied</i>	<i>naekte toeken huden</i>
<i>et hatte zingt</i>	<i>zwiegende voegels</i>
<i>de geest zocht</i>	<i>winter</i>
<i>ni'je paeden</i>	<i>koolde</i>
<i>rokt al de</i>	<i>stolt et waeter</i>
<i>zoemertied</i>	<i>zunnestraolen</i>
<i>in volle bluui</i>	<i>spiegelen</i>
<i>geurend as riepe appels</i>	<i>verlangst naor</i>
<i>in de</i>	<i>blote voeten</i>
<i>haast</i>	<i>gruun grös</i>

H. Mulder (willewarker museum Oold Ark)

Vetgehaltebepaoling van melk (1)

Eertieds kwammen de moonsternemers aovens en de ere morgen bi'j een boer om de melk van iedere koe te wegen mit een eunster. Mit een klein scheppien wodde d'r een fluttien van de melk in een flessien daon.

Op de melkfebriek wodde de melk uut die flessies onderzocht en kon et vetgehalte vaastesteld wodden. Daor wodde een glaezen buisien (Butyrometer) veur bruukt. Op et buisien ston een maotverdieling in percenten.

Eerst wodde d'r 10 cc zwevelzuur in daon, dan 10 cc melk. Daor bovenop kwam nog es 1 cc umyl alkehol.

Et buisien wodde ofsleuten mit een rubberdoppien en dan wodde et mingsel goed schudded.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Luilak

vri'jdag

zaoterdag

10

11

juni

week 23

juni

Hi'j kikt krek as hi'j de iene op het en de aandere an wil
(wodt zegd van een saggerijnig persoon, iene waor aj'
niks mit beginnen kunnen; Steggerde)

2011

Internationaole Dag tegen kienderarbeid
Eerste Pinksterdag

Twiede Pinksterdag

zundag

maendag

12

13

juni

week 23/24

juni

Hi'j is gauw anbakt
(hi'j is gauw kwaod, driftig; Buil)

2011

H. Mulder

Vetgehaltebepaoling van melk (2)

Daornao wodde de butyrometer mit inhoold in een centrifuge legd, en in dit geval deur middel van haandkracht op een bepaold toerental rondri'jd. Deur de kracht van die centrifuge kon et vet, wat lichter was as et ere diel van et mingsel, in et diel mit de maotverdieling tot zes percent oflezen wodden.

De haandkrachtcentrifuge is omdebi'j 90 jaor oold en te zien in de zuvelhoeke van museum Oold Ark.

Jan Bakker

Metselen

*Kupe mit specie
Staepel stienen
Haand en troffel iene*

*Daegeliks
Duzend keren scheppen
Duzend stienen verleggen*

*De mure gruuit
Stien nao stien
Laoge op laoge*

*De staepel slinkt
De kupe raekt leeg
De haand wodt mu*

Mure klaor.

Metseler

*Hi'j ston op 'e steiger
In weer en in wiend
D'r mos brood op 'e plaanke
Veur vrouw en veur kiend*

*Hiel de lange dag an 't wark
De tied was allemachtig min
Now vien ie him bi'j Oold Ark
Daor het hi'j 't slim naor 't zin.*

Zunne op 05.19, zunne onder 22.01
Volle Maone 22.14

deensdag

14

juni

week 24

woensdag

15

juni

donderdag

16

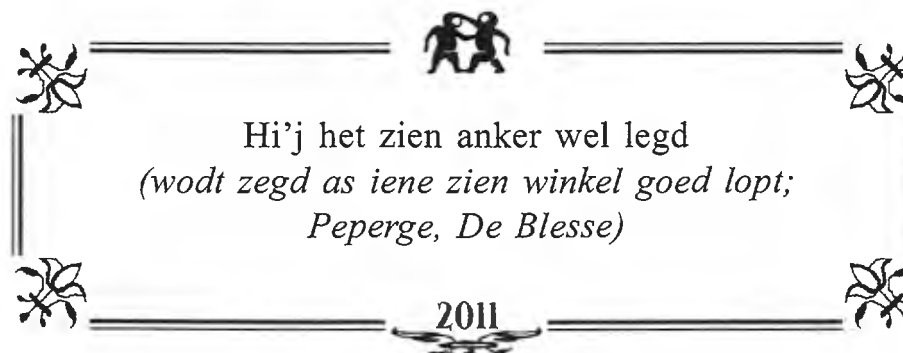
juni

week 24

vri'jdag

17

juni

Freddie de Vries

Op een mooie zoemerdag!!!

Op een mooie zundagmiddag hattien zoemer hadden Anneke en ik even dege-lik et Lendepattien omme fietst en besleuten om nog even koffiedrinken te gaon bi'j mien oolden die aachter oons wonen. Et was d'r een drokke gezellige boel, want d'r weren meer breurs van mi'j en die weten de boel wel levendig te holen. Zo tegen een uur of zesse mos Peter, die in dienst zat, naor Keizersveer in Braobaant. Hi'j hadde intied al niet zoe'n best zin meer en zol vertrekken mit zien oolde, gammele Citroën Diana. Nao een posien kwam hi'j een betien sik-keneurig in huus, want hi'j kreeg de auto niet an de gang. Doe wi'j mit zien allen naor buten en mit een man of viere perbeerden wi'j et oolde kedaver weer ni'j leven in te blaozen, mar dat lokte mar niet. Binnen de kotste keren weren we allemaol buten aosem en zaggen et nao een peer keer niet meer zitten om 'm an de praot te kriegen. Opiens kwam mien jongste breur d'r anlopen en die kwam krek uut de disko bi'j kefé Kromkamp. An et lopen koj' al zien dat hi'j een beste snee in et oor hadde. Ok hi'j zol helpen, mar hi'j kon amper op de bie-nen staon blieden en vul ok al es een keer of wat. Peter zag dat es an en zee: 'Gaon jow mar aachter et stuur, want mit et douwen aachter de auto hebben we niks an jow. Johan gong gedwee aachter et stuur zitten en wi'j hadden iene meer om wat meer gang te zetten. Inienen, nao amper 50 meter, jim vulen et al ankommen, sleug de moter an en wi'j verleuren tot oonze grote schrik et kontakt mit de auto. Daor gong oonze benevelde bestuurder mit hotten en stoten deur de straote. Wi'j hullen de hanen veur de ogen en zaggen toch nog net hoe hi'j dwas deur de rozebottels van de gemiente manoeuvreerde. Hoe et meug-elijk was, weten we niet, mar zonder een parkeerde auto te raeken maekte hi'j zien ronte deur de ni'jbouw en 500 meter veur oons sleug de moter gelokkig weer of!!!!

Klaas Boersma

Dat vaalt mit

Een vrouw vertelde mi'j es dat heur man de hiele weke van huus was veur zien wark. Hi'j is alliend de weekaenden thuus.

'Dat liekt mi'j niet zo mooi toe,' zee ik.

'Och, dat vaalt best mit,' zee de vrouw doe, 'die beide daegen bin zo omme.'

Vaderdag
Trinitatis (prot.)

zaoterdag

18

juni

week 24

zundag

19

juni

Die het et zundagse gezicht an!
(die is eigenwies, dot verwaand; Ni'jhooltpae)

2011

Begin van de zoemer 19.17 M.E.Z.T.

maendag

20

juni

week 25

deensdag

21

juni

Waj' je anleren, kuj' ok weer ofleren
(zegd van rere gewoonte; Ni'jberkoop)

2011

Gerrit Hof

Stiekelvarken

'Een katte in et nauw maekt malle sprongen'. Dit zinnegien moej' even vaasteholen en dan moej' et woord katte vervangen deur stiekelvarken. Jim daenken even nao en jim kombinieren.... Ik zie jim daenken. Een stiekelvarken dat malle sprongen maekt. Ik zie jim de hiel tied nog daenken. Jim schieten nog krèk niet in de lach, mar ik zal je nog wat vertellen. Et bericht kwam mi'j ter ore via Kees Faber, indertied uutbater van kefé-resteraant 't Wapen in Berkoop. Kees scheut mi'j an op et voetbalveld. Hi'j hadde et over geleufweerdighied en 'Ie zullen et niet geleuven willen en toch...' Begin juni wodden Hepie en Kees wakker deur honnegeblaf buten van heur eigen waekhond, een bouvier. As hi'j dat now vaeke dee, zoj' je ofvraogen moeten aj' zoe'n hond wel holen kunnen in et centrum van et dörp. Mar nee, hi'j dot et bi'jkaans nooit. Et is niet verstaendig om bi'j zok geblaf in bedde liggen te blieden. Kees Faber gong d'r dus uut. Bi'j de bron van onrust ankommen ontdekte hi'j al rap de oorzaeke van et alarm: Een stiekelvarken had tiedelik even zien intrek neumen in et hokke van de bouvier. Huusvredebreuk dus. Een stiekelvarken! Daor zet ie ok zomar niet je bek in. Kees docht d'r gauw of te wezen deur de hond of te voeren, mar de bouvier vun dat gien oplossing. Hi'j nam een slim driegende holing an tegen die stiekelige indringer. In et nauw brocht vuulde 'stiekeltien' de drieging en doe dee hi'j wat waor as Kees him niet toe in staot docht hadde. Hi'j sprong niet allienig omhogens, mar ok opziede. Faber bruukte de grösmatte van Lunia om an te duden wat veur een sprong dat wel niet was. 'Een katte in et nauw maekt malle sprongen,' zee een omstaander en dat geleuf ik now ok. Een ere verklaoring heb ik d'r ok niet veur. 'Et hoeft niet in de bekendhied,' zee Kees verontschuldigend, daorbi'j zien beroep ok nog even ter spraoke brengende. Och, een klein betien meenskekennis kuj' mi'j niet ontzeggen en op grond daarvan geleuf ik Kees, mar et blifft een vreemdsoortig veurval.

Otto, heer van Buil

deur: Frank Spijkers

woensdag

donderdag

22

23

juni

week 25

juni

Hi'j dot et mit een anlopien
(hi'j overdrift nogal; Steggerde)

2011

Sint-Jansdag

vri'jdag

zaoterdag

24

25

juni

week 25

juni

D'r tegen aanzien as de dief tegen hangen
(argens slim tegen aanzien; Spange)

2011

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassien

*Et orkest van Joris Kater
oefent iedere dag een ure
in de tuun van buurman Pater,
krék om et hoekien van de schure.
't Wiesien is niet aorig, heur,
vusen te hoge en vusen te schel.
Mar de woorden die poes Mies zingt,
die bevalen me weer wél.
Veur jow heb ik ze ontholen;
ik schrief ze hier op dit blad:
'Hool van meensken, dieren, dingen;
zunnig wodt dan je levenspad.'*

Marlies Bouma (willewarker museum Oold Ark)

Leesplaankien, telraempien, leie en griffel (1)

Ieder kiend leerde eertieds lezen mit hulpe van et leesplaankien. De eerste woorden weren aap, noot, mies. Op de foto zien jim et bekende leesplaankien mit een deusien losse letters. De kiender konnen de letters op et plaankien leggen en zo de woorden leren.

(Lees veerder op et volgende blattien)

zondag

26

juni

maendag

27

juni

week 25/26

Zunne op 05.22, zunne onder 22.04

deensdag

28

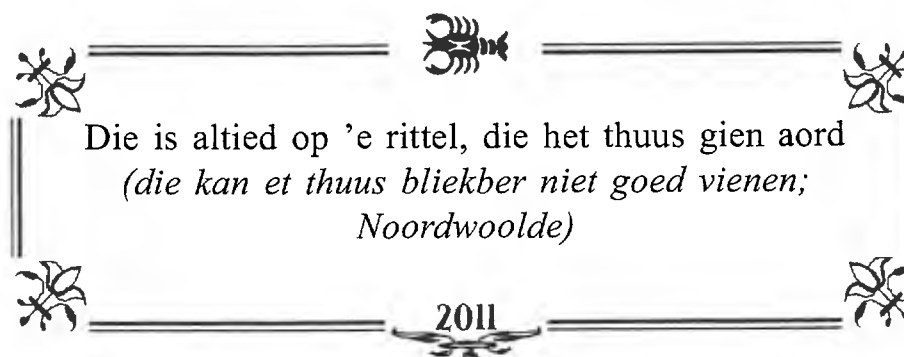
juni

woensdag

29

juni

week 26

Marlies Bouma

Leesplaankien, telraempien, leie en griffel (2)

Schrieven gong eertieds ok hiel eers as now. Ieder kiend hadde een leie, een griffel en een spoonsien. Zoe'n leie was maekt dan donker-grieze leistien. Hi'j was bi'jkaans zo groot as een eupenslegen schrift.

De griffel was een dun soorte van krietien, ok van grieze leistien. Mit die griffel wodde op de leie schreven. Et was niet zo makkelijk om op de leie te schrieven, d'r stonnen gien lijnen op, et vul dus niet mit om rechte riegels te maeken.

As een kiend een fout maekt hadde, kon die votpoetst wodden mit et spoonsien.

Mit et telraempien leerden de kiender rekenen. D'r bin twie riegels mit ieder tien kralen. We zien now ok nog wel telraempies op schoele, mit naeme in groep drieje, om sommegies tot 10 en tot 20 te oefenen.

Gerrit Hof

Buurjongen (1)

As de belle gaon het, staot bi'j mi'j de zesjaorige Kris Pen op 'e stoepe. 'Goeiemiddag meneertien,' reageer ik, 'wat kom ie mi'j vertellen?' 'Buurman,' hiemt hi'j, 'ik heb een eekhoorn zien.' 'Da's mooi!' zeg ik. 'Waor hej' die eekhoorn zien?' 'Boven mien heufd.' Hi'j wist in de richting van de iekbomen bi'j et kuierpap veur oons huus.

'Wat veur kleur hadde de eekhoorn, Kris?' 'Rood,' is votdaolik et bescheid van et mannegien. Ok nog een hiele biezunderen iene dus. 'Kris, buurman zal d'r een verhaeltien over schrieven.' Ik heb de indrok dat hi'j et niet begriipt. 'Waacht,' zeg ik, 'ik zal een stokkien sukelaos veur je haelen, dat hej' now wel verdiend.'

Dat begriipt hi'j wel. Ik laot Kris evenpies allienig staon en kom even laeter mit et laeste stokkien uut et schaoltien weeromme. Glunderende nemt hi'j et an en verlaot dan mien hiem. Even laeter gaot de belle al weer bi'j mi'j. Now staot de vierjaorige Martin Pen op 'e stoepe mit op kotte ofstaand grote breur Kris. Evenpies moet ik daenken an de streep veur et loket bi'j postkantoren. 'Hool roem ofstaand vanwegens de privacy.'

(Lees veerder op et volgende blattien)

Hujmaond
Ni'je Maone 10.54

donderdag

30

juni

week 26

vri'jdag

1

juli

zaoterdag

2

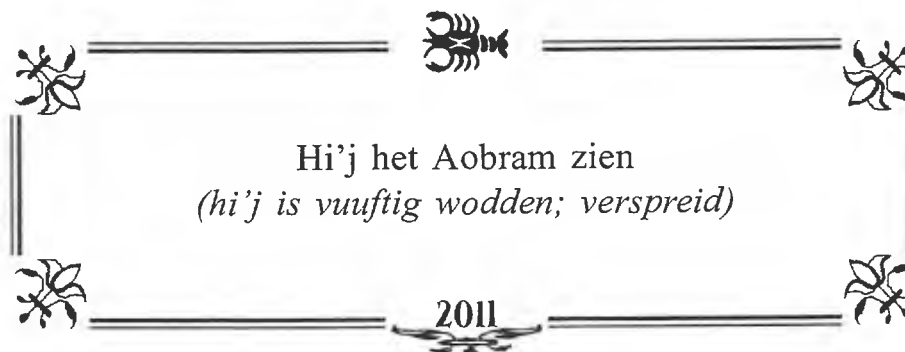
juli

week 26

zundag

3

juli

Gerrit Hof

Buurjongen (2)

Votdaolik heb ik deur waoromme as Martin hier staot. 'Wat wil ie buurman vertellen?' vraog ik. Martin kikt naor de grond. Zodoende valen zien mooie brune ogen niet op. 'Hej' ok een eekhoorn zien?' Weer gien reaktie. Glunderende staot Kris op een ofstaantien al kauwende van et laeste ressiën sukelaot te genieten. Et liekt me toe dat hi'j slim beni'jd is hoe dit oflopt. 'Martin, buurman het gien sukelaot meer veur jow, Kris het alles opeten.' Nog gien reden om omhogens te kieken en dus blift hi'j naor de grond steren. Die opmarking moet hi'j netuurlik ok even verwarcken. Inienen krieg ik een ingeving. Ik weet argens nog een zak mit chipsachtige hoornties te liggen en neem daor even laeter een haandvol uut. Opni'j verschien ik in de deureupening waor Martin nog staot te waachten. Ik eupen mien haand. Op mien haandpalm liggen een zestal hoornties naor Martin te lonken. 'Neem d'r mar ientien van,' zeg ik wat pesterig. Martin lat niks merken en dot et. Zonder wat te zeggen lopt hi'j vot, de hieltied nog naor de grond kiekende. As hi'j bi'j de straote is roep ik him weeromme. 'Neem de rest ok mar,' zeg ik. Vervolgens verlaoten de breurs Pen mien gerechtigheid. Netuurwaornemings in et vervolg dus et liefst per tillefoon of e-mail.

Harmen Houtman

Maoltied bi'j zunsongergaank

*De zonne schient me fel in de ogen
as wil hi'j zeggen: kiek naor mi'j,
en 'k drok mien wimpers op mekeer*

Ik pakke lepel en vörke op.

*Smalle, langwarpige wolken
kriegen zulveren ranen
en zweven as sieraoden boven de golven*

Ik neem een teuge uut mien glas.

*Felle straolen schieten
dwas naor beneden en raeken de zee
as daegelikse ofscheidsgroet*

Ik sniede een eerpeltien deur

*Rooie en gele kleuren
douwen de blauwen wild an de kaant
en raozen dat et duuster wodt*

Ik vege mien mond of

*An de aender verdwient in tempo
et laeste stokkien goold in de golven...*

maendag

4

juli

week 27

deensdag

5

juli

Die moet wel es een aoder laoten
(*wat toegeven moeten; Blesdieke*)

2011

Zunne op 05.27, zunne onder 22.01

woensdag

6

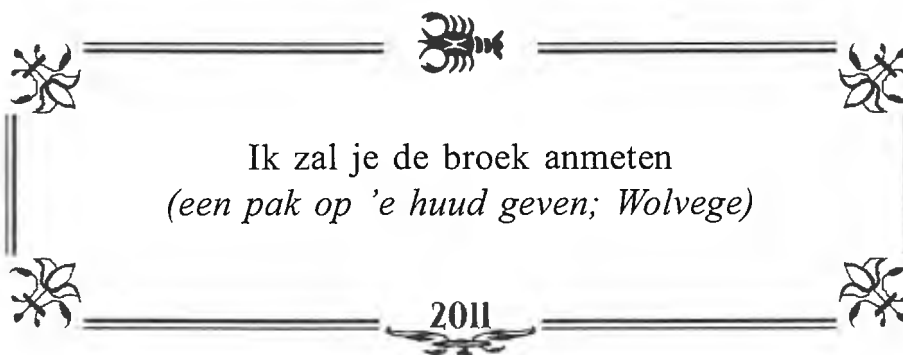
juli

week 27

donderdag

7

juli

Ik zal je de broek anmeten
(*een pak op 'e huid geven; Wolvege*)

2011

De Jutte

Een jutte is een hoolten sceppe mit een opstaonde raand. Hi'j wodde bruukt om veenbagger uut de mingbak op de legakker te smieten.

In Nederlaand komt vule leegvene veur. Dat vene wodde (en wodt) onder de grondwaeterspiegel vormd uut plaanteresten. Et is de grondstof veur turf, eertieds een braandstof die vule bruukt wodde.

Et vene wodde opbaggerd en in de mingbak fien maekt mit waeter. Die proeze wodde daornao mit een speciaole sceppe, de *jutte*, op de legakker smeten. De man in de mingbak mos zorgen dat hi'j de baggeler veurbleef. Hi'j mos d'r waeter bi'j doen, et vene fienmaeken en de jutte hanteren. Slim zwaor wark dus!

De laoge bagger op de legakker mos krapan twintig centimeter dikke wodden. As die een betien opdreugd was, wodde de laoge in blokkies van tien bi'j tien centimeter sneden. Een turf was dus zowat twintig bi'j tien centimeter, mar mos nog wel de hiele zoemer dreugen. De turf die zo ontston nuunden ze baggelturf. Ze bin keihadde en et is een prima braandstof.

De jutte en eer turfmaekersark is te zien in museum Oold Ark in Makkinge.

Riempies en spreukies

(Optekend) deur Klaas Boersma

Wie him as kiepe veurdot moet ok eier leggen

Echte vrunden bin net as steerns, ie zien ze niet altied, mar ze bin d'r wel

Aarmoede is gien schaande, ie moe'n et meer zien as een ongemak

Verlang niet al te vule, dan bi'j' eerder mit wat kleins inneumen

Een groot meens is hi'j die zien kienderhatte altied hoolt

Et was mien bedoeling om slaopende riek te wodden, mar slim genoeg kon 'k niet in de slaop kommen

vri'jdag

8

juli

week 27

zaoterdag

9

juli

Pak mar an, laot je niet ringen
(taast toch toe; De Fochtel)

2011

Wereldbevolkingsdag

zundag

10

juli

week 27/28

maendag

11

juli

Et kwaoie wodt je gauwer anrekend as et goeie
(Peperge, De Blesse)

2011

Henk Jager

Kamervlieg

De naeme van et insekt is *vliege, mogge* (WS noord. van de Lende, Bdie, Dho, Nbk, Obk, Ste) of *mugge* (WH).

De volwassen vliege is een slim drok besien. As volwassen dier verblijft hi'j vaeke in en bi'j de huzen. Hi'j strikt d'r daele op alderhaande organisch materiaal om daor et vocht uut op te zoegen. En as et voer te dreuge is, spi'jt hi'j d'r een druppel vocht op en zoekt dan de oplossing op. Et is now niet bepaold een fijnpruver: mest of botter, suker of bedurven vleis; hi'j vint alles goed. En dan vligt hi'j ok nog van et iene naor et aandere. Op die meniere besmet hi'j oons eten mit ziektekiemen, daor wi'j goed van an de schieteri'je raeken kunnen. Allieend daaromme al moe'n een boel eetbere weren ofsleuten beweerd wodden, zoas koeke, keze, botter, suker en al zo meer. Tegen de vliegen wo'n alderhaande middels inzet. Bi'j et doodslaon moej' slim vlogge wezen, want de vliege kan binnen een tiende van een sekonde onder de vliegeklapper uut vliegen. Een aandere vangwieze bin de vliegevangens van stroken bruun pepier mit vliegeliem daor de vliege an vaastepikken blift. Ok kuj' et tal vliegen lege holen deur ze mit vliegehorren buten te sluten. Ok miedet de vliege de kruderige locht van vleur. Oonze veuroolden hadden daaromme een vleurpolle dichte bi'j de deure staon en brukten een vleertoeke om de vliegen et huus uut te jaegen.

Ien vliegewiefien kan omdebi'j de negenhonderd eier leggen. Die wo'n op et opgruuivoer veur de larven ofzet. De maoden bin niet kieskeurig: stront, stalvoer-restaanten, ofval van plaanten, etensresten; in alles gedi'jt hi'j. De ontwikkeling van ei tot vliege duurt omdebi'j de drie weken. Nao de winter ziej' de hiel tied meer vliegen. In juli bin ze weer overal algemien. Vanof september nemt et tal vliegen weer of. Toch kan de (volwassen) vliege overwinteren. En op waarme plakken (vanof 15°C), bi'jglieks in de stallen bi'j et vee, kun d'r ok dan nog ni'je generaosies kommen.

Sjoerd Hoogenkamp

Een schutteri'jeknope uut Makkinge

Deur een voonst gaoj' je soms verdiepen in een stokkien geschiedenis waor aj' daorveur niet zoveul van wusten. In Makkinge vun ik disse zulveren knope die bi'j een 19^e ieuws schuttersuniform heurde. Op de website <http://www.friezen-in-de-tiendaaigse-veldtocht.nl/> kuj' van alles lezen over de Friezen die mitdeden mit de stried tegen de opstaandige Belgen in 1830 en 1831.

Ok kuj' de naemen vienen van hiel veul Stellingwarvers die d'r bi'j weren.

Mien knope is vermoedelik van sersjaant Gerke Lammerts Gorter west, omreden de knope op Middelburen op et laand van zien heit vunnen is.

Zunne op 05.34, zunne onder 21.56

deensdag

12

juli

week 28

woensdag

13

juli

Antrouwd is angescheten
*(aj' trouwen kriej' ok de familie d'r bi'j
en da's niet altied lieke aorig; Steggerde)*

2011

Volle Maone 08.40

donderdag

14

juli

week 28

vri'jdag

15

juli

Et is een ondeugend aosien
(een ondeugende jonge; Berkoop)

2011

Roely

Piepschoft

*In de nevel van de slaop
zwevend tussen droom en warkelikhied
rustend in de kroemming van je waarme lief
hooft de tied piepschoft.*

Klaas Boersma

Alimentaosie

Een echtpeer dat scheiden wil staot veur de rechter. Alles wodt regeld, en an et aende van de zitting zegt de rechter: 'Ik ontbind hierbij uw huwelijk en wijs uw ex-vrouw een alimentatie toe van € 400 per maand.'

Dan zegt de man: 'Da's hiel mooi van jow meneer de rechter, dan doe ik d'r ok nog es veventwintig euro bi'j.'

zaoterdag

16

juli

week 28

zundag

17

juli

Iene rotte appel in de maande
Maekt de hiele maand tot schaande
(Donkerbroek, Blesdieke)

2011

Begin van de hoonsdaegen

maendag

18

juli

week 29

deensdag

19

juli

Die warkt van de vroege morgen tot de laete aovend
(de hiele dag, altied; Ni'jberkoop)

2011

Kees Koopstra (1)

Op 23 juli wodt al 72 jaor de jaordag van Kees Koopstra uut Else vierd. Et was wikkerdewik, as heit was niet bi'j de geboorte west. Hi'j mos zo neudig die aovend een bosschop in et dorp ofhaandelen. Trouwens, mem hadde die aovend nog vier koenen mulken. Tillefoon was d'r doe niet. Mien mem stuurde et knechien naor de buurvrouw mit de bosschop, as buurvrouw kommen wol. Zi'j zol wel begriepen wat d'r loos was. Mem hadde et waeter al slim hoge in de kelder staon. Om half tiene sleug ik de ogen op an de Butenweg in Wijnjeterp. Mien heit was slim van 't sjapieter. In et dagboek, dat hi'j bi'jhul, ston: 'Moai waar.' Mien heit schreef altied in et Fries. Jaoren laeter hadde hi'j d'r mit de balpenne bi'jschreven: 'Kees jouns geboren.'

Krek as mien heit hebbe ik van oons trouwen of an een dagboek bi'jhullen. Dat hebbe ik in et Fries daon. Dat is mien memmetael en dat blift zo. Et Stellingwarfs kwam in mien leven, doe we in Ni'jberkoop wonen kwammen. Liekewel weren daor bi'j oons in de buurt zat Friespraoters, zodat ik et Stellingwarfs ok doe niet praotte. Dat kwam pas naodat we naor Else verhuusden. Theunis en Klaasje en Harm en Willy praotten gewoon Stellingwarfs tegen oons. Neffens mi'j het et niet zo lange duurd, dat ik ok op mien meniere heur tael praotte.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Kees Koopstra (2)

Ik hebbe in et veurjaor van 1988 de kursus bi'j et Humanistisch Verbond volgd om meensken bi'j te staon bi'j et uut de tied raeken van een dierbere. Meerstentieds mos ik dan nao een praotien mit de naobestaonden een in memoriam uutspreken bi'j de dienst, veurofgaonde an de begraffenis of kremaosie. Op zokke mementen gefte et meensken een goed gevuul, as d'r in heur memmetael tegen heur praot wodt.

Ik hebbe doe een peer verhaelen schreven, die Lodewiek Hooghiemstra, die indertied bi'j de Schrieversronte warkte, naokeken het. D'r zat daornao zovule rood in, da'k ok et rood op mien kaeken hadde van schaemte, da'k zovule fouten maekte. Ik hebbe mi'j dan ok rap opgeven veur de beginnerskursus Stellingwarfs. Bi'j 't examen mossen we een verhaeltien schrieven, dat moch naor anleiding van een kraanteartikel wezen. Ik keus veur et artikel in de L.C. van 9 meert 1991: 'Grote fraude met koeienoren in Italië'.

Et was in 2003, da'k mit een groepien man- en vrouwluden een kursus Kreatief schrieven en dichten bi'j Akky van der Veer en Tine Betlehem volgd hebbe. Alle jaoren daornao kommen wi'j bi'j de winterdag een zestal keren bi'j mekeer en vieteren wi'j mekeer an om te schrieven. Van doe of an hebbe ik veer over de twiehonderd verschillende schriefsels uutprint. Ik hope nog lange deur te gaon, d'r bin onderwarpen zat. Ie hoeven ze alliend mar op te raepen.

Zunne op 05.43, zunne onder 21.48

woensdag

20

juli

week 29

donderdag

21

juli

Die winkel hoej' niet weer henne te gaon,
want dat is een dure apteek
(in die winkel is alles slim duur; Noordwolde)

2011

Laeste Kertier (maone) 07.02

vri'jdag

22

juli

week 29

zaoterdag

23

juli

Op 't allement kommen (moeten)
*(op een bepaold plak kommen (moeten);
Oolde- en Ni'jlaemer)*

2011

Jan Bakker (willewarker museum Oold Ark)

Timmermaansark

Blokschaeve
Ri'jschaeve
Sponningschaeve
Profielschaeve

Allemaole neudig veur et maeken van een kezien en een raem.
Overbodig wodden. Mesienen hebben et haandwark overneumen.
Gelokkig bin al die kleine en grote schaeven beweerd bleven.
Ze bin now te bekijken bi'j museum Oold Ark in Makkinge.

De timmerman

*Alle daegen naor et wark
Mit een kiste vol mit ark
Haemer, zaege, beitels, schaeven
Gao zo mar deur.
Jaor in jaor uut timmeren
Klussen groot en klein.*

*Mar now is 't daon mit et wark
Et gereedschap ligt te pronken
Bi'j et museum 'Oold Ark'.*

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassies

*Ie vraogen an mi'j in je album te schrieven.
As ik een vassien an jow schinken wil,
Zodaj' bi'j et lezen daorvan,
votdaolik an mi'j daenken zullen.
'k Voldoe daoromme an je vraoge,
mar graeg wil ik van je weten:
Zoj' ok zónder dit lietiesboek
mi'j nooit en te nimmer vergeten?*

***

*In 't dichten bin ik niet zo stark,
En riemen is ok niet mien wark,
Mar wat ik weens dat mien ik,
En wat ik kan dat schink ik,
'k Weens je veul gelok in 't leven waor aj' deur moeten...*

zondag

24

juli

week 29/30

maendag

25

juli

As 't niet kan zo 't moet, dan moet et mar zo et kan
(*Berkoop, Ni jberkoop*)

2011

Zunne op 05.53, zunne onder 21.38

deensdag

26

juli

week 30

woensdag

27

juli

Et is de achterdeure uut
(*wodt zegd aj' bi jgliks domme dingen daon hebben;*
Steggerde)

2011

Freddie de Vries

Ome Henk (1)

Zoas veul meensken wel weten zullen, kom ik uut een grote kattelieke familie. Aj' uut zo'n grote familie kommen dan hej' ok een flutte omes en tantes. Ien van de opmerkelijkste ome's die ik hebbe is ome Henk. Ome Henk het altied grappen en grollen en ie weten feitelijk nooit as hi'j now serieus is of niet. Al in zien jeugd hadde hi'j de neudige fantasie. Want doe d'r es een man mit een lange jasse en een lange baord over de Hoofdweg reed, steuf hi'j naor binnen en raosde: 'Kom gauw naor buten want Oonze Lieve Heer komt d'r an op de fiets!'

Et is een ome die altied een optimistische kiek op et leven het en daor hool ik wel van. Hi'j was al veur zien dattigste hielemaol gries en dan zee hi'j: 'De iene is langer jong en ik bin langer oold!' Overal waor as hi'j verschient heur ie meensken lachen en zels heur ie him d'r bovenuut. Hi'j het in zien leven nogal wat verschillende warkzernheden uutvoerd, mar overal zag hi'j de vrolike kaante van de zaek. Zo vreug bi'j de Frico de baos hoe as hi'j et wark (et keren en plestikken van edammers) vun. 'Och,' zee hi'j dan opgewekt, 'slim ofwisselend wark, elke keer een aandere keze!' En tegen zien kollega's zee hi'j: 'Waorum pakken we niet direct de laeste keze, dan bin we toch klaor!' Hi'j het een geweldige fantasie en zien laeste warkjaoren bi'j et spoor had hi'j ok gien muute mit. As de reizigers hem dan in zien spoorpakken lopen zaggen, vreugen ze wel es: 'Komt de intercity ok gauw?' Dan lachte hi'j wat en zee: 'Et kan niet lange meer duren want et spoor ligt d'r al!'

(Lees veerder op et volgende blattien)

Freddie de Vries

Ome Henk (2)

Ok vreugen d'r wel es jongen van de voetbalklub: 'Kun wi'j ok niet vaast bi'j de spoorwegen?' 'Tuurlik wel, mar dan moej' touw mitnemen,' en dan lachte hi'j boven alles uut. En dan hadde hi'j ok wel vaeke naachtdienst en dan vreugen ze as hi'j daor gien hekel an hadde. Hi'j zee dan: 'Da's hatstikke mooi, dan hoej' overdag niet te warken en naachs niet te slaopen.'

Rikus Scheltinga vuulde him nao de karkedienst ok een betien ongemakkelijk doe hi'j, wiezende op een kleine jonge mit een typisch De Vrieskoppien, an ome Henk vreug: 'Is dat ok iene van jow?' Ome Henk, serieus kiekende en mit een haand half veur de mond, fluusterde geheimzinnig: 'Disse is niet van 'mei'.' Rikus wust niet wat hi'j zeggen mos doe Ome Henk lachende zee: 'Hi'j is van juni!!!' Tegen oons zee hi'j een keer doe we middags te visken zollen: 'Ie kun beter aovens laete visken gaon, dan vangie alliend mar groten, want dan liggen de kleinties op bedde!'

D'r bin ok wel vaeke meensken die last hebben van vliegen in de kaemer bi'j de zoemerdag. 'Och,' zee ome Henk dan, die 'vliegen' hej' gien last van, mar die stillezitten.'

Ikzol nog wel even een posien deurgaon kunnen, mar mien konklusie is daj' et leven et beste van de optimistische kaante bekieken kunnen. En al bin de verhaelen hier en daor wat andikt en wieken ze wel es of van de waarhied, de verhaelen wo'n d'r wel levendiger en smeufiger van.

donderdag

28

juli

week 30

vri'jdag

29

juli

Ni'je Maone 20.40

zaoterdag

30

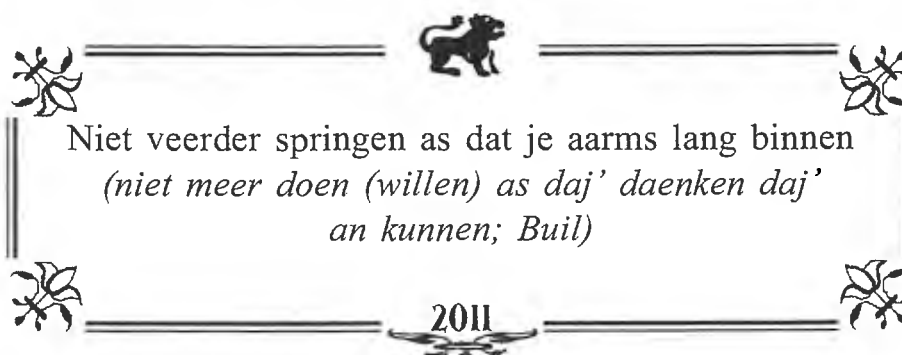
juli

week 30

zundag

31

juli

Otto, heer van Buil

deur: Frank Spijkers

Riempies en spreukies

(Optekend) deur Klaas Boersma

As we allemaol dezelde kaante opgaon koj' nooit iene integen

D'r bin meensken die zo vol zitten van vrede, dat ze d'r een oorlog veur over hebben

Jong niks leerd, gaot et oold verkeerd

Et bin vaeke meensken die zels champagne drinken, die zeggen dat waeter zo lekker is

Wie himzels kent veroordielt gien aander

Oogstmaond
Begin Ramadan

maendag

1

augustus

week 31

deensdag

2

augustus

In augustus bluuit de sni'j
(in augustus bin d'r dikke, witte wolken; De Fochtel)

2011

Zunne op 06.03, zunne onder 21.27

woensdag

3

augustus

week 31

donderdag

4

augustus

Ze kan wel bi'j de aten
(zicht d'r uut as een voegelperschriker; Hooltpae)

2011

Harmen Houtman

In
de veerte
winkt de braanding,
ik lig in et hiete zaand
en bin deur de waarme zunne
in et riek vol van dromen belaand,
as ik nao een ure slaopen wakker schrikke
bin ik deur mien parresol niet verbraand

00

10

20

30

03

02

01

00

mit dank an de zonnebraand – factor 8 – factor 15 – factor 24

Sjoerd Hoogenkamp

Dolken, messen en zweerden

In de middelieuwen leupen de meensken in et daegelikse leven goed bewaopend omme mit messen, dolken en zweerden. Et mes was veural nuttig gereedschop en bestek, mar wodde in ruzies ok vaeke trokken. De dolke wodde as stootwaopen dreugen. Mes en dolke heurden bi'j de daegelikse uustrusting. Et zweerd wodde bruukt as slagwaopen. Op et slagveld was dat et belangriekste waopen. Van alle drie waopens vien ik restaanten weeromme in oons gebied. Stokkies van middelieuwse messen bin aorig algemien, voonsten van dolken en zweerden bin zeldzem te numen.

vri'jdag

zaoterdag

5

6

augustus

week 31

augustus

Een malle Appie
(een eigenaorig, vremd persoon; Blesdieke,
Ni'jhooltpae, Noordwoolde, Peperge, De Blesse)

2011

zundag

maendag

7

8

augustus

week 31/32

augustus

As 't in augustus niet regenen gaot
De koe maeger achter de kribben staot
(Berkoop)

2011

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassies

*Wat zal ik in je album schrijven?
Waacht, ik weet al wat.
We zullen trouwe vrundinnen blieden.
Bevaalt je dat?*

***

*As ie laeter groot binnen,
En niet meer jong, mar oold,
dan raeken een bulte dingen,
grif uut je onthoold.
Mar de naemen in dit boek,
Lichtkaans blieden die je bi'j!
Zeg, aj' laeter nog es in dit album lezen,
Daenk ie dán ok nog es an mi'j?'*

Henk Olijve (willewarker museum Oold Ark)

De smidse

Et vak van de smid is al duzenden jaoren oold. In de ooldhied wodden alderhaande haandwaopens maekt en ok warktugen om et laand mit te bewarken. Deur de jaoren henne was de smid onmisber wodden in dörpen en steden. Hi'j was een veulziedig man. Veural mit de komst van laandbouwwarktugen, o.e. om die te rippereren, was zien vakkennis onmisber.

Ok maekte de smid alderhaande gereedschoppen veur de boer en bi'jglieks de veenderi'je. Hi'j was hiel kundig in et maeken van kachels en et rippereren daorvan. Mit de opkomst van de fiets was de smid de meerst veur de haand liggende persoon om de haandel en ripperaosie daorvan te verzorgen. Et peerdebeslaon is wark dat ok al sund lange tied daon wodde deur de smid, alderdeegst tot op de dag van vandaege. Tegenwoordig komt meerstal de reizende hoefsmid langes.

De siersmid oefent zien vak praktisch nog op dezelde meniere uut zoas dat al sund honderden jaoren daon wodt.

Et kenmark van de smid in et dörp was dudelik te zien. D'r ston een hoefstal en waegens en mesienen om maekt te wodden bi'j de smederi'je.

Nao plm. 1950 is et tal smitten slim weerommelopen. Vule wark is overneumen deur mechanisaosiebedrieven.

In museum Oold Ark is de smidse nog in oolde staot te bewonderen.

deensdag

9

augustus

week 32

woensdag

10

augustus

donderdag

11

augustus

week 32

vri'jdag

12

augustus

Jan Veldhuizen

Waarhenne?

*As in et laeste
van de tieden
op de aovend
van de alderlaeste dag
de zonne
veur de alderlaeste keer
in et westen
ondergaot,*

*as dan
veur de alderlaeste keer
et locht
uutdaon wodt,*

*as dan
de eerde
veur iewig
duuster
en koold
wodt,*

*waar moe'n
wi'j
dan henne?*

Uut: Gewoon Stellingwarfs De tael van mien moeke

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassies

Veur mien zussien (breurtien)

*Gao vrolik deur 't leven,
Zonder zorg en verdriet.
En vergeet je zussien niet.*

***

*Ik bin je zussien (breurtien)
En nog mar krek ... jaor.
Schrieven kan ik nog niet,
Mem maekt een lietien klaor.
Mien naeme kan 'k wél zetten,
Ziej' die hiele lange krass'?
Aj' nog es in dit boekien lezen,
Weej' dat ik dat was.*

zaoterdag

13

augustus

week 32

zundag

14

augustus

Maria Hemelvaart (r.k.)

maendag

15

augustus

week 33

deensdag

16

augustus

Harmen Houtman

Overgaank

*'t Is niet echt zoemer meer
toch hewwe waarme uren,
et blad vaalt nog niet echt,
mar 't kan niet lang' meer duren.*

*De daegen wo'n now kotter,
mar de aovens bin nog lekker.
De mist die struift zo now en dan,
de trui moet an, de jekker.*

*De zoemer ropt een ofscheidsgroet,
de haast wil nog wat waachten,
de koolde sprekt oons even an,
de waarmte blijft oons in gedaachten.*

Henk Jager

Stalvlieg

De naeme van et insekt is *koevliege* (hj: Nw).

Ok al liekt hi'j hier stark op, de koevliege is wat kleiner/smaller as de gewone vliege. De koevliege voedet him et liefst mit koebloed. Mar bi'j gebrek an beter stikt hi'j ok de meensken. Daorbi'j het hi'j et veural veurzien op ankels. De stik is aorig venienig en kan alderdeegst deur een sokke hennegaon. Veural bi'j onweer komt disse vliege de huzen in. As et buten koolder wodt zocht hi'j de (waarme) stallen op om daor nog een schoft veerder leven te kunnen. As daor geschikte bruidplakken liggen, kan de soort ok de hielten (et hiele jaor) deur in de stal veurkommen. Tegere mit aandere vliegesoorten veroorzaekt de koevliege onrust bi'j et vee. Daoromme hebben de boeren elektrocuterende verdelgers op de stallen staon die de vliege lokken mit blauwig locht. De larve leeft van rottend materiaol dat van plaanten ofkomt en mingd mit stront wezen mag. Daoromme kun restaanten van voer en et stro onder de kalver een bruuinust van koevliegen wezen.

Zunne op 06.26, zunne onder 21.00

Aende van de hoonsdaegen

woensdag

17

augustus

week 33

donderdag

18

augustus

Daor hej' heur ok al weer mit et gat in de aarm
(ze is d'r al weer es op uut, zoas meerstentieds;
De Fochtel)

2011

Begin Kattedaegen

vri'jdag

19

augustus

week 33

zaoterdag

20

augustus

Beter riek te leven en aarm te starven
(*Blesdieke*)

2011

Klaas Boersma

Verstaand

Een maegien vragt an heur mem: 'Van wie heb ik aenlik mien verstaand?'

Mem zegt: 'Dat hej' van jow heit, want ik heb mienend nog.'

.....

Een vrouw kiest altied een grote sterke kerel en perbeert him dan klein te kriegen.

Jan Veldhuizen

Zoemermorgen

Et is nog vroeg in de morgen

*De wereld wodt net
zoe'n betien wakker.*

*De voegels in de bomen
maeken een leven
van belang.*

*Ze willen allemaole
beter heurd wodden
as die ere.*

*Et riet an de kaant
van et waeter
wuijt
as ploemen op helms
van soldaoten
die in de oolde tiden
et laand bewaekten.*

*De zunne
speult haesien-over
mit de golfies
op et waeter.*

*Now gleenstert et hier
dan weer daor.*

*Ik stao an de kaant
te kieken
en ik daenk:*

*Gelukkig,
ik kan
de zunne in 't waeter
schiene zien.*

Uut: *Gewoon Stellingwarfs De tael van mien moeke*

Aende Kattedaegen
Laeste Kertier (maone) 23.54

zundag

21

augustus

week 33/34

maendag

22

augustus

Hi'j raost Aeken en Keulen bi'j mekeer
*(hi'j raost moord en braand;
Oolde- en Ni'jlaemer, Spange, Blesdieke)*

2011

Zunne op 06.37, zunne onder 20.45

deensdag

23

augustus

week 34

woensdag

24

augustus

Die is zo onsjogge, et is een aartse lillikerd
(die persoon is vreselik lillik; Ni'jberkoop)

2011

Sjoerd Hoogenkamp

Magneetvissen in de Lende

Weer es wat anders as mit de detektor op pad is et bruken een geweldig sterke magneet om iezer uut et waeter te haelen. Ie dromen van zweerden, kenonskoegels, sleutels en zo. Zokke magneten bin niet goedkoop, mar laoten we et mar es perberen.

Tegere mit mien zeune gao ik op pad langs de Lende. Bi'j de eerste worp heb ik de rok an et touw onderschat en vot is de magneet. Gelokkig drift d'r nog een stok van et touw an de oppervlakte. Wat moet ik now? Even goed om me henne kieken, dan rap de kleren uut en et waeter in om et touw te pakken. We hebben een hoop lol had, mar laot mi'j mar lekker op een stok bouwlaand mit mien detektor strunen in plak van spiekervissen an de Lende.

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassies

*Zo kreers as een kruusbeie
Zo schone as de braand
Zo bliede as een protter
Zo fris as je haand
Zo wil ik je graeg zien.
Mar ok wel es ondeugend
Eers bin ie niet een kiend.*

***

*Een plaetien hier, een plaetien daor,
De versiering is al klaor.
Rap nog mien weens opschreven,
Ik weens je een hiel lang leven*

donderdag

25

augustus

week 34

vri'jdag

26

augustus

Ik wil daor gien aarmoede mit kriegen
(gien vervelende situaosie deur kriegen; Scharpenzeel)

2011

zaoterdag

27

augustus

week 34

zundag

28

augustus

Je riek rekenen en aarm tellen
*(een boel lef hebben, mar niks veurstellen, niks hebben;
De Fochtel, Ni'jberkoop)*

2011

Gerrit Hof

Gelegouw

D'r is een melding van Jacob de Jong van de Alberdalaene in Ni'jberkoop. Jacob is een netuurman, mar hi'j hadde nog nooit een gelegouw (wielewaal) zien en now dus wel. Putters, kraegde roodstatten en appelvinken, dat spul allemaole wel, mar now veur et eerst de gelegouw.

As ik in mien voegelboek de ofbelinge bekiek van de gelegouw, moet ik zeggen dat et warkelik waar een prachtige voegel is. Aj' him zien, kan et aenlik ok niet missen: de gelegouw. Een geel liefien, zwatte vleugels en wat zwat in zien stat. De voegel liekt wat grootte anbelangt wel wat op een merel of de grote liester. Bi'j de gegevens over de voegel lees ik o.e.: 'Ondanks zijn schitterend verenkleed kan de wielewaal verrassend goed opgaan in zijn omgeving.' Grootkaans is dat ok de reden daj' de gelegouw niet zo vaeke te zien kriegen.

De zang van de voegel is vaeke beschreven en streelt et oor: wiela-wieoo. Now kan ik wel zeggen dat de voegel zingt zoas Keimpe van der Wal eertieds zong. Daor help ik jim vast niet mit, omreden jim Keimpe van der Wal lichtkaans niet kend hebben en al hielendal niet weten hoe hi'j zong. Keimpe was 'agrarisich' mitwarker en kwam van boven de Kuunder, uut Ooldehoorn. Boereknecht zeden we eertieds. Hi'j warkte op de boerderi'je Vredewoud in Berkoop, bi'j iene van de twie breurs De Goede, Douwe of Herman, dat weet ik niet meer. Op zundagaovend, eer zien warkweke begon, melde Keimpe him al bi'j zien boer. Hi'j moet as jonge knecht vule warkwille had hebben, omreden Keimpe in de zoemer meerstal jodelende naor zien wark gong. As et dan een stille zoemeraovend was, heurde ik him in de veerte al ankommen. Mooi toch! Zoks maek ie vandaege-de-dag niet meer mit. Wie now zingende of fluitende deur et dörp fietst, wodt votdaolik versleten veur dörpsgek. Mit wille naor et wark gaon, laoj' op die maniere niet blieken. Nee, daor hewwe tegenwoordig ere uterings veur. Oorzaeke van disse anekdote was dus de melding van Jacob de Jong over de gelegouw, die jodelachtig zingen kan.

Roely

September

*Keuperen zunnestraolen kleuren
et verscheuten gruu.*

*An zwaorbelaeden takken
riept de weelderige zoemerbluui.*

*Een ienzeme roze,
vongen in ragfien zulver,
lokt een verdwaelde homm.*

*De bojem aosemt waarmte
mar de wiend, al noord,
dreegt kloften voegels naor et zuden.*

Zoemer en haast speulen potverlos.

September

maendag

29

augustus

week 35

deensdag

30

augustus

Die verkocht aepekool
(*die praot onzin; Steggerde*)

2011

Zunne op 06.49, zunne onder 20.30

Fruitmaond

woensdag

31

augustus

week 35

donderdag

1

september

D'r komt een schip mit zoere appels an
(*een flinke bujje; verspreid, onweersbujje; Steggerde*)

2011

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassies

*Wees altied eupen en maek wille.
As meensken je soms niet begriepen,
Zwieg dan, wees stille.
Et begriepen komt laeter wel.*

***

*As ik een dichtersgeest bezat,
Hadde ik veur jow op dit albumblad
Een aorig vassien schreven.
Omreden ik disse gaove mis,
Weens ik je al wat neudig is.
Een hiel gelukkig leven,
An 't aende vraog ik d'r bi'j,
Ik daenk an jow, daenk ie an mi'j.*

Koosje Hornstra

Vrunds chop

*Vrunds chop is een dierber goed
Daor is al hiel wat over schreven
En liekt et soms wat overdreven
't Is wel wat, wat d'r echt toe doet*

*Ontbrekt et je wel es an moed
Hej't even hiel zwaor in 't leven
Een vrund zal je dan hulpe geven
Hoeft daorveur gien geld of goed*

*Overbodig bin hiel veul zaeken
Mar vrunden bin dat zeker niet
Kun et leven plezierig maeken*

*En hej' wat daon wat as je spiet
Wet hi'j de goeie snaor' te raeken
En dat gevuul wi'j' niet meer kwiet*

vri'jdag

zaoterdag

2

3

september

week 35

september

Alle gekhied in een deusien,
want op een stokkien raffelt et of
*(wodt zegd om de naodrok d'r op te leggen daj'
niet op een ofspraoke weeromme kommen willen;*
Ni'jhooltpae)

2011

Eerste Kertier (maone) 19.39

zundag

maendag

4

5

september

week 35/36

september

Een kop as een almenak
(een hiel goed geheugen; verspreid)

2011

Marijke Ponne (8 september 1952)

As kiend op de legere schoole begon ik wel es dinkies op te schrieven. Veural de kleine dinkies waor ik zo van genieten kon, en nog de hieltied.

Mien geboorteplak is Wolvege. Et Stellingwarfse praoten he'k mien hele leven al daon. Mien moeder was een rasechte Friezinne, ze bleef gewoon Fries praoten. Ik vien dat een mooie tael, om te lezen en te schrieven. Een jaor of achttien leden leerde ik et schrieven van et Fries in Et Vene, dat gong uut van de Afûk. Et vaalt me op dat d'r weinig Friezen heur eigen tael schrieven of lezen kunnen en da's spietig. Ik beleefde d'r een protte wille an. Van de 500 kandidaoten was ik iene van de 150 die d'r in ienkeer veur slaegd is. In mien woonplak Ooldehoorn is weinig te beleven wat as et Fries anbelangt. Nog altied schrieve ik wel brieven in 't Fries, de meensken vienen et mooi. Bi'jveurbeeld as d'r iene ziek is of een ni'jjaarskaorte.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Marijke Ponne (2)

In et jaor 2000 besleut ik om naor de Stellingwarver Schrieversronte toe te gaon veur een kursus Stellingwarfs. Muuilik vun ik et in 't begin, mar gezellig in de groep. Krek as de examendag. Dat was een aorige ofsluting van de kursus. Dat kon 'k van ere examens niet altied zeggen. Nog de hieltied doe ik mit an een schriefgroepien wat bi'j oons in 't gebouw hullen wodt. Et hooft je zo doende om wat schrieven te blieven. Soms he'k zels et idee dat et niet slaegen wil, mar et lokt me toch weer om wat op pepier te toveren. Ie leren butendat wat van mekeer. Alle jaoren koop ik de kelinder, die lees ik mit andacht, de gedichies beweert ik, vien ik mooi. Ik kan me goed uteren in mien eigen Stellingwarver tael. As d'r wat te beleven vaalt wat as de Stellingwarver Schrieversronte anbelangt bin ik ok van de pertij. Ik gao graeg mit de tweejaarlikse reises mit, de bestemmings hebbe ik altied prachtig mooi vunnen, krek zoas de ni'jjaarsbi'jienkomsten en de ofsluutdag mit oons groepien naor Drenthe. Daor wodt jaorliks Taol an taofel, een schrieversgebeuren, orgeniseerd. Daordeur bin 'k ok lid wodden van Et huus van de taol. De maandelikse tiedschriften Maandewark lees ik mit vule nocht krek as De Ovend van oons.

deensdag

woensdag

6

7

september

week 36

september

Internationaole Dag van et
Lezen en Schrieven

donderdag

vri'jdag

8

9

september

week 36

september

Henk Jager

Peerdehorzel

De naeme van de vliege is *kroemkont* (verspr.), *kroemkonte* (Bdie, Dhoe), *kromkont(e)* (WH), *peerdebi'je* (Bu, Dfo, Ma, Nbk, Op, Ow), *perebi'je* (Dfo, Ow), *peerdehorzel* (Bu, Np, Op, Ow, Sz), *peerdebrumze* (Bu) of *bremze* (Ow). De naeme kroemkont slat op et onderlanges bugen van et onderlief bi'j et eierleggen. De kroemkont legt zoemers eigies bi'j peerden op de onderpoten, de schoolders, de maonen en/of de flaanken, die daor as gele punties an et haor vaastepikken. As de larven uutkommen binnen, wo'n ze deur et peerd opslokt. Et ongedierte boort heur dan in de tonge. En nao een weke of viere berikt et de maege. Daor holen ze heur vaaste an de waand van de maege. Driekwat jaor laeter laoten ze weer los om mit de dong uut et peerd te kommen. Weer buten krypt de larve in de grond waar hi'j verpopt en in minder as een maond een kroemkont wodt. De (volwas-sen) kroemkont leeft vri'j kot en moet binnen drie weken veur naokommelings zorgen.

Een peerd kan slim van de larven te lieden hebben. Hi'j krigt d'r bi'jglieks ontstekings van an de bek, de tonge en de maege. Bi'j een hiele slimme besmetting zol alderdeegst de maegewaand deurbreken kunnen. In dat geval raekt et boekvlies ontsteuken en komt et leven van et peerd ernstig in geveer. Om et inwendig oplopen zovule meugelik te veurkommen moe'n de eigies mit een roege spoonze van de poten streken wodden. Ok moet et peerd, om antaasting van de larven te beparken, mit een bepaolde riegelmaot ontwormd wodden. Dat gebeurt mit een pasta die mit een spuited in de bek inbrocht wodt.

Harmen Houtman

De vliege preensiesdag

*Een vliege in de goolden koets
die vleug vertiesd in de ront',
hi'j kon d'r even niet meer uut
en zat op et plefon.*

*De keuninginne zwaaide mar,
wol zi'j him wark'lik dood
en Maxima die wuifde ok,
hi'j raekte in 'e nood!*

*Hoe lange duurde disse rit?!
Hi'j kreeg et waarm en koold,
de peerden leupen vuus te kalm
daor op dat Lange Veurhooft.*

*De preens sleug ok al mit de haand,
mar raekte him toch niet,
et poortien naor et Binnenhof
kwam veur him krek op tied.*

*En doe de deure eupensleug
gong hi'j rap op 'e vlocht...
..dat majesteit nog veur him beug,
dat had hi'j echt nooit docht !*

zaoterdag

10

september

week 36

zundag

11

september

Volle Maone 11.27

maendag

12

september

week 37

deensdag

13

september

Even bellen

Op een morgen wodt de driejaorige beppezegger Annejet bi'j Thea binnen de deure zet. Heur mem het een ofspraake, waor as ze de kleine bi'jdehaante tante evenpies niet bi'j bruken kan.

Annejet knuffelt langdurig mit heur beppe en gaot dan veur et kassien staon waor as een foto op staot van Thea heur man.

'Dag pake,' ropt Annejet vrolik tegen et petrettien. Iedere keer weer, as ze bi'j beppe komt is dit bi'j et binnenkommen en weer votgaon een vaaste gewoonte van et mae-gien. Ze het heur pake nog goed kend, hi'j is nog mar kotleden uut de tied raekt.

Thea zit mit heur ni'je mobieltien, dat ze van de kiender kregen het, omme te mier-ken. Ze perbeert d'r alderhaande nommers in te zetten. Dan kan ze disse en gene makkelik bellen deur mit mar iene drokker op een knoppien de juuste persoon an de lijn te kriegen. Heur oolde mobieltien ligt in de lae, d'r zit nog een betien leven in et ding vanwegens de batteri'je die krapan leeg is.

As Annejet zicht dat beppe doende is mit heur tillefoon, vragt ze: 'Beppe, mag ik ok even bellen?' 'Wissezegers mien kleine wufien, meug ie dat', glimkt Thea, wiels ze et oolde apperaotien opdiept uut de lae van de kaaste.

Annejet zakt diepe vot in de grote leunstoel en drokt wat op de knoppies, wiels d'r een stokmennig laampies beginnen te knippen. Mit een ernstig stemmegien praot ze in et apperaotien. 'Dag mem, alles goed mit je? Mit mi'j wel, ik bin bi'j beppe. Now, tot kiek es, hen. Tutien Annejet, doe!'

Inienen spitst Thea heur oren. 'Dag pake, mit Annejet,' heurt ze et kiend zeggen.

'Pake is alles goed mit je? Own, gelokkig mar. Pake ie bin now bi'j God, hen? En pake, hej' al es mit Jezus praot? Ik bin now bi'j beppe, dan is ze niet zo allienig. Tot de volgende keer, dag pake'.

Annejet kropt bi'j Thea op schoot. Mit een ernstig snutien zegt ze: 'Beppe, zit mar nargens over in, heur. Alles is goed mit pake.'

Marijke Ponne

Wanhoop

Een gedichien maeken

De goeie letters te schrieven

Dat bin muuilike zaeken

Ze kun je tot wanhoop drieven

Man, man

Ik zitte hier op mien stoel

'k Kan d'r mar niks van

Iene grote tiezeboel

Och, och et is niet mooi

Wit is nog et pepier

Ik verscheur die zool

Et geeft me gien iene zier

'k Vaal hier haost ten prooi

Ik gao vot van hier!!

woensdag

14

september

week 37

donderdag

15

september

vri'jdag

16

september

week 37

zaoterdag

17

september

Gerrit Hof

Neutebomen (1)

Dit keer es hiel wat eers. Of aenliks ok weer niet. Et het mit hamstergedrag te maeken, da's wat waor as de eekhoorn dus zo goed in is. Ik wil mit jim toe naor et zuken van haezelneuten. Veur een tal onder jim, vaeke de wat oolderen, sprekt dat zeker tot de verbelinge. Eertieds was et om Berkoop henne een hiel gewoon verschiensel dat pattie luden in de haast de Lendebos, de Stuttebos en verscheiden hooftwallen ofstruunden op zuke naor haezelneuten. Haezelneutepollen weren hier doe in overvloed. Ik herinner mi'j nog goed dat ik op zundagmorgen wel mit mien heit in de Lendebos te vienen was om neuten te zuken. In de neutetied waj' daor zeker niet allienig. Neutezukers uut Noordwoolde kwaj' daor ok integen. Omreden de konkereensie groot was, konnen sommigen amper waachten tot de neuten riepe weren en plokten ze van de takken. Laeter zol wel blieken dat dát niet de lekkersten weren. Now weren de meest luxe haezelneuten te vienen achter de mit stiekeldraod waopende schutting van Vredewoold en bi'j de boerderi'je van Schotanus op et West. Die neuten konnen zó in een kastpakket. Vanwegens de geunstige ligging an de Steige achter de karke, was de neutebometuun van de femilie Willinge Prins bi'j de jeugd et meest in trek. Veul generaosies hebben eertieds pogings onderneumen om, mit et risiko van et stiekeldraod, achter die schutting te kommen. En dan kwaj' pas echt in de vuurlinie, omreden zuken en letten op iedere verdochte beweginge van et grote huus uut niet altied liekop gongen. Butendat was daor een hiele grote kelder en wie daor in terechtekwam...

(Lees veerder op et volgende blattien)

Gerrit Hof

Neutebomen (2)

Bi'jkotten zullen de eerste naojaorsstorms wel weer kommen. Makkelik dwelen mien gedaachten dan weer naor jaoren herverts. Bi'j zoe'n hadde wiend lag ik in mien bedde omme te dri'jen. Ik wus dan wat daor achter die schutting en ok in de Steige gebeurde: een regen van haezelneuten. Spietig genoeg weren d'r doe meer in et dörp die een onrustige naacht hadden. Ik zee al, de konkereensie sleup ok niet.

De beleving die we doe mit de netuur hadden, was groot. Daor is vandaage-de-dag wat eers veur in 't plak kommen. Liekewel gaon die verhaelen van eertieds nog wel es over de taofel as ik mit leeftieds genoten weerommekiek op die tied. Ieder mit zien eigen onderviening.

Nog de hieltied kun pattie oolderen et niet laoten om haezelneuten te zuken. Et zit bi'j heur gewoonweg in de genen. Gieniens et eten d'r van, mar et zuken. Daor onderscheidde Berkoop him in, omreden op ere plakken men die gewoonte niet hadde. Onder de anplante neutepollen ligt seins een wereld an neuten zonder dat iene him daor omme bekommert. Ik zag dat wel es in bi'jglieks Else. Kultuur genoeg in dat dörp, behalven die kultuur waor as ik et ni'jsies mit jim over hadde.

zundag **maendag**
18 **19**
september week 37/38 **september**

Laeste Kertier (maone) 15.39
Preensiesdag

Zunne op 07.23, zunne onder 19.41
Internationaole Dag van de vrede

deensdag **woensdag**
20 **21**
september week 38 **september**

Henk Jager (jaorig op 25 september)

Annie Dedden van de redaktie vreug as ik speciaal veur mien verjaordag wat schrieven wol. Et mos over mezels en mien schrieveri'je in et Stellingwarfs gaon. Veur die et nog niet wet, ik bin trouwd en heit van twee kiender: iene van twee en iene van vuf. Mien schrieveri'je gaot et meest over dingen uut de levende netuur. Et daormit doende wezen vormt een rooie draad in mien leven. Ien en aander is niet uut de locht valen kommen. Ok mien oolden bin altied een boel in et gruuu doende west. Mien pappe beheert bi'jgliks een mooie tuun daor een hiele protte soorten in staon, waaronder sierplanten, tuunkruden, vruchtbomen en beiepollen. In et gruuiseizoen trekt zien tuun hiel vule bi'jen, hommels, vlinders en zweefvliegen an. Van de bloemen en takkies uut die tuun maekt mamme mooie bloemstokkies. Ze het daor haost altied wel iene van op 'e taofel staon. Ok nammen mien oolden oons vaeke mit naor buten. We kuierden, fietsten, viskten op aol, plokten brummels en al zo wat henne. Ok hul ik me al hiel jong doende mit de netuur. Doe ik nog mar zoe'n ukkien was, mos mamme aovens al mien busen konterleren. Soms zat daor zomar een krobbe of kikkerd in. Laeter dee 'k de zels vongen dieren in tobben en weckflessen, zoas alderhaande krobegies, stiekeltaosies en sallemanders. Mien hiele veerdere jeugd he'k ok een boel viskt. Pattie vangsten leuten een diepe indrok aachter. Ik wete dan ok nog sekuur waor en hoe 'k die vissen vongen heb. Dat is bi'jgliks et geval mit mien eerste snoek. Die vong ik an een smietliende mit een levend voormtien d'r an. Ik hadde die aovens uutzet in et kenaaltien an de westkaante van de Ni'je Weg in Noordwoolde. Daor zat een duker daor een dieper plak veur lag. De volgende morgen keek ik d'r even bi'j. Ik trok et spul mit de haand an en markte dreks dat d'r een snoek an zat. De liende was van vliegertouw daor min rek in zit, zodoende vuulde ik de warkelijke kracht van de snoek. De rover gong liekewel gauw weer los. Een dag (of wat) laeter zat hi'j liekewel goed vaastehaakt. De vis was 64 cm laank en belaaende in de panne, laeter zette ik de snoek de hieltied vaeker weeromme.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Henk Jager (2)

In de meitied haelde ik ok ekster- en kri'jenusten uut. Ik klom daorveur in hoge bomen. Hoogtevrees ha'k gien last van. Ok niet van vetzocht, want ik was zo mae-ger as een piere.

Ik bleus de eier uut en speerde de doppen. Zodoende was ik dus al jong een boel in de netuur. Wat dat anbelangt is et ok gien wonder da'k wark in et netuurbeheer kregen heb. Ik bin daor (bi'j It Fryske Gea in april 1988) begonnen mit behoold van uutkering en een praktiekopleiding d'r bi'j. Ik mos mithelpen mit alderhaande warkzernheden, zoas hujjen, de bos uutdunnen, patties mi'jen, sloden uuthekkelen, zitbaankies plaetsen en al zo meer. Ik begon in de Lendevallei onder begeleiding van Nico Minnema, die daor doe toezichthoolder was. Tussen et wark deur leut hi'j me een boel flora en fauna zien. Ok raodde hi'j me een kursus over wilde planten an, die in Et Vene geven wodden zol. Ik hebbe zien raad opvolgd. De kursusleiders (Jacob Koopman uut Wolvege en Karst Meijer uut Noordwoolde) maekten me nog enthousiaster. Dat ik gong d'r doe hielemaole veur. Zodoende maekte ik me een grote soortenkennis eigen. Nao een peer maonden Lendevallei, mos ik naor et Katlieker Schar. In 1990 kree'k een vaaste baene as terreinmitwarker in et noordelike distrikt anbeuden. Ik mos daorveur wel verhuizen. Zodoende he'k een schoft in Gie-kark woond. Naost et daegelikse wark dee 'k alderhaande aandere dingen. Ik bouwde een herbarium op, bestudeerde de mosflora en dee kursussen an de Open Universiteit. In de weekaenden was ik nog vaeke in Noordwoolde. In et naojaor, de winter en et veurjaor gong ik op de zundaegen mit Klaas van der Veen et veld in. Die woonde in Gieteren. We hebben doe de mossen van Noordwest-Overiessel in kaorte brocht. Zodoende biwwe ok de grote moerasgebieden de Wieden en de Weerribben deur west.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Et begin van de haast 11.05 M.E.Z.T.

donderdag

22

september week 38

vri'jdag

23

september

Iene (goed) et lessien zeggen
(flink zeggen waor et op staot; Ni'jhooltpae)

2011

zaoterdag

24

september week 38

zundag

25

september

De honnen pissen je an
*(wodt zegd aj' vot gaon en gien geld bi'j je hebben:
Oosterwoolde)*

2011

Henk Jager (3)

Een boel plakken konnen we allieend mit de boot kommen. We bruukten daor een oolde hoolten punter veur mit een anhangmotertien, die van Klaas zien thuis was. Ok zwalkten we op de Woldbarg omme en over de Iese. Mar ok buten de netuurterreinen hewwe de mossen inventariseerd. An inwoners vreugen we as we bi'j heur op et dak kieken mochten en as ze ok een ledder hadden. Meerstal warkten ze dreks mit, waarbi'j d'r Gieters, Stellingwarfs en aander Stellingwarfsachtig Nedersaksisch praot wodde. We hebben doe veul zeldzeme mossoorten vienen kund. De onderzoeksgegevens hewwe zels uutbrocht. Nao 1995 bin 'k de hieftied meer de vegetaasiekundige kaante opgaon. Van die tied of he'k hiel vule zonuunde vegetaasie-opnaemen maekt, dat bin beschrievings van begruuiings. Eerst meet ie een proefvlak uut in een geliekmaotige begruuiing. Dan beschrief ie de saemenstelling d'r van, waarbi'j o. e. per plaantesoort de bedekking neteerd wodt. Op die maniere wodt et soort begruuiing vaastelegd. Ie kun daor ok milieukwaliteitsgegevens uut offeiden. Ik hebbe mien gegevens altied deurgeven, zodat eren die veur veul uutgiften bruken kund hebben. In 1999 kree'k een funktie daor ik mien veldkennis volop in bruken kon. Dat now struun ik ok veur mien wark in de netuur omme. Ik breng daor de begruuiingssoorten en de gruuiplakken van biezondere planten in kaorte. Vaeke koj' daorbi'j op plakken daor zelden een aander komt, zoas in moerassige terreinen. Krek wat veur mi'j. Mar de uutwarking van de bi'j mekeer geerde gegevens is een drege put. Op et kantoor is et allemaole komputerwark. Ik zit daor nao een peer broggies al vol, wiels ik d'r in et veld haost een korf vol brood deurzet. Dat ik wor d'r wel es wat lusteloos van. Ik hebbe zo een hieleboel repotten ofronden kund, mar jammer genoeg komt d'r ok de hieftied meer aander kantoorwark bi'j.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Henk Jager (4)

Toch blift et wark me voldoening geven, veural now we de tied waor et allieend mar minder in wodde mit de netuur aachter de rogge hebben. Et netuurbeheer en et netuurbeleid krigt de hieftied vaeker sukses. Om een veurbeeld te geven: deur et ofvoeren van de bemeste eerde uut kultuurgröslaand, dat aarm is an soorten, is d'r bi'j de Katliekerheide ni'je heide mit verschillende soorten ontstaon. Zoks geft mi'j weer moed.

Krek as een boel plaante- en diersoorten bin van een gegeven mement of ok de streektaelen in de verdrukking kommen, dat gelt ok veur oons eigen Stellingwarfs. Ok al is de kultuur-historische weerde d'r van biezunder groot, et wodt de hieftied minder deurgeven. Oonze eigen tael is liekewel oonze eigen verantwoordelikhied. Dat maj' niet op aanderen ofschoeven. Daoromme bin 'k et Stellingwarfs ok schrieven gaon. Bi'j et schrieven leren hulp de kursus Stellingwarfs I van de Schrieversronte mi'j goed op weg. Daor ik over schrieve, interesseert me ok. Dat et is gien onverschillige bezighied. Mien veldkennis komt me daor goed bi'j van pas. Ok pluus ik een boel geschriften nao en bruuk dingen die 'k van heuren zeggen heb. Et is liekewel een hiele uutpuzelderi'je daor ik aenlik te min tied veur heb, naost een drokke baene en een mooi gezin. Dat et moet d'r tussendeur gebeuren. An now toe he'k ien Stellingwarfs boek ofmaeken kund, dat is et Stellingwarver Plaanteboek. Ok is dit alweer de vierde kelinder mit bi'jdregen van mi'j d'r bi'j op. De stokkies over vissen en insekten wi'k nog veerder uutbreiden en ok in boekvorm bi'j de Schrieversronte uitgeven. Ok bin 'k doende mit de veldnaemen van Noordwoolde, De Oosterstreek en Veengao. Zodoende dreeg ik een stientien bi'j an de schrieveri'je in et Stellingwarfs. Butendat is hiel vule nog altied niet in et Stellingwarfs beschreven. Dat d'r vaalt nog een boel pionierswark te doen. En hoe meer we d'r in schrieven (en zingen), hoe minder d'r op daelekeken wodden zal. Zodoende zuwwe et ok weer vaeker praoten durven. Daoromme blift ik d'r mit deurgaon!

maendag

26

september

week 39

deensdag

27

september

Zunne op 07.35, zunne onder 19.25

Ni'jjaor (isr.) 5772

woensdag

28

september

week 39

donderdag

29

september

Klaas Boersma

Brillen

Een brille hej' pattietoeren wel es neudig,
Veur bescharming, mar meer veur zien en lezen,
Mar een kiepebrille zol veur pattie meensken,
Naor mien miening, ok een uitkomst wezen.

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassien

*Van mi'j krieg ie een hoge hoed.
Wat daenk ie, wat zit daor in?
Een grote slagroompunt?
Een rollegien pepermint?
Een lietien veur een cent?
Een grote kleurde prent'?'
Een appel of een peer'?'
Een tassien van geiteleer?
Een maantien van riet?
Ae, nee je, dat is et niet.
't Is goed veur alle meensken:
een protte goeie weensken!*

vri'jdag

zaoterdag

30

1

september week 39

oktober

Per apostelpeerden
(lopende; Blesdieke)

2011

Ontzet van Leiden

zundag

maendag

2

3

oktober week 39/40

oktober

An de appel kent men de boom
(Berkoop)

2011

Tatjana!!!

Anneke en ik bin trouwd in december 1986 en et was doe verrekte koold die eerste wittebroodsweken. De leidingen sprongen in huus en de eerpels dreven in de kelder die vol waeter ston. Et vri'jgezelle leven was veurbi'j en we mossen oonze eigen boonties doppen.

In die jaoren begon naost oons in kefé Kromkamp de disko. Et begon as kien-dersdisko mar gruuide al gauw uut tot een disko waor as de hiele omgeving op an trok zundagmiddags. Mit mooi weer stonnen d'r ok drommen jongvolk buten en et was een slim levendige boel. Ok wi'j gongen nog wel es even naor binnen om een biertien te kopen. Et was d'r hiel gemoedelik en tot an de dag van van-daege tref ik nog wel es meensken die over de gezellige tied bi'j Kromkamp beginnen as ze heuren dat ik uut Hooltpae komme.

Mar et gong d'r ok wel es vreemd ommeweg. Zo was de pelisie ok een keer deur de buurt beld omdat d'r iene over een auto leup. De pelisie kwam en pakte de anscheuten jonge bi'j de kladden en wilde een verklaoring. Hielemaol tegen de verwaachting in zee hi'j mit dubbele tonge: 'Mag ik niet over mien eigen auto henne lopen?' Een aandere keer lag ik op een mooie straolende zundagmiddag rustig in een luie stoel wat te puzelen. Opiens was et een drokte van belang en d'r ston een hiele horre volk om een splinterni'je sportwaegen. Wat is daor te beleven, zee ik tegen een peer jongen die bi'j mi'j de fiets hennezetten. Over de toeren zeden ze dat Tatjana optreden zol die middag. 'Own,' zee ik en gong weer veerder mit mien kruuswoordraodsel. Doe ik een peer aovens laeter in een pergamme Tatjana op 'e tillevisie zag, docht ik: 'Tjonge, ik hadde toch beter even een biertien kopen kunnen!!!'

Johannes Meester (willewarker museum Oold Ark)

De ri'schaeve

De ri'schaeve van de timmerman is een grote, lange schaeve veur et glad schaeven of 'opzuten' van grote hooltvlakten. De ri'schaeve, die ok wel reeschaeve, deurloper of

striekblok nuumd wodde, wodde nog tot omdebi'j de jaoren tachtig van de veurige ieuw bruukt. De schaeve was van hoolt of metaol en aorig groot, somstieden alderdeegst mit een lengte van 100 tot 125 cm. De grote lengte van de schaeve was neudig om een zuver, glad vlak te kriegen, bi'jglieks bi'j hoolten kezienestielen en om schelf-trokken hoolten balken glad te schaeven. Veur et an de ri'schaeve toe was, wodde mit de *veurloper* of *zute blokschaeve* et vlak al aorig glad maakt. Om te konterleren as et oppervlak nao et schaeven mit de ri'schaeve hielendal recht was, wodden *schelfhoolties* bruukt, dat bin latties die hielendal recht weren.

De ri'schaeve wodde ok wel bruukt om deuren in de keziene van pas te schaeven.

Werelddieredag
Eerste Kertier (maone) 05.15

Zunne op 07.46, zunne onder 19.09

deensdag

woensdag

4

5

oktober

week 40

oktober

donderdag

vri'jdag

6

7

oktober

week 40

oktober

Harmen Houtman

Aeventuur!

*Spinn' Knillis is een besien vol mit vuur,
zo now en dan hooft hi'j van aeventuur.*

*Keunstzinnighied dat zit 'm in et bloed,
mar is dat veur een spinne wel zo goed?*

*Zien spinnewebben zien d'r aandere uut,
de kreativiteit zit in zien huud.*

*Hi'j maekt al zien kreaosies hiel abstrakt,
mar het daordeur nog nooit ien mogge pakt !*

*Now het hi'j dust en honger as een peerd.
Waorum was wat hi'j dee toch zo verkeerd ?*

*Hi'j 'webt' dus disse haast weer in de plooi,
al vint ie oolderwetsen echt niet mooi....*

Henk Jager

Runderhorzel

De naeme van de vliege is *koehorzel* (Db, Dho), *koebromze* (Bdie) of *brunze*. De koehorzel legde van meie tot laete in september eigies bi'j de koenen op 'e poten. De larven die daor uut kwammen vratten heur een weg deur de koe. Vervolgens hullen ze heur maondenlaank op in de warvels van et dier. Daornao verhuusden ze in feberwaori naor zien rogge. Daor zatten de larven omdebi'j elf weken, waarbi'j elke larve een onderhuudse bulte verzoorzaekte, daor as *meipoede* tegen zegd wodde. Op iedere meipoede zat een eupening. Daor haelde de larve aosem deur en kreup hi'j uutaendelik deur naor buten om te verpoppen op de grond. Et volwassen insekt leefde mar vuuf daegen. As een pinke meipoeden op zien huud hadde, was dat ok een teken dat et dier as kalf buten lopen had. De koenen konnen an et goezen al heuren as een vliege een koehorzel was. Was dat zo, dan gongen ze d'r mit de stat in de hoogte veur op 'e loop. Et vee hadde d'r dus ok slim last van. Ok veur de boer was et schaedelik, want de koenen gavven d'r minder melk deur, wiels de kalver d'r staoriger van gruuiden. Ok leuten de meipoeden littekens aachter welke zichtber bleven in et leer dat van de huden maekt wodde. Dat zok leer wodde zo minder weerd. De plaoge wodde daaromme fel bestreden. Eerst wodden de larven uut de meipoeden knepen en op de grond doodtrapt. Die dat dee wodde een *meipoedeknieper* nuumd. Laeter wodde d'r ok vergif en zalve bi'j bruukt. In de jaoren 1947-1955 was d'r in Nederland een laandelike kampagne. Doe is de koehorzel bi'j oons uutroeid. Mar in een boel aandere laanden, zoas België, is dat nog altied niet lokt. Dat et zol kunnen dat hi'j mit importvee toch weer bi'j oons terechtekومت.

Alkmaars Ontzet
Grote Verzoendag (isr.)

zaoterdag

8

oktober

week 40

zundag

9

oktober

Van achteren ziej' een hond in 't gat
*(achterof hej' makkelijk praoten;
Oosterwoolde, Noordwoolde)*

2011

maendag

10

oktober

week 41

deensdag

11

oktober

Ze zitten op 'e achterdeure te raomen,
'k moet maeken da'k d'r henne kom
(ik moet neudig naor et husien; Steggerde)

2011

Riempies en spreukies
(Optekend) deur Klaas Boersma

Een oolde hond kuj' gien keunsies meer leren

*Gezonde meensken hebben een boel weensken, een zieke het mar
iene*

Dieren gaon vule verstaandiger mit de netuur omme as meensken

*Waoromme bieden ze bi'j de tillevisie wel exkuus an veur een sto-
ring en nooit veur een pergramme*

*Aj' oolder wodden woj' traoger en dat is mitien de oorzaeke d'r
van daj' daenken dat de tied hieltied hadder gaot*

Gerrit Hof

De Tolhuusbos

Omreden ik tegenwoordig een zee van vri'je tied hebbe, kuier ik riegelmaotig in de Tolhuusbos en bi'j de Kuunder. Mien vrouw en ik vienen et een prachtig stokkien netuur en et is daor altied hiel rustig. Bi'j de Kuunder hej' vaeke een mooi uitzicht over de laanderi'jen mit et vee in et laand. Hiel wiede! An et aende van dat wiede ligt dan Berkoop, verschoeld aachter veul gruun. Om even stille van te wodden...

Eertieds stak de schostien van de melkfabriek boven dat gruun uut. 'Das war einmal', mar zo bi'j et waeter van de Kuunder borrelen bi'j mi'j altied een boel herinnerings an eertieds naor boven. Dat is nostalgie en et zal wel een betien bi'j de leeftied passen.

Ik weet zeker dat d'r op et gebied van de flora en de fauna vule te ontdekken is in disse Tolhuusbos. Liekewel kriegten we daor tiedens oons kuiertien niet zo vule van te zien. Mar somstieden hej' een betien gelok en is d'r wel wat. Zo vergong et oons temeensen op et aende van die biesterbaorliken mooie zunnige dag in et laest van oktober. Kotbi'j die iene picknicktaofel bi'j et anlegplak veur boten in de Kuunder stapte mien vrouw bi'jkaans op een ringslange, die daor lichtkaans te slaopen lag in de zonne. Hi'j maekte him hiel rap uut de 'voeten' om dan onder blad en brummelpollen te verdwienen. De dudelike ring aachter de kop was daorbi'j hiel goed te zien.

Een posien laeter, bi'j et overstikken van et iene perceel bos naor et ere, zag mien vrouw twie eekhoorns de weg overstikken, wiels ze krekleden nog zegd hadde dat et al lange leden was dat ze een eekhoorn zien had. Al mos et zo wezen...

Zunne op 07.58, zunne onder 18.53
Volle Maone 04.06

woensdag

12

oktober

week 41

donderdag

13

oktober

Vet in aandermaans schottel zien
(*altied daenken dat een aander et beter het; Berkoop*)

2011

Wereldmissiedag veur de kiender

vri'jdag

14

oktober

week 41

zaoterdag

15

oktober

Ie hebben niks in te brengen as lege briefies
(en bi'j de aachterdeure ofgeven)
(*Noordwoolde*)

2011

Een middelieuwse souvenir uut een bedevaortsoord

Op de dag veur de geboorte van mien dochttertien Hilde vun ik in Ooldelaemer een tinnen pelgrimsampul. Ok al missen de hals en de ogies van et veurwarp, et is een prachtige voonst. De middelieuwse eigener het de ampul ongetwiefeld kocht in een bedevaortsoord. In de meerste bedevaortsoorden wodden grote hoeveulheden insignes en ampullen verkocht van tin en lood. Et weren de souvenirs van die tied. In een ampul kon heilig waeter of aander materiaol zitten. Zo kon de ampul as een amulet dreugen wodden.

Koosje Hornstra

Onder de penne

*Zo, daenk ik
Dat he'k onder de penne
Mar dan slat de twiefel toe*

*Mien gedaachten
Iene chaos*

*Waaromme die onzekerhied
Ik kan ommes wel
Et bewies is d'r*

*Verhaelen, gedichten
Muulike sonnetten
Liedteksten
Een mappe vol*

*As et weer kriebelt
Bekiek ik eerst et witte pepier
En begin dan toch te schrieven*

*Hier staot et
Zwat op wit
Ik heb et now onder de penne*

Wereldvoedseldag
Wereldmissiedag (r.k.)

zondag

16

oktober

week 41/42

maendag

17

oktober

Zunne op 08.11, zunne onder 18.38

deensdag

18

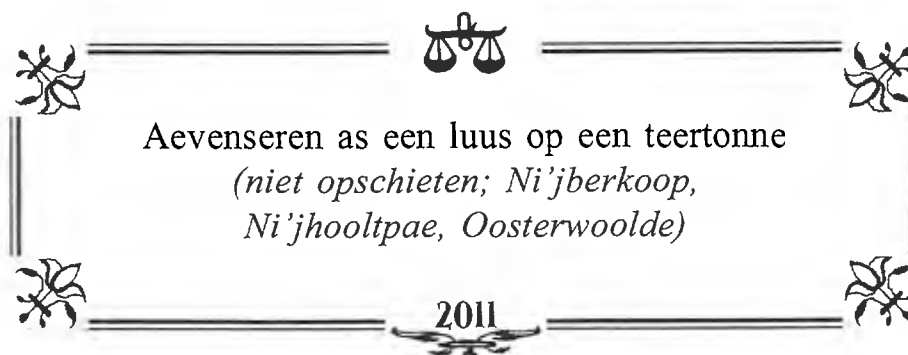
oktober

week 42

woensdag

19

oktober

Riempies en spreukies
(Optekend) deur Klaas Boersma

Ie kun een meenske niet veraanderen, perbeer et mar es mit jowzels

Et arf zegt al een hiele protte over de boer

Een pessimist komt nooit verder, een optimist veraandert de wereld

*As een warknemer zien wark niet goed dot krigt hi'j daon
As de boer zien wark niet goed dot trouwens ok*

Maek van alle tegenslaegen in jow leven een mooie uuttaeging

Wiebe Koopmans (willewarker museum Oold Ark)

De soldeerlaampe (1)

Op de foto is een zonuimde soldeerlaampe te zien.

In de volksmond wodt die ok wel gasbraander of ofbraander nuumd. Et apperaot is bi'jkaans hielendal van polijst keuper.

De kop waor de vlamme uut komt is maekt van broons of gietiezer.

Et warken d'r mit gaot as volgd:

Op et speerbekentien onder de braander wodt spiritus ansteuken om de braander te verwaarmen. In et grote speerbekken zit bezine of pietereulie die mit een pompjen op drok brocht wodt.

(Lees veerder op et volgende blattien)

donderdag

20

oktober

week 42

vri'jdag

21

oktober

Gien twie kapiteins op een schip, dat akkedeert niet
(*Scharpenzeel*)

2011

zaoterdag

22

oktober

week 42

zundag

23

oktober

Zo vlogge as een aep
(*De Hoeve, Langedieke, Berkoop, Oosterwoolde*)

2011

Wiebe Koopmans

De soldeerlaampe (2)

Deur de drok wodt de bezine of pietereulie vlochtig en kan branen gaon deur mit lucifes de laampe an te stikken. Mit de grote ronde knoppe kan de starkte van de braander regeld wodden.

Anpaste braanders waor as op een keuperen stange 'in de vlamme' monteerd is, wo'n bruukt as soldeerboolte.

De soldeerlaampe kan bruukt wodden bi'j:

- * et solderen van zinken geutestokken;
- * et verhitten van verschillende objekten zoas buizen van fietsen (hadsolderen);
- * et ofbranen van varve.

Et apperaot wodde bruukt tot omdebi'j 1960. Doe wodde et verdrongen deur de zonuumde gasbraander die 'stookt' wodde op propaangas. De bediening daorvan is vule makkeliker omreden de braander de hieltied niet meer op drok brocht hoeft te wodden. Een bekend veurbeeld hiervan is et zonuumde rooie flessien van et mark Sievert. De soldeerlaampe op de foto is van omdebi'j et jaor 1930.

Roely

Ofsluutdiek

*'t Grauwe zwark
verdrinkt in 't grieze waeter*

*riegels autolaampen perelen as
lochies in de kastboom*

*regen vret alle locht
een ienzeme voegel bewaekt de diek*

*as hier de wereld ophoolt
waor haosten we oons dan henne?*

maendag

24

oktober

week 43

deensdag

25

oktober

D'r is gien ankommen an
(*d'r is gien beginnen an; Ni'jhooltpae*)

2011

Zunne op 08.23, zunne onder 18.23
Ni'je Maone 21.56

woensdag

26

oktober

week 43

donderdag

27

oktober

De ni'je buurvrouw kwam me niks niet aorig an,
ze was net zo birre
(*bits, drok en driftig; Scharpenzeel*)

2011

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassien

*Al gaot et je soms niet naor de zin,
et leven is vaeke nog niet zo min.
Daenk daor es an mit overleg,
zuuk dan je eigen levensweg.*

Freddie de Vries

De spoektocht (1)

Mien breur Peter is al jaoren leider van de jeugd en hi'j wet die groepen vaeke mit gemak om de vinger te wienen mit veul enthousiasme en sterke verhaelen. As hi'j echt op dreef is hangen ze an zien lippen. Meerstal orgeniseert hi'j an et aende of begin van et seizoen treningskaampen. Mit zien beruchte veldlopen lopt hi'j zels veuran en banjert tot plezier van zien volgers deur de heidevennegies en onder de dukers van de 'Gladde Geul'. Niks gaot 'm te gek en dat vint de jeugd mooi. Vaeke hebben ze an et aende van zoe'n treningsweekaende een spoektocht. Dan verzaemelt Peter een tal gedreven voetbalsenioren om him henne en de tocht is altied een slaegd onderdiel van de laeste aovend. Kabelbaenen mit spoeken die uut de boom roetsen, kettingzaegen, inienend hiele felle bouwlaampen; niks gaot de organiserende groep te gek.

Een peer jaor leden had een spoek op et laest ofzegd en vreug Peter as ik ok een keer invalen wol. Mit een groot wit laeken en een opschminkt gezichte gong ik mit de meest vremd uutgedoste spoeken de bos in. Et begon al te schiemeren en ik hadde een flikkerend aachterlochien van een fiets in de mond. Nao een goed half ure kwam de eerste jeugd d'r an en overal heurde ik ze tekergaon. Veural bi'j de kettingzaege van Henk Kromkamp in de dichte sparrebos was et geregeld slim remoerig. D'r weren B- en C-junioren die zogenaemd nargens bange veur weren en eigenwies veuropleupen, mar ik zag die stoere jongen toch wel es reer schrikken as ik opiens vanuut de struken et pad op kwam.

(Lees veerder op et volgende blattien)

vri'jdag

28

oktober

week 43

zaoterdag

29

oktober

Ie zollen d'r aepen mit vangen
*(wodt zegd van domme, onhaandige meensken;
Donderbroek, Noordwoolde)*

2011

Aende van de zoemertied

Hervormingsdag (prot.)

zundag

30

oktober

week 43/44

maendag

31

oktober

De hakken (wat) antrekken
*(hadder lopen of warken gaon; Buil, Berkoop,
De Haule, Ni'jberkoop, Ni'jhooltpae, Noordwoolde)*

2011

De spoektocht (2)

Nao zoe'n acht groepen wodde et weer rustig op de Scheene en ik besleut mar weer op de kantine an te gaon. Ik leup over et fietspad en et was beheurlik donker mit een smal strepien van de maone as lochtbron. Opiens heurde ik wat en zag een vuuftig meter veur me een persoon mit een lange jasse naoderen. Hi'j hadde een soort musse over de kop en leup mit een fiets. Neffens mi'j weren alle spoeken lopende de bos ingaon en ik vuulde me beslist niet op mien gemak. Ik leup deur en de 'Catweazel'-achtige feguur kon ik ok niet ontlopen en die keek mien kaante op, mar zee niks. Et bloed trok mi'j uut et heufd en mien keel wodde dreuge en mien hatte bonkte in de slaopen. Hadde mien laeste ure sleugen? Ik zag in de ooghoeken ok nog dat hi'j een soort zende in de haand hadde. Was dit maegere Hein? Ik kwam now hiel dichte bi'j him en zee wiels al mien spieren verslopten en haost zonder geluud en overslaonde stemme: 'Goejel!'

'Hoj,' zee de griezelen doe heurde ik dat et mien breur Bennie was. Oplocht leupen we gezaemelik naor de lewaaierige kantine veur wat reakties en wat drinken. 'Wat bin jow wit,' zee Sjouke Bakker mit zien bekende glimlach om de mond. In et husien zag ik dat mien gezichte zo wit was as een schotteldoek en dat kon ok niet aandere, want ik was mit dikke veursprong et meerste schrokken van alle personen die op die aovend de bos in west binnen.

Harmen Houtman

Gries

*De daegen slepen
as een grieze sluier
over sloden en boswallen.*

*Diezig hangt een koolde locht
tot veer nao 't middagure
om boeren op een natte bouw.*

*Iene zunnestraol' waogt him,
onwennig, still' en schruten,
bi'j 'n koppeltien wolle-schaopen.*

*Een ogenblik staot alles stille,
bevreuren in een mist van rust,
wi'j meugen even overdaenken...*

Allerheiligen (r.k.)
Slachtmaond

Eerste Kertier (maone) 17.38 - Allerzielen
(r.k.) - Daankdag veur gewas en arbeid -
Zunne op 07.36, zunne onder 17.10

deensdag

woensdag

1

2

november

week 44

november

Hi'j is zo flauw as eerappels zonder zoolt
(Peperge, De Blesse)

2011

donderdag

vri'jdag

3

4

november

week 44

november

Ie vangen meer vliegen mit stroop as mit eek
(aj' vriendelik binnen beriek ie meer; Makkinge)

2011

Henk Jager

Kippenluis

De naeme van et besien is *kiepeluus* (Nbk, Nw, Op, Ste), *bloedluus* (Nbk, Np, Ste) of *kiepemiet* (hw). De kiepeluus is aenlik gien echte luus, mar een soort miete. Overdag huust de kiepeluus meerstal bi'j de anzettings van kieperikken. Naachs krypt dit ongedierte bi'j de rikken en de kiepepoten langes om bloed uut de kiepen te zoegen. De kiepen kriegen dan bloedaarmoede en raeken van de leg of. En as et hiel slim mit de kiepeluus is gaon ze d'r ok dood an. Om van de kiepeluus of te kommen zette men de rikken en et hooft bi'j de anzettings riegelmaotig in de karbeleum, tot de plaoge bestreden was. Now mag dit middel niet meer verkocht wodden. Ok zit d'r vaeke kiepeluus in voegelnusten, die je bi'j et schone-maeken van nustkaasten op 'e hanen springen kan.

Roely

Een peer

*We bin een peer
we heuren bi'j mekaander*

*as waeter bi'j laand
zee bi'j 't straand*

we bin een stel

*twie helten van
dezelde nuunder*

*bi'j tegenwiend
stao 'k pal
eerdaj' roepen
bin 'k d'r al*

*Mar
kooi me niet
mien geest wil zwarven
mit de wiend*

*knecht me niet
laot me vri'j*

*wi'j bin een peer
mar
ikke*

ik bin van mi'j.

Offerfeest (islam)

zaoterdag

zundag

5

6

november

week 44

november

maendag

deensdag

7

8

november

week 45

november

Koosje Hornstra

Wat is in een naeme? (1)

Voluut hiet ik Jacoba Jantine en ik bin nuumd naor de breur, die veurdat ik geboren bin leefd het. Hi'j hiette Jacob Jan, en hi'j is krapan vier jaor oold wodden. Hi'j is geboren in 1940 en overleden in 1944. Ik bin geboren in 1945. Was ik een plaatsvervangend kiend? Ik daenke et wel, omdat ik krek zo nuumd bin, mar ik was dus jammer genoeg gien joongien. Laeter is d'r nog een maegien geboren. Et gemis van Japie is veur mien oolden zoe'n verdriet west dat ze d'r nooit over praoten konnen. Et petret van dat kleine blonde joongien hong aachter et gedien en de laeste foto in et fotoboek was iene van zien grafstien. Et het een grote stempel drokt op mien jeugd. Veural ok omdat ik krek zo hiette as hi'j. Zo is et dus kommen dat ik naor mien beide grootvaders nuumd bin. Mien vaders vader hiette Jarig Jacob en wodde Jacob nuumd, mien moeders vader hiette Jan.

Vroeger was et hiel gewoon dat et 'ni'je' kiend dezelde naeme kreeg as et kiend dat overleden was. Bi'j mien man Chiel zien overgrootvader is dat mar liefst drie keer zo west. D'r was twie keer een Haije, een Jacoba (hiel toevallig!) en een Kornelis west. Van de negen kiender bin d'r zesse overbleven en daarvan is Michiel d'r iene en dat was de grootvader van Chiel.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Koosje Hornstra

Wat is in een naeme? (2)

Jacob wodde de bedrieger nuumd, en ok al lieg ik wel es, ik mien niet da'k meensken bewust bedrieg. Nee, ok mien man niet! Temeensen... kuj' je man ok in gedaachten bedriegen? Ik droom nog wel es van een oolde vlam... Mar et is gelokkig wel zo, as et d'r an toe is wo'k altied wakker. De aandere betekenis van de naeme Jacob komt me beter uut, die is: hi'j zal bescharmen. Ik was in mien jeugd altied de bescharmster van mien jongere zussien. Die verantwoordelikhied wodde mi'j opdreugen deur oons mem. Ik mos op heur passen en die taeke he'k altied serieus neumen, wel totdat zi'j 46 jaor oold was.

Et ligt me dus wel om die naeme te dregen. Jacob is ok de bescharmheilige van de pelgrims. Ik stel me zo veur dat as et Jacobspad even dichterbi'j mien huus langes gaon zol as now et geval is, dat ik dan een bottien in de tuun zetten zol mit de uutneudiging om even bi'j mi'j an te stikken. Ik zol ze dan thee of koffie anbieten mit eigenmaekt appelgebak of een broggien mit mien zelsmaekte viervruchtesjem en koel helder waeter zol d'r ok altied klaorstaon. Ik hebbe vaeke mit de gedaachte speuld om bi'j de boerderi'je een theetuun te beginnen. Wat mi'j altied tegenholen het is dat ik dan ok altied thusus wezen moet en dan kon ik mien aandere hobby's wel vergeten.

Ik doe in elk geval mien naeme dus wel ere an en ik hiet now al zo lange Koosje da'k d'r intussen wel an wend raekt bin.

Zunne op 07.48, zunne onder 16.58

Volle Maone 21.16

woensdag

donderdag

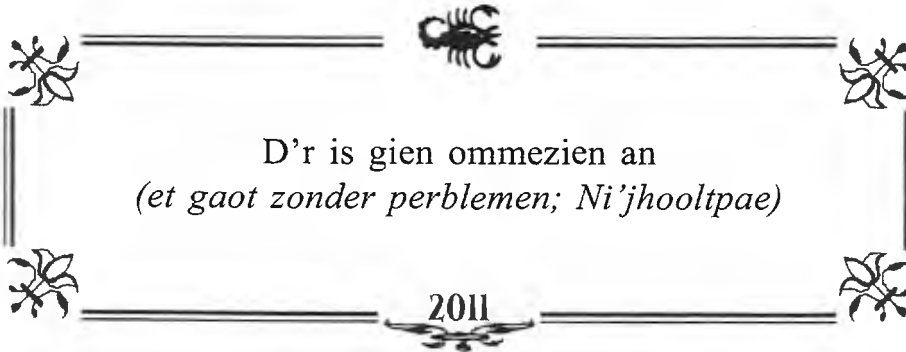
9

10

november

week 45

november

Sunte Matten
Eupening Karnelvalsseizoen

vri'jdag

zaoterdag

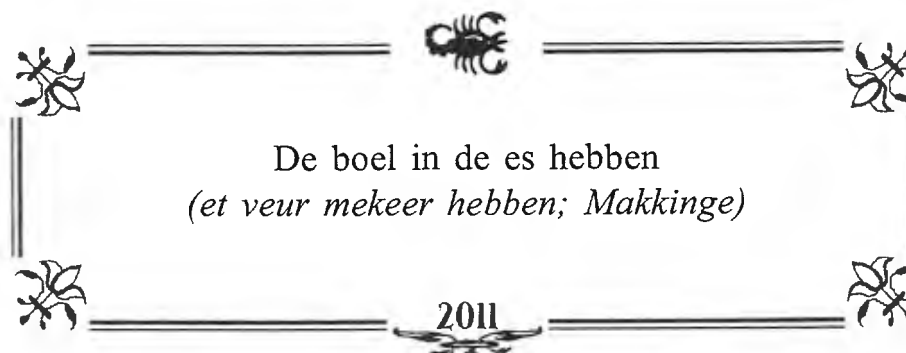
11

12

november

week 45

november

De hakselmesiene (1)

De hakselmesiene is een warktuug dat bestaot uut een hoolten bak mit an de veurkaante twie 'tanerollen'. Deur een groot viel mit daarop twie scharpe messen

en een haandvat, kun die in tegenstelde richting in beweginge zet wodden. Et gehiel staot op vier poten, en deur een bos stro in de bak te leggen en et viel te dri'jen wodt et stro tussen die rollen deur past, en deur de messen in kotte stökkies hakseld! In de eerste helte van de veurige ieuw wodde zoe'n strohakselder op hiel vule boerderi'jen bruukt.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Jannes Stoker

De hakselmesiene (2)

De warkpeerden kregen heur haever(mael) mingd mit hakseld stro en d'r wodde waeter overhenne sprinkeld om et stoeven tegen te gaon. Veur de koenen wodde somstieden een mingsel van hakseld stro en lien- of sojamael klaormaekt in de maeltonne.

Poerbest voer, mar slim bewarkelik! Al dit wark wodde daon om huj uut te speren, omreden de opbrengsten van et gröslaand doe anmarkelik leger laggen as tegenwoordig.

Hakseld stro wodde ok bruukt as de motte biggen mos. Stro wodde meerstal bruukt as stri'jinge in et varkenshokke. In lang stro konnen de kleine biggies minder goed votkommen as in hakseld stro. Deur et stro te hakselen kon et 'doodliggen' van de biggen deur de motte beparkt wodden. Al dit soorte van wark is deur de stiegende lonen, ere meugelikheden en veraanderde inzichten verdwenen.

zondag

13

november

week 45/46

maendag

14

november

D'r is gien ere an te begaon
(d'r vaalt niks mit te beginnen; Oosterwoolde)

2011

Zunne op 08.01, zunne onder 16.47
Internationaole Dag
van de verdreegzemhied

deensdag

15

november

week 46

woensdag

16

november

D'r zit een goeie aord in
(een goed kerakter;
De Hoeve, Scharpenzeel, Steggerde)

2011

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassies

*Van mi'j krieg ie gien raod,
Gien wieze les veur 't leven;
wel wil ik je mien naeme,
adres en woonplak geven.
Aj' me nog es neudig binnen,
laot et me evenpies weten:
al wodde ik ok honderd jaor,
altied stao ik veur je klaor,
en ik zal je niet vergeten.
Blief ie mar zo aj' binnen:
Een aorige spring-in-'t-veld;
dan is, daarvan bin ik wisse,
iederiene slim op je gesteld.*

Riempies en spreukies (Optekend) deur Klaas Boersma

*Meensken vertrouwen is mooi, mar wantrouwen is somstieden
beter*

*Aj' wat an een aander geven wat veur jowzels ok weerde het, dan
geef ie pas wat vot*

*Tegen hoge bomen kieken we op, wiels we de mooie kleinties niet
zien*

Da'k fouten maek vien 'k niet arg, 'k zol aandere so ienzem wezen

*D'r bin redenrieke meensken die verstaon de keunst om lange te
praoten, mar niks te vertellen hebben*

donderdag

17

november

week 46

vri'jdag

18

november

Werelddag van het Kiend

zaoterdag

19

november

week 46

zundag

20

november

Otto, heer van Buil

deur: Frank Spijkers

Marijke Ponne

Klein Pepiertien

*Hoe kleiner stokkien pepier
Des te meer ik brabbel
Ik krasse et now hier
Uut de penne komt de krabbel*

*De zinnen
Een melodie
Daor kan 'k et niet altied van winnen
't Is een interessaante materie*

*Een kot of laank gedicht
Diep' in gedaachten verzinken
't Krigt al een gezicht*

*Misschien zal 't niet blinken
Op 't ien en aander gericht
't Gaot d'r omme, zal et klinken*

maendag

21

november

week 47

deensdag

22

november

Die koffie/thee is zo slop,
ie kun Amsterdam d'r wel deur henne zien
(Steggerde)

2011

Zunne op 08.12, zunne onder 16.39

woensdag

23

november

week 47

donderdag

24

november

Aj' in de sloot springen
woj' haost altied nat om beide bienen
*(een ongelok komt haost nooit alliend;
De Hoeve, Oosterwoolde)*

2011

Sjoukje Oosterloo

Storm (1)

Weerman Piet hadde et d'r al over, d'r zol een dikke storm opstikken. Doe docht ik al, dat hej' d'r now van, awwe gien winter hebben, dan kriej' van dit malle weer. Ie hebben pattie meensken die niet van stormweer hollen, zi'j doen dan naachs gien oge dichte.

Now mag ik d'r wel graeg over as de wiend opstikt. Niet overdag netuurlik, mar naachs. As et dan hadde wi'jt of somstieden stormt, slaop ik wel vief kertier in 't ure. In zokke stormachtige nachten kun ze mi'j wel een kenon onder 't bedde deur schieten, daor wor ik niet wakker van.

Now we et over stormachtige nachten hebben, ie kun ok hiele ére stormachtige nachten beleven, bi'jglieks zoas dat Janke overkommen is. Ze het sund jaoren weer een ni'je vri'jer en, zoas ze me onder vier ogen weten laoten het, giet et d'r nogal stormachtig an toe mit heur beidend. Dat bin storms waor as gien geveer bi'j is..., liekewel, lao'k dat ok mar niet te hadde roepen. Van zokke stormachtige nachten, krigt een maegd wel es eerder wat onder de schölk te dregen as dat ze weenskt. Dat het pattie jongeluden al aorig roet in 't eten stri'jd, daor kuj' wisse van wezen.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Sjoukje Oosterloo

Storm (2)

Op je wark kan et somstieden ok aorig stormen. Marinus was taxisjefeur en hadde et zoveulste ongemakkien had. Dit kostte de baos hanen vol geld, zodoende mos Marinus op et mattien kommen. Doe hi'j mit knikkende kni'jen veur et buro ston, hadde hi'j et votdaolik deur, d'r was zwaor weer op komst. De baos zien gezicht ston op storm. 'Baos, ik kon d'r warkelik waor niks an doen, de auto was vusen te bried en de weg was vusen te smal,' gong Marinus votdaolik over tot de anval.

Op et waeter, bi'jglieks op et Iesselmeer, kan et ommeraek spoeken mit stormachtig weer. In nog kleindere waeters gaot et somstieden ok aorig te keer. Zo kreeg een man et aorig in 't gaoren mit zien vrouw, omreden hi'j dochte dat ze et huushooldgeld vergriemde. Ze maekten zoe'n reboelie mit heur beidend, dat de pannen laggen te klapperen op et dak, krek as hadde d'r een zwaore storm west. Laeter bleek dat manlief een rekenfout maekt hadde doe hi'j et huushooldboekien konterleerde. Ze hebben et doe weer bi'jlegd mittenneer, zodoende was dit mar een storm in een glas waeter.

Zo ziej' mar, et kan mal tekeergaon mit alderhaande soorten van stormweer.

vri'jdag
25
november

week 47

zaoterdag
26
november

Islamitisch ni'jjaor (1433)
Eerste Adventszundag

zundag
27
november

week 47/48

maendag
28
november

Gerrit Hof

Roodbossien (1)

'Daor is et roodbossien weer,' reup mien vrouw geestdriftig, doe ze et voegeltien op deensdag 4 november veur et eerst weer op de schutting zitten zag in oonze tuun. Ze het wat mit dat roodbossien. Ik ken mar een stokmennig voegels die heur naeme zovule eer an doen as dit voegeltien. Et oranjerood van de bost lopt hielendal tot halverwege de boek. De geestdrift van mien vrouw dot vermoeden dat et gaot om et weerzien van een vaaste tuunvrund. As ze in disse tied van et jaor in de tuun doende is om al et blad op te rumen, hipt et roodbossien vaeke wat ni'jsgierig omme, kot bi'j heur. Mar hoe groot is de kaans dat et om etzelde roodbossien gaot? Daor kreeg ik hulpe bi'j van voegelkundig mitwarker Jan de Jong van de Liwwader Kraante. Hi'j is daor liekewel niet zo dudelik over. Hi'j schreef d'r es een stokkien over mit as kop: 'Roodborst zit op zijn stek.'

(Lees veerder op et volgende blattien)

Gerrit Hof

Roodbossien (2)

Vaaste staot neffens him dat zo tegen et aende van september, begin oktober veul roodbossies uut et noorden bi'j oons langes trekken, op de vlocht veur de koolde in Scandinavië, Denemarken, Polen, de Baltische Staoten en Ruslaand. De meeste roodbossies trekken deur naor zudeliker kontreinen, mar een inkeling zal hier wel overwintere, neffens De Jong. Vule minder weten we neffens him van oonze eigen roodbossies. Hi'j schrift dat toe an et feit dat van disse soorte in de zoemermaonden in Frieslaand niet zovule ringd wodden. Wel is bekend dat pattie alderdeegst vottrekken naor Spanje en Portugal. Mar we weten dus niet vule van de voegelties die buten de brudtied ringd binnen in oons laand. Weerommemeldings weren d'r uut Engelaand, Finlaand, Ruslaand en Marokko. Soms is et slim drok mit de trek van roodbossies, bi'jglieks ok op de eilanen. In oonze kontreinen bin de groepen vaeks minder groot. De voegelties spreiden heur hier meer of ze vliegen over in een bried front.

deensdag

29

november

week 48

woensdag

30

november

Die niet warkt zal ok niet eten
(Noordwoolde)

2011

Wereld Aids Dag
Feestmaond

Eerste Kertier (maone) 10.52

donderdag

1

december

week 48

vri'jdag

2

december

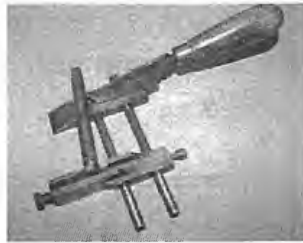
Rood haor en eskenhooit is niet op goeie grond bouwd
(Makkinge)

2011

Leersniede-apperaot (haandmaotig)

Eertieds en ok vandaege-de-dag bestaot et vak van zadelmaeker nog de hieltied. Zadelmaekers, et woord zegt et al, mae-ken zadels veur peerden. Aj' zoe'n zadel bekieken is et een prachtig stokkien vak-wark. Mar onderwiels wo'n d'r ok leidsels, heufdstellen en peerdetugen maekt veur de boeren en veur de peerde-sport. Al et leer dat daor veur neudig was wodde mit de haand sneden en dat was een tiedrovend warkien.

Doe et leersniede-apperaot liekewel op de mark kwam veraanderde alles. Dat mesienegien kon alle brettes, percies tot op de milimeter, ofsnieden en gaf een vule mooier risseltaot. Ok in de schoemae-keri'je, mitien ok zadelmaekeri'je, wodde dit apperaot bruukt. As d'r in de winter bi'jkaans gien schoelapperswark was wodden ni'je peerdetugen en helsters maekt. In et veurjaor, as et laandwark weer begon op de boerderi'je, wodden die verkocht an de boeren. D'r mos ok veul tuugwark rippereerd wodden en daor kwam dit sniede-apperaot goed bi'j van passe. Et leer wat bruukt wodde was meerstentieds van vetlooide ossehuden. Biezunder geschikt deur veerkracht, kwaliteit en dikte.

Koosje Hornstra

Naemdicht

Zo wi 'k graeg wezen:

Jeugdig

Antrekkelik

Charismaotisch

Onofhaankelik

Bi'jdehaand

Aeventuurlik

Mar lichtkaans bin 'k meer zo:

Jammerkonte

Aachterdochtig

Nussieszuker

Twiefelkonte

Inhaelig

Naolaotig

Eigenaorig

zaoterdag

3

december

week 48

zundag

4

december

Om disse tied begint et al weer vroeg te aovenden
(*Berkoop*)

2011

Sunderklaosaovend

maendag

5

december

week 49

deensdag

6

december

Een vremd apperaot
(*een nuver meenske;*
Ni'jhooltpae, Noordwoolde, Steggerde)

2011

Klaas Boersma

Drie Belgische grappies

In België staot op pakken melk en vla en zo niet van
'hier eupenen', mar 'thuus eupenen'.

.....

Doe op een keertien de stroom uutvul in België, heurde ik iene
zeggen:

'Dat was me toch een paniek, ik heb wel drie uren vaastezeten op een
roltrappe!'

.....

Een Belg maekte een legpuzel van 500 stökkies in aanderhalf jaor
tied.

Daor was hi'j aepetrots op, want op de deuze ston: van 6 tot 12 jaor.

Jan Veldhuizen

Hielemaol

*Mit mien hanen
rek ik naor je,*

*niet
om te bezitten,
te pakken,*

*mar om te geven
mit alles
wa'k heb.*

*Mit al mien goeie
mar ok
minder goeie,*

*ja zels
mit mien slechte
daoden en gewoonten.*

*Ik vraog je,
neem
mien hanen*

*en geef mi 'j
die van jow.*

Uut: *Gewoon Stellingwarfs De tael van mien moeke*

Preenses Catharina-Amalia (2003)
Zunne op 08.33, zunne onder 16.28

woensdag

7

december

week 49

donderdag

8

december

Eten daj' zwieten en warken daj' koold wodden
(*Scharpenzeel, Langedieke*)

2011

Dag van de rechten van de meenske
Volle Maone 15.36

vri'jdag

9

december

week 49

zaoterdag

10

december

Die het vel as een oolde eerpel
(*die het slim reenfelig vel; Buil*)

2011

Gretha Schoon

Mar we zi'jen stiekels

*We hebben hanen kregen
om rozen te plaanten,
mar we
zi'jen stiekels...*

*We hebben woorden kregen
om broggen te bouwen,
mar we
zwiegen.*

*We hebben deuren kregen
om ze los te zetten,
mar we
sluten oons op.*

(Vertaald deur Johan Veenstra, in: *Een vremde lettertuun*)

Gerrit Hof

Aolscholver

Harry van 't Klooster van de Bovenweg in Berkoop zag op zaoterdag 14 december 2009 in de Lende bi'j de Bekhofbrogge een grote ente-achtige voegel die meer onder dan boven waeter zat. Harry had die voegel nog nooit zien, vandaor zien tillefoontien. Zwat van kleur en wat geelachtig bi'j de kop. De voegel maekte op Harry een hiele onrustige indrok. Et was een aolscholver.

Die voegel is in staot die onrust ok op mien neve over te brengen. Hi'j het d'r seins wel drieje in zien vier. Now daenk ik dat d'r ok wat jeloersighied bi'jkomt bi'j mien neve. De aolscholver acht ik wel in staot wedieveren te kunnen mit zien hengelkwaliteiten. Lichtkaans het hi'j et daaromme niet zo op die voegel staon, mit omreden hi'j vaeke mar wat stiekempies onder waeter zit. Now, speul dan eupen kaorte! Kotomme, mien neve zol d'r aenliks om thuisblieven moeten, mar dat kàn en wil hi'j niet. Mar al te graeg trekt hi'j naor de visgebieden van de Westhoeke, daor waor de aolscholvers zels in een klonie bruden. Morgens in alle vroege kommen ze mekeer vaeke integen. Mien neve onderwegens naor zien visparredies in de Westhoeke en die stokmennig aolscholvers onderwegens naor zien visviever an de Weeme. Zo ontloop ie in ieder geval mekeers konkereensie.

Beroepsviskers, sportviskers en viskwekers dringen an op ofschoot, anvoerende dat iedere aolscholver wel een pond vis per dag et, mar de soorte is de hieltied nog volledig bescharmde. Liekewel kommen d'r de hieltied meer. Jaoren herwerts zaj' hier inderdaod nooit iene, mar die tied ligt al even achter oons. Ik zie ze hier riegelmaotig.

zondag

11

december

week 49/50

maendag

12

december

Zo vet as aol

Mar ok:

Zo dreuge as aol

(aol is lang niet altied vet; Scharpenzeel)

2011

Zunne op 08.40, zunne onder 16.27

deensdag

13

december

week 50

woensdag

14

december

Een zute kaaie

(een liefhebber van zutigheden; De Hoeve)

2011

Sjoukje Oosterloo

16 december, mien jaordag (1)

Doe ik in et begin van de Twiede Wereldoorlog tiedens mien geboorte veur et eerst et daglocht anschouwde, hadden mien oolden nooit docht dat ik nog es verhaelen schrieven zol. Ik zels dochte daor doe hielendal nog niet an. As ik mien maege mar op 'e tied vol kreeg en slaopen kon was et mi'j wel goed.

Laeter, doe ik oold genoeg was om naor schoele te gaon, learde ik lezen en schrieven en netuurlik ok ere vakken. Et heugt me nog goed, an rekenen en eerdriekskunde hadde ik een glundigen hekel. Haandwarken en tekenen, en veural as meester veurlas, dat vun ik prachtig. In de vierde klasse, doe ik et schrieven al aorig machtig was, vun ik et maeken van een 'opstel' zoas dat doe nuumd wodde, wel iene van de mooiste dingen die we deden in de klasse. Et het me doedertied wissezegers al wat in et bloed zeten, die schrieveri'je.

Jaoren laeter bin ik as jong maegien dan ok warkzem west as sikteresse. Et wark bevil me biezunder goed, al heb ik in et begin wel es een flater sleugen. Et ontbrekt me wel es an geduld, en dat is een malle kwaol die aenliks nooit overbeteren wil. Op een dag mos ik brieven votsturen an alle klaanten van et bedrief. Rap hadde ik de boel veur mekeer en leverde votdaolik de brieven of bi'j et postkantoor. Vot is vot, he'k him dat mar evenpies rap weer flikt, docht ik tevreden doe ik et boeltien kwiet was.

Een stokmennig daegen laeter kreeg ik de wiend van veuren van de baos. Wat was et geval? Ik hadde de brieven zonder postzegel op de busse daon. Zo ziej' mar... haostige spoed is nooit goed.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Sjoukje Oosterloo

16 december, mien jaordag (2)

Een brief mit verontschuldigings en de neudige humor, die heb ik doe mar op de busse daon, *mit* een postzegel d'r op netuurlik. Laeter kreeg ik deur inkelde klaanten een vere in de broek steuken veur et aorige briefien da'k heur schreven hadde. Daor fleurde ik netuurlik hielendal van op, dat kuj' wel begriepen.

Deur alderhaande drokke bezigheden mit een huusholing en opgruuiende kiender, had ik een poze gien tied meer om te schrieven. Doe ik op laetere leeftied wat in de rust kwam, en now en dan as oppasmem dienst dee, kwam deur de belevenissen van de jeugd mien schrieverstelent weer bovendrieven. In 2004 was *Et Haezevet* mien eerste verhael in et Stellingwarver tidschrift *De Ovend*, en daor is et niet bi'j bleven. Et iene verhael nao et ere broesde d'r uut. Et vuulde krek as hadde ik van alles opsleugen in mien onthoold, en dat mos d'r uut.

Now is mien stille hope, as ik et beleven mag, da'k ieder jaor op 16 december vernemen kan dat de inspiraosie d'r nog is. Daor drink ik dan iene extra op. As jim dan ieder jaor, aovens op de zestiende december om klokslag tien ure toegelieke mit mi'j et glas heffen, zeggen we: 'proost!'

donderdag

15

december

week 50

vri'jdag

16

december

Die is nog in 't ankommen
*(die moet nog hiel wat leren, hi'j begint nog mar net;
Ni'jberkoop)*

2011

Laeste Kertier (maone) 01.48

zaoterdag

17

december

week 50

zundag

18

december

Leg d'r es an, leg d'r es an, hiete melk en waarme Jan
*(vroeger bi'jglieks bi'j hadriederi'jen en zo zegd;
Oolde- en Ni'jlaemer)*

2011

Klaas Boersma

Riempies en spreukies

(Optekend) deur Klaas Boersma

*Aj' allienig mar praoten meugen over dingen waor aj' verstaand
van hebben, blijft d'r niet vule te praoten over*

*Et is belangriek om veuruut te zien, mar minstens zo belangriek is
achterommekieken*

*Meensken die hielemaole niks te doen hebben, hebben et vaeke
raozend drok, aj' ze heuren*

Een aorig en eerlik gezicht het gien masker neudig

*Et is veur pattie meensken muulik om simpele dingen oplosber te
maeken*

Harmen Houtman

Die stal

*Hoe vunnen ze die stal,
nao die vermuuende tocht?
Hoe vaeke hebben ze vraogd,
hoelange hebben ze zocht?*

*Was et wel lekker waarm,
hoe vuulde al dat stro,
en laggen ze wel noffelik,
en rustten ze wel zo?*

*Hoe helder was et locht,
en was et huj' wel zaacht' ?
Hoe stevig was et kribbegien
die uren in die naacht?*

*Hoe prachtig was heur kiend,
hoe helder was zien stemm',
daor in die oolde stal
daor argens in Bethlehem?*

maendag

19

december

week 51

deensdag

20

december

Ze het gien naegels om et gat te krabben,
mar ze blift et hoge anleggen
(ze dot as stelt ze hiel wat veur; Scharpenzeel)

2011

Zunne op 08.45, zunne onder 16.29

Begin van de winter 06.30 M.E.T.

woensdag

21

december

week 51

donderdag

22

december

Die is/zit dikke in de eulie
(die het een slokkien tevule had; Oosterwoolde,
Sunnege, Ooldetriene, Der Izzerd, Makkinge,
Hooltpae, Ni'jhooltpae)

2011

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Kastverkope (1)

De kastverkope was winterdag iene van Pake zien mooiste verzetties. Now was d'r een jonge bakker in 't dörp wonen kommen. Een aorig ventien, gezellig en opgeruimd. Hi'j hadde him hielemaole an de gemienschop anpast, en daaromme wol hi'j ok bi'j disse verkope wezen. Naost zien bakkeri'je wodde een husien verkocht mit een grote tuun d'r aachter. In dat husien woonde Bouwe de schoelapper en postbode, die de tuun d'r altied mooi bi'j liggen hadde. As ik nog es uutbreiden moet, dan mos ik aenlik die tuun van Bouwe daor veur bruken, docht oonze bakker. Et ienigste waor as de bakker mit zat was dat hi'j niet wus hoe an geld te kommen. Zien bakkeri'je hadde hi'j krek kocht en daor lag al een zulveren dak op. 'Mar,' zo zee hi'j bi'j himzels, 'krieg ik et niet dan he'k kaans op et striekgeld. Blief ik d'r an hangen, now, dan zal netaoris d'r wel raod op weten.'

D'r wodde henneweer op et perceel beuden en tot aende besluit bleef oons bakkertien d'r an hangen. Mar doe et bakkertien bi'j netaoris west was, maekte hi'j dat hi'j as de donder de zael uut kwam! Naor huus! Veertien daegen lange zol hi'j in de stinker d zitten mit zien kopersmeneuvels. Aarme bakker! Veertien daegen laeter was de palmslag, dan kwammen de echte kopers. De veertien daegen weren omme. Et bod wodde niet verhoogd. Bi'j de palmslag was d'r gieniene die een bod dee, hoe as de netaoris et ok perbeerde.

Aovens zat Pake rustig bi'j de ronde taofel. Hi'j leesde Beppe veur uut et kraantien, dat ien keer in de weke kwam. Veural de overliedenisberichten wodden woord veur woord speld. Pake leesde niet hadde, oe nee. Iedere letter wodde lang uutrekt, as 't waore ontieferd. Beppe vreug dan medeliedzem: 'Heden, wie zol dat wezen? Ken ie die? Et is een mooie adverteensie veur die man!' Netuurlik kende Pake die man en hi'j vertelde wiedweidig waor as hi'j woonde, wat as hi'j beleefd en daon hadde. En Beppe dri'jde, zonder et zels te weten, heur doeme in et luusteren schölkien, voolde et weer uutmeekeer en begon dan weer opni'j te doemedri'jen.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Kastverkope (2)

Doe wodde d'r op et glas klopt en d'r reup iene: 'Bin jim d'r in?' 'Ja', reup Pake. Hi'j dee de deure eupen en de jonge bakker stapte d'r in. 'Goeienaovend,' zee hi'j. 'Ok 'n aovend,' zee Pake, en zette een stoel bi'j de kachel. 'Gao mar zitten, man.' 'Wie bin jow. Ik kan 't bi'j 't locht zo niet zien,' vreug Beppe. 'Ik bin de bakker, Vrouw.' 'Och heden, hadden jow zo laete nog bosschop?' 'Now ja, now ja, wat za'k zeggen,' zee et bakkertien.

'Ja, kiek es mien jonge, as ie et niet weten, wodt et slim muuilik, want hoe moe'n wi'j et dan weten,' zee Pake.

Mar an een klein lachien in zien ringbaortien koj' zien dat hi'j wel wat in de gaten had. 'Woj' koffie, bakker,' vreug Beppe. 'Now, as d'r iene in zit, wel graeg.' Beppe gong naor de diggelkaaste om een schoon koppien en paantien. 't Was daor donker, en doe ze docht dat ze et goeie koppien en paantien vunnen had, zette ze et op taofel, mar in et scharpe locht kon ze niet goed zien as et koppien wel schone was. Ze dee d'r suker en schaopemelk in en geut de koffie d'r bi'j. Pake rekte et de bakker over. Hi'j nam mitien een slok. 'Lekker bakkien, Vrouw!' Weer een slok. 'Wa'k vraogen wol, bin jow naor de verkope west?' 'Ja,' zee Pake.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Ni'je Maone 19.06
Kastaovond

vri'jdag

23

december

week 51

zaoterdag

24

december

Eerste Kastdag

Twiede Kastdag

zundag

25

december

week 51/52

maendag

26

december

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Kastverkope (3)

'Dus jow weten ok da'k d'r an hangen bleven bin!' Weer een slok koffie. 'Ja, da's gien wonder, ie hadden et vusen te hoge inzet, man,' zee Pake. 'Ja wisse,' zee de bakker. Nog een slok en doe mit een benauwd gezichte: 'Wa'k now hebbe, Vrouw, dat wee'k niet. Mar d'r zit wat in 't koppien dat d'r niet in heurt!' 'Heden, dat begriep ik niet,' zee Beppe. Pake had et koppien van de bakker overneumen, keek d'r in en begon doe hadde te lachen. 'Dat wil ik geleuven, mien jonge! Dat koppien zit vol mit haoken en eusies!' 'Och heden, heden, dan he'k et verkeerde koppien kregen,' staemerde Beppe. 'Ik kon niks zien in die kaaste. Et is d'r ok zo duuster. Foj toch, foj toch!' 'Et het ien veurdiel,' troostte Pake, 'een meenske gaot d'r niet dood an.' 'Nee, dat niet,' zee de bakker mit een scheets lachien. Hi'j griezelde d'r nog wel van, mar hi'j vun et beter om mar niks blieken te laoten.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Kastverkope (4)

Et gebeurde fieterde de bakker alderdeegst een betien an om veerder te gaon en hi'j zee tegen Pake: 'Now komt et op betaelen an en ik hebbe et niet.' 'Dat is beroerd genoeg, mien jonge. Dat is beroerd.' 'Daoromme kom ik now hier,' gong de bakker veerder. 'Ik wol vraogen of jow mi'j helpen wollen. Kiek, ik hebbe krek de bakkeri'je kocht en daor he'k al broekzetten genoeg an. Dat ik kan dit niet opbrengen.' 'Own, en now docht ie, ik hebbe et striekgeld en now moet Pake mar veur mi'j betaelen. Da's niet zo gek bedocht, mar d'r is ien ding dat d'r an mekeert en dat is jammer.' 'Wat is dat dan?' vreug de bakker.

'Dat Pake et niet betaelt, now niet en nooit niet. As Pake wat kopen wil, dan dot hi'j dat zels wel. Daor he'k een aander niet veur neudig.' 'Nee,' zee de bakker, van zien stok brocht, 'da's vanzels. Mar hoe moet et dan?'

(Lees veerder op et volgende blattien)

Zunne op 08.48, zonne onder 16.34
Onneuzele Kiender (r.k.)

deensdag

27

december

week 52

woensdag

28

december

Et eerdriek staot je wel (een raom)
*(aj' hadde warken hool ie dat op een gegeven
mement toch niet vol; Ni'jtriene)*

2011

donderdag

29

december

week 52

vri'jdag

30

december

Een meenske is gien eerpel
*(een meenske kan veraanderen, ok: elk meenske het ge-
vuul, een meens kan niet alles verdregen; Ni'jberkoop)*

2011

Uut Pake (Klaas Bergsma)

Kastverkope (5)

'Kiek es mien jonge, ie hebben jezels in de musten hulpen en now moej' ok mar zien daj' d'r weer uut kommen. Ie zollen et es vertonen now? En now hej' je gat verbraand en moej' op 'e blaoren zitten. En aj' een oplossing zuken willen, dan is 't et beste daj' naor netaoris gaon en praot d'r mit him over. Dat liekt mi'j et beste toe.'

'Daor bin 'k al west,' zochtte de bakker. 'Die zee da'k mar een pattedelier zuken mos veur een hiepthEEK. Daoromme bin ik now hier. Mar et was wel zo da'k lood an de bienen hadde doe 'k hier et hekkien deur gong.'

Pake lachte. 'Dat hej' zo aj' veerder springen as dat je polsstok lang is. Misschien hej' bi'j een aander meer gelok,' zee Pake. 'Ik hope et veur jow.'

Beppe hadde heur an now toe stilleholen. An heur gezicht koj' wel zien dat et heur begreutte. 'Kuj' ok niet een betien helpen,' vreug ze. 'Nee, dat gaot niet,' zee Pake. Versleugen gong de bakker in de bienen. 'Now, 'n aovend heur. En bedaankt.' Beppe keek Pake es verwietend an. Doe de bakker in et duuster nog om de klinke van de deure zat te zuken, zee Pake: 'Kom morgenaovend nog mar es praoten, ik moet d'r eerst nog een naacht over slaopen. 'Asjeblijft,' zee de bakker mit graegte. 'Goeienaovend Pake!'

(De verhaelen uut et boekien Pake wodden inkort deur Sjoukje Oosterloo)

Sjoukje Oosterloo

Poesiealbumvassies

*Ik ken een aorig maegien.
Wil ie heur ok es zien?
Kiek dan mar in de spiegel,
Dan ziej' heur wel misschien.*

***

*Zeg nooit: dat kan ik niet,
Mar wel: ik zal et perberen,
Dan staoj' d'r versted van,
Hoeveul een meenske leren kan.*

Ooldejaorsaovend

Ni'jjaorsdag

zaoterdag

zundag

31

1

december

week 52

jannewaori

Veul heil en zegen in 't ni'je jaor
Hej' de knieperties al klaor?
Ik lusse d'r wel een stok of zesse
En ok nog wel wat uut de flesse.
(Optekend deur Roely Bakker, Makkinge)

2011/2012

Beste lezers!

Alweer een jaor veurbi'j, en alweer een Stellingwarver Spreukekelinder zowat hielemaole op... Mar veul van jim hebben wis en zeker de ni'je kelinder veur et kommende jaor al klaorliggen. Wi'j hopen vanzels dat jim disse kelinder mit plezier an de mure had hebben en netuurlik ok dat jim van de ni'je kelinder weer een hiel lang jaor plezier hebben zullen!

Misschien bin d'r onder jim ok wel goenend die wat aorigs te vertellen hebben. Schrief zoks dan mar es op en stuur et naor de Stellingwarver Schrieversronte (Willinge Prinsstraote 10, 8421 PE Berkoop). Mailen kan ok naor info@stellingwarfs.nl. Wie wet staot jow gedichien, verhaeltien of stokkien dan op de kelinder van 2013. Idenen en/of onderwarpen d'r veur bin vanzels ok altied welkom! Hoe dan ok, wi'j weensken jim een allemachtig goed ni'jjaor toe!

Annie Dedden en Sietske Bloemhoff